

159048

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
AİLE EKONOMİSİ VE BESLENME EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**SOSYO-EKONOMİK DÜZEYİ DÜŞÜK OLAN AİLELERDE EV YÖNETİM
ETKİNLİKLERİNE İLİŞKİN DAVRANIŞLARIN YAŞAM DÖNEMLERİNE
GÖRE İNCELENMESİ
“KAYSERİ İLİ ÖRNEĞİ”**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Hakan SOYSAL**

**Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Şadan TOKYÜREK**

ANKARA – 2005

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Hakan SOYSAL'a ait Aile Ekonomisi ve Beslenme Eğitimi Anabilim Dalında “Sosyo-ekonomik Düzeyi Düşük Olan Ailelerde Ev Yönetim Etkinliklerine İlişkin Davranışların Yaşam Dönemlerine Göre İncelenmesi” adlı çalışma jürimiz tarafından Aile Ekonomisi ve Beslenme Eğitimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS Tezi olarak kabul edilmiştir.

(imza)

Başkan ...Prof. Dr. Tagyip DUMAN

(imza)

Üye ...Prof. Dr. M. Hamit NAZİK

(imza)

Üye ...Yard. Doç. Dr. Sadan TOLEYÜREK

ÖZET

Bu araştırma Kayseri ilinde sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan ailelerde yaşayan bireylerin ev yönetim etkinliklerine katılma durumlarının saptanması, amacı ile yapılmıştır. Ailelerin içinde bulundukları yaşam dönemlerine göre ev yönetim etkinliklerine olan katılımların farklı olup olmadığının ve aynı zamanda her bir yaşam döneminde ailelerin ortak özelliklerinin neler olduğunun belirlenmesi amacı ile yapılmıştır. Aile kaynaklarının daha iyi kullanımı ve yaşam düzeylerinin yükseltilmesi açısından ev yönetim etkinliklerinin paylaşılması ile ilgili öneriler geliştirilmesi ve bu konudaki eğitim ihtiyacının belirlenmesi amacı ile planlanmıştır.

Araştırmada ailelerdeki çocukların yaş ve öğrenim durumları aile yaşam dönemlerinin belirlenmesi için esas kabul edilmiştir. Buna göre I. dönem: Başlangıç yılları (Yeni evli çocuksuz aileler), II. dönem Genişleme yılları (0-6 yaş arası henüz ilkokula başlamamış çocuğu olan aileler), III. dönem Etkin yıllar (7-19 yaş arası ilköğretim ve ortaöğretime devam eden çocuğu olan aileler), IV. dönem Etkin yıllar (19 ve üstü yaşlarda ve üniversite çağında çocuğu olan aileler), V. dönem son yıllar (meslek sahibi evli ve evden ayrılmış çocukları olan aileler) olarak belirlenmiştir.

Ailelere iki bölümden oluşan anket formu uygulanmıştır. Birinci bölümde kişisel bilgiler, ikinci bölümde ise ailelerin ev yönetim etkinlikleri ve sorumluluklarına ilişkin görüşlerini ve davranışlarını ölçen sorular yer almaktadır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre anne ve babaların eğitim düzeylerinin oldukça düşük olduğu belirlenmiştir. Okuma yazma bilmeyen annelerin oranı % 70.9, babaların oranı ise % 64.4'tür. İlkokulu mezunu olan anneler aştırmada çoğunluktadır (% 17.3). Araştırmaya katılan babaların ise çoğunlukla lise ve dengi okul mezunu olduğu belirlenmiştir (% 17.3). Yaşam dönemlerine göre; IV. yaşam dönemindeki ilkokul mezunu annelerin oranı % 32.6 ile en fazladır. II. ve III. yaşam dönemindeki lise ve dengi okul mezunu babaların oranı % 20.32 ve % 20.8 ile en fazladır.

Ailedeki birey sayıları incelendiğinde % 97.5'inin 4-5 kişiden oluştuğu, %34.3'ünde 6-7 kişiden,oluştugu belirlenmiştir.Araştırmaya katılan ailelerde annelerin%97.5'inin ev hanımı olduğu belirlenmiştir. Ailelerin % 60.5'inin 251-400

milyon arasında gelirlerinin olduğu belirlenmiştir. Konu yaşam dönemlerine göre incelendiğinde ise II. yaşam dönemindekiler % 64.9'u, III. yaşam dönemindekiler % 62.0, IV. yaşam dönemindekilerin 251-400 milyon arasında gelirleri olduğunu belirtmişlerdir. II.yaşam dönemindeki ailelerin %57.3'ü, II.yaşam dönemindeki ailelerin % 66.2'si, III dönemdeki ailelerin % 54.3'ü IV.dönemdeki ailelerin %58.1'i gelirlerinin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Aile gelirinin harcanmasına % 45.2 anne baba birlikte karar vermektedirler. Çocukların eğitimi ile ilgili konularda daha çok eşler birlikte karar vermektedir. Yiyecek maddelerinin satın alınmasına II. ve III.dönemlerde eşler birlikte karar verirken ,IV.dönemde annenin karar verdiği belirlenmiştir.

Giyim eşyalarının satın alınmasına II.dönemde %35.1 ile anne baba karar verirken , III.dönemde %29.4 ile anne baba karar vermektedir.IV.dönemde ise %31.4 ile anne baba ve çocuklar birlikte karar vermektedir.

Aile tasarruflarının değerlendirilmesine tüm yaşam dönemlerinde anne baba birlikte karar vermektedir.

Evin bakımı ve onarımı ile ilgili konularda: günlük toz alma, lavabo temizliği, yer süpürme ve silme, duvarların tozunu alma ve silme, cam,kapı çerçeve silme, mobilyaların temizliği, halı silme ve yıkama gibi faaliyetleri tüm yaşam dönemlerinde çoğunlukla anne yapmaktadır. Yalnızca boya ve badana yapımında babanın etkinliğinin arttığı görülmektedir.

Ev yönetimi faaliyetlerinden menü planlama,yemek pişirme,ütü yapma,sofra kurma ve kaldırma, bulaşık yıkama genellikle tüm dönemlerde anneler tarafından yapılmaktadır.

Ailelerde günlük yiyecek alışverişini genellikle anne yaparken, haftalık ve aylık yiyecek alışverişini daha çok baba yapmaktadır. Ev eşyası alışverişini ise II.dönemde %43.2 baba yapmaktadır. III. ve IV. dönemlerde ise anne babanın birlikte yaptığı görülmektedir.

Ailelerin en fazla ihtiyaç duydukları kaynaklar arasında %81.7 ile para başta gelmekte bunu %13.1 ile zaman ,%5.2 ile de enerji izlemektedir. Paraya duyulan ihtiyaç III. dönemde % 84.1 ile diğ r dönemlere göre daha fazladır.

Ailelerin ev yönetimi konusunda ihtiyaç duydukları bilgi ve beceri kaynaklarının her üç dönemde de (II. III. ve IV. dönemler) aynı olduğu anne baba ve yakınlarını diyenlerin çoğ nlukta olduğu belirlenmiştir.

Aileler t m yaşam dönemlerinde mevcut gelirlerini en fazla yiyeceğ  (% 94.9) harcamaktadır. Ailede konuşma (sohbet) , ziyaret, çeşitli el işleri gibi boş zaman etkinliklerini daha çok annelerin yaptığı , okuma ve tiyatro, sinema gibi etkinlikleri çocukların yaptığı, tv izleme ve radyo dinleme etkinliğini ise babaların yaptığı saptanmıştır.

Aile yaşam dönemlerinde en fazla zaman alan faaliyetlerin başında her üç dönemde de evin temizliğı ve bakımı gelmektedir. Bunu ikinci sırada yemek pişirme faaliyeti izlemektedir.

Ailelerin büyük bir kısmı (%78.8'i) aileye giren paranın yetmemesinden ve sıkıntı çektiklerinden bahsetmişlerdir. Bunu ikinci sırada %22.7 ile ev işlerinin yorucu olması ve yorgunluktan şikayet edenlerin izlediğı gör lmektedir.

Ailelerin %99.3'   ev yönetim etkinliklerinin paylaşılması gerektiğini belirtmişlerdir. Farklı yaşam dönemlerinde ise II. ve III. dönemlerde ailelerin tamamı , IV. dönemde ise %99.8' i ev yönetim etkinliklerinin paylaşılması gerektiğini belirtmişlerdir.

SUMMARY

This research has been planned and carried out in order to determine whether family members who have how socio-economical conditions participation levels home management and whether their participation levels vary according to the family life periods. In addition, this research has been carried out in order to find out common features of families in each life period another objective of this research is suggesting new ideas about sharing home management activities according to better use of family sources, improvement of life standards. Also, it is aimed to determine the education need about home management.

In this research, the age and education levels of the children in the families are basic for determining family life periods. In other words, the period I is defined as “beginning years (new married couples without children)”. The Periods II is “extension years (families with children between the ages 0 (zero) and 6 (six) who have not started to primary school)” The period III is “active years (families with children between the age of 7 (seven) and 19 (nineteen), who are going to primary or secondary school)”. The period IV is “active years (families with children who are 19 (nineteen) or older and are going to university)”. The period V is “last (final) years (families which have married children or children who have left home)”

A questionnaire which has two parts was applied to families. There were questions about personal information in the first part of the questionnaire, and in the second part, there were questions in order to find out about the ideas and attitudes about home management activities and responsibilities.

It has been found out that the education levels of the parents are very low. 70, 9 % of the mothers are illiterate while 64, 4 % of fathers are illiterate. The rate of the mothers who have graduated from primary school is more than the rate of the fathers; it 173, %. However, the rate of the fathers graduated from high school, which is 17, 3 %, is higher than the mothers. When the life periods are taken into consideration, education levels of the parents vary. During the period IV, 32, 6 % of the mothers have graduated

form primary school and during the period II and III, the rates of the fathers who have graduated from high school are 20, 3 % and 20, 8 %, which are more than the mothers.

When the numbers of the family members are examined, 97, 5 % of the mothers in the families which have been examined during this research are house wives. It has also been found out that 60, 5 % of the families earn about 251-400 million TL in a month. When family income is examined according to the family life periods, the result is that 64, 9 % of the families during the period II earn about 251-400 million TL in a month while 62, 0 % of the families during the period III and 52, 3 % of the ones during the period IV have and income of 251-400 million TL a month, 66, 2 % of the families during the period II, 54, 3 % of the families during the period III and 58, 1 % of the families during the period IV think that their income is not sufficient for them.

45, 2 % of the parents decide on spending the family income together. In addition, most of the parents make decisions about children education together. While the couples decide on buying food together during the period II and III, it has been found out that the mothers decide on the same subject during the period IV. When it comes to buying clothes, 35, 1 % of the parents during the period II and 29, 4 % of the parents during the period III make decisions together. However, during the period IV, the children participate in the decision-making process about buying clothes.

As a result of this research, the parents decide on spending the family income together during all of the family life periods.

It has been found out that mostly the mothers do the daily cleaning of the houses (dusting, cleaning of bathrooms and toilets, sweeping and wiping floors, cleaning walls, windows, doors, furniture, carpets, etc.) the fathers are more active in painting the houses than the mothers during all of the life periods, home management activities like planning menu, cooking, ironing, setting and clearing the tables and washing the dishes are mostly done by the mothers.

While the mothers do the daily shopping of the families most of the time, the weekly and monthly shopping's are mostly done by the father. 43, 2 % of the fathers

during the period II buy furniture by them selves. However, the parents buy them together during the period II and III.

The source which the families need most is money, with the rate of 81, 7 %.secondly needed source is time, which has got a rate of 13, 1 %. Energy need follows this, with the rate of 5, 2 %, the need for money is more during the period III, with the rate of 84, 1 % than other periods.

It was also determined that the couples need the same kind of knowledge and capability sources about home management, which are their parents and relatives.

The families spend 94, 9 % of their in come on food ring all of the life periods. It has been found out that most of the activities regarding to leisure time activities, such as talking (chatting), visiting people, making various handicrafts are done by the mothers; the activities like reading and going to the cinema and the theater are done by the children and the activities, such as watching TV and listening to the radio are done by the fathers.

During all of the family life periods, the most time-consuming activities are house cleaning and care. Cooking follows them. 78, 8 % of the families have complained about the fact that their in come is not enough for them and that they have economical problems. 27, 7 % of the families have complained about the tiring house works and tiredness 99, 3 % of the families have expressed that home management activities should be shared among the family members. Especially all of the families in the period II and III and 99, 8 % of the families in the period IV.

TEŞEKKÜR

Araştırmanın planlanıp yürütülmesinde pek çok kişinin desteği ve katkıları olmuştur. Çalışmanın planlanmasından sonuçlandırılmasına kadar her aşamasında beni yönlendiren ve değerli yardımlarını esirgemeyerek destek veren danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Şadan TOKYÜREK'e ve bu çalışmayı gerçekleştirmemde yardımları ile büyük katkı sağlayan, gerekli işlemlerin yapılmasına karar verilmesinde büyük incelikle yardımcı olan Sayın Prof. Dr. M. Kamil NAZİK'e ve beni destekleyen tüm arkadaşlarıma, sevdiklerime en içten teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca tezimin hazırlanması süresince desteklerini esirgemeyen aileme ve eşime sonsuz teşekkürler ederim.

Ankara, Mart 2005

Hakan SOYSAL

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
SUMMARY.....	iv
TEŞEKKÜR.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	x
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı	3
1.2. Araştırmanın Önemi	3
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	4
2.1. Aile Yaşam Dönemlerinin Anlamı	5
2.2. Aile Yaşam Dönemlerini İncelemenin Gereği ve Anlamı.....	6
2.3. Aile Yaşam Dönemlerini Sınıflandırma Modelleri	7
Başlangıç Yılları.....	11
Genişleme-Büyüme Yılları	12
Duraklama Yılları.....	15
Son Yıllar	17
2.4. Ev Yönetimi ve Ev Yönetiminde Sorumlulukların Dağılımı.....	18
2.5. Ev Yönetiminde Kullanılan Kaynaklar	19
2.6. Aile Yaşam Dönemleri Ve Ev Yönetim Etkinliklerinin Paylaşılması İle İlgili Araştırmaların Özetleri	23
3. YÖNTEM VE ARAÇLAR.....	29
3.1. Araştırma Bölgesinin Seçimi	29
3.2. Örneklem.....	29

3.3. Veri Toplama Aracı	30
3.4. Verilerin Değerlendirilmesi ve Analizi	31
4. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	32
4.1. Aileler Hakkında Genel Bilgiler.....	32
4.2. Ev Yönetiminde Karar Verme Durumu İle İlgili Bilgiler.....	44
4.3. Ev Yönetiminde Sorumluluk Dağılımı İle İlgili Bilgiler.....	50
4.4. Ev Yönetiminde Kaynakların Kullanımı İle İlgili Bilgiler	66
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	83
6. ÖNERİLER.....	85
KAYNAKÇA.....	87
EKLER.....	95
* Anket Formu	
* Çevre İncelemesi	

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Annelerin Yaşlarının Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı	32
Tablo 2. Annelerin Medeni Durumlarının Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı.....	33
Tablo 3. Annelerin Evlilik Yıllarının Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı	34
Tablo 4. Ailedeki Birey Sayısının Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı.....	35
Tablo 5 Annelerin ve Babaların Öğrenim Durumlarının Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı.....	36
Tablo 6. Annelerin ve Babaların Mesleklerinin Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı....	37
Tablo 7. Ailelerde Bulunan Çocuk Sayısının Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı	38
Tablo 8. Ailelerdeki Kız ve Erkek Çocuklarının Sayısının Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı.....	39
Tablo 9. Ailelerdeki Kız ve Erkek Çocuklarının Yaşlarının Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı.....	40
Tablo 10. Ailelerdeki Çocukların Öğrenim Durumlarının Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı.....	41
Tablo 11. Aylık Aile Gelirinin Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı.....	42
Tablo 12. Ailelerin Gelirlerinin Yeterli Olup Olmadığı ile İlgili Görüşlerinin Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımları	43
Tablo 13. Ailelerde Ev Yönetimi İle İlgili Konularda Karar Veren Kişilerin Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı	45
Tablo 14. Ailelerde Beslenmeye İlişkin Etkinlikleri Yapan Kişilerin Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı.....	51
Tablo 15. Ailelerde Ev Temizliği ve Bakımına İlişkin Etkinlikleri Yapan Kişilerin Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı.....	55
Tablo 16. Ailelerde Bakıma İhtiyacı Olan Bireylere İlişkin Etkinlikleri Yapan Kişilerin Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı.....	59
Tablo 17. Ailede Giyim Temizliğine İlişkin Etkinlikleri Yapan Kişilerin Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı	61

Tablo 18. Ailelerde Alışveriş Yapan Kişilerin Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı	62
Tablo 19. Ailede Çocukların Eğitimi İle İlgili Etkinlikleri Yapan Kişilerin Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı	63
Tablo 20. Ailelerde Onarımla İlgili Etkinlikleri Yapan Kişilerin Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı	65
Tablo 21. Annelerin Ev yönetimi İle İlgili Bilgi ve Beceri Kaynaklarının Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı	67
Tablo 22. Ailelerin En Fazla Harcama Yaptıkları Alanların Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı	68
Tablo 23. Ailedeki Bireylerin Serbest Zaman Etkinliklerinin Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı	71
Tablo 24. Ailelerde En Fazla Zaman Harcanan Ev Yönetimi Faaliyetlerinin Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı	74
Tablo 25. Ailelerde En Fazla İhtiyaç Duyulan Kaynağın Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı	76
Tablo 26. Ailelerin Kaynak Kullanımında Sıkıntı Çektikleri Konuların Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı	78
Tablo 27. Ailelerde Ev Yönetimi Etkinliklerinin Paylaşımının Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı	79
Tablo 28. Annelerin Ev Yönetim Etkinliklerini Paylaşırken Dikkat Ettikleri Noktaların Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı	80
Tablo 29. Ailelerde Ev Yönetim Etkinliklerinin Paylaşımını Gerektiren Nedenlerin Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı	81

1. GİRİŞ

Toplumun en küçük sosyal kurumu olan ailelerin ülke kalkınmasındaki önemi bilinmektedir. Pesimistik tahminlere rağmen aile kişi ve toplum için önemini kaybetmemiştir. Çeşitli ülkelerde yapılan araştırmalar, ailenin bir araştırma konusu olarak önemli bir ünite olduğunu açıkça ortaya koymuştur. Doğal olarak çocukların ve gençlerin toplumca geçerli bir hayat felsefesinin temel ilkelerine sahip olmaları ve sosyal olgunluğa hazırlanmalarında en iyi ortam ailedir. Bu ortamdaki, kişilerin ve toplumun en verimli şekilde yararlanmaları ise aile içinde uygulanan ev yönetimine bağlıdır.(Presleveu, 1972).

Aile: kan, evlenme veya evlatlık edinme bağlarıyla birbirine bağlı aynı evde yaşayan, aynı geliri paylaşan, çeşitli roller çerçevesinde (karı-koca, anne-baba-çocuk vb.) birbirine etki eden insanlardan meydana gelmiş toplumsal bir kurumdur.(Terzioğlu 1987; Şahinkaya 1975).

Aile karşı cinsten iki insanın yasaların öngördüğü toplumsal kurallar ve değerler bakımından geçerli sayılan beraberliği kabul edilen evlilik ile kurulmuş olur. Bir ailenin kurulması ile birlikte aile üyelerinin birlik ve mutluluğu için üstlenmesi gereken bazı amaç ve sorumlulukları vardır. Bu amaç ve sorumlulukların her ailede önemi değişik olmakla birlikte ailenin tüm amaç ve sorumlulukları ;

- Ailenin toplumca geçerli bir hayat felsefesine ve erişilebilir amaçlara sahip olmasını,
- Aile üyeleri arasında doyurucu ilişkiler kurulmasını,
- Aile üyelerinin fiziksel, ruhsal ve sosyal gelişimlerinin sağlanmasını,
- Aile kaynaklarının çeşitli ihtiyaçları karşılayacak şekilde planlanmasını,
- Ailenin ihtiyaç duyduğu çeşitli mal ve hizmetlerin kaynaklara uygun şekilde planlanması ve elde edilmesini,

- Evin genel işleyişi, bakım ve muhafazasının sağlanmasını hedef alır (Duvall, 1988; Deacon Firebaugh, 1975; Nye ve Berardo, 1973; Nickel ve Dorsey, 1959).

Ailenin refah ve mutluluğu için yerine getirmesi gereken çeşitli sorumluluklar vardır. Bu sorumluluklardan biri ev işleri olarak da bilinen fiziksel faaliyetlere tüm aile bireylerinin yaş ve yetenekleri ölçüsünde katılımı ile ilgilidir. Özellikle çocukların yetişkin rollere hazırlanmasında bu çok önemlidir (Duvall, 1988; Deacon, Firebaugh, 1975; Nye, Berardo, 1973; Nickel, Dorsey, 1959;).

Bütün bu sorumluluklar ayrı ayrı değil birbiri içine girmiş ve birbirine dayalı sorumluluklardır. Bir kısmı aile reisi ve ev kadını arasında paylaşılır. Bazılarına yaşları ve yetenekleri oranında çocuklar da katılırlar. Ancak, gerçekte bu sorumlulukların çoğu ev kadınının omuzlarındadır.

Ailenin geçimiyle ilgili bu ihtiyaçların belirlenmesinde ve yaşamla ilgili sosyal ekonomik, teknik, sorunların çözülmesinde ev yönetiminin önemi ortaya çıkmaktadır (Barton, Gilehrst, 1970; Hunter, 1932).

Ev yönetimi, ailenin amaçlarına ulaşabilmesi için kaynaklarını en iyi şekilde kullanarak karar vermesi, uygulaması ve değerlendirmesi olarak tanımlanabilir (Güngen ve diğerleri 2002).

Bir başka tanımı ise; ev yönetimi ailenin değerlerine ve amaçlarına ulaşabilmesi için sahip olduğu insani ve materyal kaynakları kullanarak, aile üyelerinin fiziksel, ruhsal, entelektüel ve sosyal gelişimlerini sağlamayı hedef alan zihinsel bir süreçtir (Terzioğlu, 1973; Gross, Crandell, 1963).

Ev yönetiminde insan kaynakları çok önemlidir. İnsan kaynaklarının kullanımı zaman, para, araç, gereç vb. diğer kaynakların kullanımını doğrudan etkiler. Ailede insan kaynaklarından en fazla yararın elde edilebilmesi ise ev yönetim etkinliklerinin paylaşılmasına, yani iyi bir iş bölümüne bağlıdır.

Ev yönetiminde aile yaşam dönemlerinin büyük önemi vardır. Aile her dönemde değişik kaynak, amaç ve değer yargısına sahiptir. Özellikle insan kaynaklarının arttığı

dönemlerde para, zaman gibi kıt kaynakların yönetimi biraz daha kolaylaşır (Güngen ve diğerleri 2002).

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Kayseri’de yaşayan sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan ailelerin ev yönetim etkinliklerinin paylaşımına ilişkin davranışlarını incelemek ve içinde bulundukları yaşam döneminin bu davranışlar üzerinde etkili olup olmadığını araştırmaktır.

Bu amacı gerçekleştirmek için;

- Ailelerin hangi yaşam dönemi içinde bulundukları,
- Ailelerde ev yönetim etkinliklerinin paylaşımının nasıl olduğu,
- İçinde bulundukları yaşam döneminin ev yönetim etkinliklerinin paylaşımını etkileyip etkilemediği sorularına cevap aranmıştır.

Aile kaynaklarının daha iyi kullanımı ve yaşam düzeyinin yükseltilmesi açısından ev yönetim etkinliklerinin paylaşılması ile ilgili öneriler geliştirilmiş ve bu konudaki eğitim ihtiyacı belirlenmeye çalışılmıştır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Ev yönetiminde aile yaşam dönemlerinin büyük önemi vardır. Aile her dönemde değişik kaynaklara, amaçlara ve değer yargılarına sahiptir. Aile kaynaklarının daha iyi kullanılması, aile yaşam düzeyinin yükseltilmesi açısından, her dönemin özelliğini bilerek ev yönetim etkinliklerini planlamak ve uygulamak önemlidir.

Bu araştırmada sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan ailelerdeki bireylerin dönemlere göre ev yönetim etkinliklerine katılımı daha fazla önem taşımaktadır. Ailedeki yetersiz para ve zaman kaynağının daha iyi kullanılması, genç bireylerin ileriki aile yaşamına hazırlanması, ailedeki sorunlar için en iyi çözüm yollarının üretilebilmesi için ailedeki tüm bireylerin bilgi ve deneyim ve katılımlarına ihtiyaç vardır.

Bu araştırma değişik yaşam dönemlerinde ev yönetim etkinliklerinin durumunu saptamak, bu konuda bireylerin davranışlarını belirlemek, ailelere değişik dönemlerde

ev yönetim etkinliklerinin planlanıp yürütülmesine ilişkin öneriler getirmek ve değişik dönemlere göre ev yönetimi eğitimi ihtiyacını belirlemek bakımından önemlidir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Günümüzde toplumsal ve teknolojik koşulların sürekli değişmesi, ailenin çevresini karmaşık hale getirerek ailenin bu hedeflerini yerine getirmesindeki sorunlarını artırmıştır. Bu koşullarda ailenin birlik ve beraberliğini koruyabilmesi, elinde bulunan kaynakları en iyi şekilde kullanarak, istediği mal ve hizmetlere sahip olabilmesi için, yaşamla ilgili sürekli problemleri çözebilmesi, kararlar alma ve problemlerin çözümü için ihtiyaçlarını büyük bir dikkatle incelemesi, kaynakların kullanımında yeni bilgi ve metotlara olan ihtiyacını belirlemesi gerekmektedir (Terzioğlu, 1988; Nickel, Dorsey, 1959).

Ailenin gelişimiyle ilgili bu ihtiyaçların belirlenmesinde ve yaşamla ilgili sosyal, ekonomik, teknik sorunların çözümlenmesinde ise “ev yönetimi” bir odak noktası olarak nitelendirilebilir (Terzioğlu, 1989; Churhan, 1974; Deacon 1962; Nickel, Dorsey, 1959;).

Ev yönetimi sorunların çözümü ve ihtiyaçların karşılanmasına yönelik hedeflerin gerçekleştirilmesinde;

- Aile üyelerinin bilgi, beceri, para gibi tüm insansal ve materyal kaynakların kullanımı ve gelişimi,
- Kişiler arasında karar vermenin gerçekleştirilmesi
- Bir iletişim ağının kurulması
- İş bölümünün sağlanması
- Ortaya çıkan sorunların çözümlenmesi ile ilgili kararlardaki tüm yönetsel faaliyetleri kapsar (DPT, 1989; Gönen Bayraktar, 1988; Deacon, 1962; Crandall, 1956;).

Bu faaliyetlerin yerine getiriliş biçimleri her toplumda ve her ailede kendine has bir özellik taşır. Aile yönetimini biçimlendiren bu faaliyetler bölgeseldir ve aile

üyelerinin demografik özellikleri, toplumun gelenek ve göreneklerinin yanı sıra ailenin kuruluşundan dağılımına kadar geçirdiği ve “Yaşam Dönemi” diye adlandırılan çeşitli değişim ve gelişim devrelerinden de etkilenir (Wargen, 1974; Winch, 1965; Glick, 1955;).

2.1. Aile Yaşam Dönemlerinin Anlamı

Çekirdek ailede aile yaşam dönemi evlenme ile başlayan, çocukların doğması ve büyümesi ile genişleyen, onların evden ayrılması ile küçülen ve son olarak eşlerden birinin ya da her ikisinin ölümüne kadar süren aşamalar olarak adlandırılır (Duvall, 1972; Okraku, 1970; Duval, 1962).

Evlilikle başlayan aile yaşamı bir süreç olarak, çocukların doğumu, büyümesi, genç ve yetişkin bireyler haline gelip evlenmesi, gibi çeşitli değişikliklerle devam eder. Kuruluşundan dağılışına kadar devam eden süreç içinde ailenin geçirdiği dönemleri her aile için geçerli olacak kesin yıllarla veya özelliklerle ayırmak her zaman mümkün olmayabilir, çoğu zaman dönemler birbirinin içine girer. Ailelerin yaşam dönemlerinin belirlenmesinde genel olarak çocukların yaşları ile bu yaşlarındaki çocukların özellikleri ölçüt olarak alınmaktadır Buna göre: evlenme, çocukların doğumu, çocukların eğitimi, meslek sahibi olmaları, evden ayrılmaları, eşlerden birinin ölümü gibi her bir ana geçiş noktaları aile yaşam dönemlerini ifade etmektedir. Bu olayların aile için önemli dönüm noktaları olmasının nedeni aile bireyleri arasındaki rol ilişkilerinin ve ev yönetimi modelinin değişikliğe uğramasıdır. Çünkü farklı yaşam dönemi aşamalarını kritik rol değişimi noktaları çıkarır (Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, 1991; DPT, 1989; Dora ve diğerleri, 1961;).

Kısaca aile yaşam dönemi kavramı insanların evlenip aile kurarak, çocuk yetiştirerek ve kendi çocuklarında yeni aileler kurarak sürdürdükleri sosyal sürece değinir ve zaman içerisinde ailenin yapısında ve düzeninde oluşan değişiklikleri tanımlamak ve incelemek için kullanılır (Nye, Berardo, 1973; Eberts, 1972).

2.2. Aile Yaşam Dönemlerini İncelemenin Gereği ve Anlamı

Aile kuruluşundan itibaren çözülünceye, dağılıncaya kadar geçen dönemde farklı özellikler gösterir. Canlı organizma gibi doğar, gelişir, büyür ve küçülerek dağılır.

Ailede; insan ilişkileri, sahip olunan kaynaklar, bireylerin sayısı, toplumsal etkinliklere katılma, vb. birçok özellikleri zaman içinde değişmektedir. Ayrıca ailenin amaçları, değerleri, standartları da dönem dönem farklılık gösterebilir (Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, 1991; DPT, 1989; Dora ve diğerleri, 1961).

Evde arzu edilen yaşam bütün mal ve hizmetlerin uygun kullanılması ve aile bireylerinin ortak çabalarıyla gerçekleşebilir. Bu nedenle, “Ev Ekonomistleri” ve “Aileler” açısından aile yaşam dönemi önemlidir. Ev ve aile ile ilgili konularda “belirleyici” bir araç olarak kullanılır. Bu araçlar;

- Ailelerin ileriye dönük planlar yapabilmelerini,
- Ailelerin her dönemde ortaya çıkabilecek olan ihtiyaç ve isteklerini önceden görebilmeyi,
- Ailenin çeşitli dönemlerde normal olarak elde etmeyi düşündüğü gelirin tatminkar bir şekilde kullanılmasını sağlar.

Çoğu aileler yaşam dönemlerinde bazen bilgi eksikliği bazen de içinde bulundukları dönemin özelliklerinin farkında olamama nedeni ile bazı istek ve ihtiyaçlarını karşılayamazlar. Her aşamada aile rollerinin getirdiği sorumluluklar nedeni ile yaşam daha karmaşık hale gelir. Oysa her dönemde ailenin görev ve sorumluluklarını başarıyla tamamlaması, diğer döneme rahat geçmesini sağlar ve ardından gelen dönemi kolaylaştırır (Pol Rodes, 1986; Güngen, 1986; Gross, Crandall, 1973; Nye, Berardo, 1973;).

Eğer aile sorumlulukları ve görevleri zamanında tatmin edici bir şekilde yapılmazsa ileride hiç yapılamayabilir ve bu başarısızlık tek bir konunun değil ona bağlı başka konularında eksik kalmasına neden olur. Bu nedenle aile yaşamının her döneminde ev ve aile ilgili tüm konularda bilgi sahibi olmak ailenin gelişimini kolaylaştıracaktır (Caven, 1971).

Ev yönetim etkinliklerinin düzenlenmesinde, roller ve sorumlulukların belirlenmesinde, aile bireylerinin birbirleri ile olan ilişkilerin biçimlenmesinde, beslenme, sağlık, eğitim, eğlence, amaçlar ve değerlerin oluşumunda özetle istenen yaşam standardına ulaşmada bu dönemin özelliklerinin bilinmesine ihtiyaç vardır. Aile yaşam dönemlerini incelemenin önemi ve gereği aşağıda verilmiştir:

- Her bireye şu anda üyesi olduğu ailesini daha iyi tanıma imkanı verir.
- Evlenecek olan gençleri ev ve aile hayatına hazırlar.
- Toplumbilim, hukuk, ekonomi, aile, ev, ev yönetimi eğitimi alanında çalışan araştırmacılara yol gösterir.
- Ev ve aile ihtiyaçları için üretim yapan üreticilere ipuçları verir. Mal ve hizmetlerin üretimine yön verir.
- Aile ile ilgili sorunların nedenlerinin anlaşılması ve çözüm yollarının üretilmesinde fikir verir.
- Ailenin başlangıç yıllarından itibaren gelecekle ilgili her konuda plan yapmasını kolaylaştırır.

2.3. Aile Yaşam Dönemlerini Sınıflandırma Modelleri

Aile yaşam dönemlerinin ve her dönemin özelliklerinin belirlenmesi ile ilgili çalışmalar öncelikle Avrupa ülkelerinde ve ABD’de başlamıştır. Aileyi incelemede esas alınacak bir çerçevenin çizilmesi ve bütün aileleri kapsayacak bir modelin geliştirilmesi düşüncesi 20. yy’ın ilk çeyreğinde ortaya çıkmıştır (Baykan ve Diğerleri, 2002).

Aile yaşam dönemi kavramı; çeşitli araştırmacılar tarafından 1930’lardan bu yana aile gelişimini incelemeye yarayacak bir çerçevenin belirlenmesi ve bütün ailelerin geçirdiği ve birbirinden ayırt edilebilen aşamaları tanımlamada bir araç olarak kullanmaya başlanmıştır. Ülkeler yaptıkları araştırmalar sonucu belli olayları geçiş noktaları olarak kabul etmişler ve aile yaşamını dönemlere ayırarak her dönemin karakteristik özelliklerini belirlemişlerdir (Baykan ve Diğerleri, 2002; Duvall, 1988; Norton, 1980; Gove ve Diğerleri, 1973).

Bu modellerde, aile yaşam dönemleri, çeşitli otoritelerce farklı biçimde sınıflandırılmakla birlikte aile yaşamı boyunca aile gelişimini incelemek, değerlendirmek ve önceden bilebilmek için aile yapısında meydana gelen evlilik yılı, çocuk sayısı, ailelerin işlev ve statüleri gibi değişiklikler esas alınarak çekirdek aileler başlangıç, genişleyen ve daralan aileler olmak üzere üç dönemde incelenmektedir. Ayrıca bu üç dönem çocukların yaşı ve öğretim durumları esas alınarak da çeşitli alt dönemlere ayrılmaktadır (Terzioğlu, 1987; Nye, Berardo, 1973; Gönen, 1986; Fitzsimmons, Williams, 1973).

Çeşitli araştırmacılar başlangıçta yaptıkları basit yaşam dönemi sınıflandırmasını daha sonra sekize hatta yirmi dörde çıkararak çeşitli aile yaşam dönemi sınıflandırma modelleri geliştirmişler ve bu modelleri araştırmalarında kullanmışlardır (Sorokin ve Diğerleri 1973; London, Laconder 1979).

<u>Ailelerin Dönemleri</u>	<u>Alt Dönemler</u>
I. Başlangıç Aile	1. Kuruluş periyodu
II. Genişleyen Aile	2. Çocuğun doğumu ve okul öncesi
	3. İlkokul
	4. Ortaokul ve lise
	5. Üniversite
III. Daralan Aile	6. Çocukların mesleki eğitim periyodu
	7. Mali yönden iyileşme periyodu
	8. Emeklilik

Çocuklu ailelerin tümü bu alt dönemlerden geçerler. Eğer üniversite eğitimi yapılmıyorsa aile direkt olarak ortaokul lise dönemlerinden mesleki eğitim periyoduna geçer.

İlk kuruluş yıllarında çekirdek ailede sadece iki kişi vardır. Çocuk veya çocukların aileye girmesi ile kaynakların kullanımı ve duyulan ihtiyaç daha artar ve büyük önem taşır.

Bu devrelerde ailedeki yetişkinlerin ve çocukların psikolojik ve fizyolojik ihtiyaçlarını karşılama ve kaynakların yerinde kullanımı idarede en önemli unsurlardan biridir.

Sosyal, fizyolojik ve psikolojik bakımdan çocuklu ailelerin yedi, çocuksuz ailelerin beş gelişim devresi geçirdikleri kabul edilebilir (Terzioğlu, 1987).

Çocuklu Ailelerde Yaşam Dönemleri

1. Başlangıç (Uyum)
2. Genişleme
3. Küçülme
4. Emeklilik

Çocuksuz Ailelerde Yaşam Dönemleri

1. Başlangıç (Uyum)
2. Biriktirme
3. Evliliğin ilk yarısı
4. Evliliğin ikinci yarısı
5. Emeklilik

Ailelerin yaşam dönemlerinin belirlenmesinde genel olarak çocukların yaşları ile çocukların özellikleri ölçüt olarak alınmaktadır. Burada da çocuklu (çekirdek) aileleri esas alan gruplara yer verilmiştir.

Deacon ve Frebaugh aileleri yedi ayrı devrede ele alarak incelemişlerdir:

1. Devre : Çocuksuz genç evliler : Bireysel ve aile amaçlarının benimsenen yaşam biçimi doğrultusunda tartışılması ve formüle edilmesi.
2. Devre : Okul öncesi eğitimde çocuğu olan aile (0-5 yaş çocuğu olan) çocuğun beslenmesi, büyümesi ve gelişmesi için gerekli uygun düzenlemelerin yapılması.
3. Devre : Okul çağı çocuğu olan aile (6-12 yaş çocukların sosyalleşmesi ve eğitiminin ağırlık kazandığı dönem)
4. Devre : Adölesan çağında çocuğu olan aile (13-18 yaş) Gencin meslek hayatına veya yükseköğrenime (Üniversite) hazırlandığı dönem.

5. Devre : Çocukların hayata atıldığı dönem (19 ve daha büyük yaşta çocuğu olan aile) Ana-babalık rollerinin değiştiği dönem. Ana babanın çocukların meslek edinmesi (ve evlenmesi) için meşgul olduğu dönem.

6. Devre : Çocuksuz ev, çocuksuz Aile: Bütün çocukların gittiği ana babanın, büyük anne büyük baba olarak torunları ile ilgilendiği dönem.

7. Devre: Emekli aile: Erkek 65 yaşın üstünde, kendi kendilerinin (bazen de kendilerine ihtiyacı olan yakınlarının, arkadaşlarının) bakımı için zaman ayırdıkları dönemdir.

Fitzsimmons ve arkadaşlarının gruplamasında ise sekiz ayrı dönemden söz edilmektedir. Bu dönemler:

- 1- Uyum yılları
- 2- Büyüme, çoğalma yılları
- 3- İlköğretim yılları
- 4- Lise yılları
- 5- Yüksek öğrenim yılları
- 6- İyileşme yılları
- 7- Emeklilik yılları
- 8- Duraklama yılları (son yıllar)

Levis ve arkadaşları da altı basamakta inceleyerek kaynak kullanımı ile ilgili özellikleri açıklamışlardır.

- 1- Başlangıç yılları (Genç evli çift)
- 2- Gelişme, büyüme dönemi
- 3- Çocuklu yıllar
- 4- Genç çocuklu aile
- 5- Duraklama yılları
- 6- Son yıllar

Aile yaşam dönemleri her ailede aynı çizgide devam etmediği gibi her dönemi keskin hatları ile birbirinden ayırmak da çoğu zaman mümkün olmayabilir. Bazen bir dönem devam ederken diğer dönemin özellikleri de gözlenebilir.

Ayrıca çoğu ailelerin birden çok çocuğu olduğu için yaşam dönemlerinin birden fazlasını bir arada yaşamaları da mümkündür (Baykan ve Diğerleri, 2002).

Bugüne kadar gerek yabancı ülkelerde gerek Türkiye’de yazılan kitaplar, yapılan araştırmalar incelendiğinde içerik bakımından birbirine benzeyen sınıflandırmalara rastlanmıştır.

Türkiye’de bu konuda yapılan çalışmalar yeni olmakla beraber üniversitelerin, Ev Yönetimi, Ev İdaresi, Aile Ekonomisi – Beslenme, Aile Bilimleri vb. alanlarında eğitim veren ilgili birimlerinde devam etmektedir.

Sınıflandırmalar farklı olmakla birlikte genelde şu başlıklar altında toplanmakta ve dönemlerin özellikleri şöyle özetlenmektedir.

Başlangıç Yılları

Evlilikle başlayan eşlerin yalnız olduğu ve ilk çocuğun doğumuna kadar devam eden çocuksuz yıllardır. Evlilikte karşılıklı güvenin oluşmasını sağlayan bu dönem uyum dönemi ve kuruluş dönemi olarak da adlandırılır (Fitzsimmons, 1973; Waite, 1980).

Evliliğin ilk yıllarında karı-koca yıllar geçtikçe gelişecek olan ilişkilerin temelini kurarlar ve birlikte seçim yapma, para kazanma, harcama alışkanlıklarını öğrenme, rutin işlerin yapılması gelecek için plan yapma ve karar verme gibi konularda birbirlerine alışmaya ve uyum göstermeye çalışırlar. Ortak değerlerin geliştirildiği dönemdir. Farklı gelenek, görenek alışkanlık ve değerlerle yetişmiş olan eşlerin birbirine anlayışlı, hoşgörülü olması ve zamanla bu farklılıkların azaltılması gerekmektedir (Baykan ve Diğerleri, 2002; Duvall, 1950).

Gelecekle ilgili planların yapıldığı dönemdir. Uzun vadeli amaçların belirlenmesi gelecekte ulaşılmak istenen yaşam standardına karar verilmesi ve bütün çabaların o hedefe yönlendirilmesi gerekir (Baykan ve Diğerleri, 2002).

Mesleğin başlangıcında olan genç çift için eldeki kaynakların iyi kullanımı ve iyi yönetim bu dönemde önem kazanmaktadır. Bu dönemde çiftler bilgi, enerji, zorluklara karşı koyma, dayanma gücü ve iyi tüketici özellikleri taşırlar. Ev yönetim etkinliklerinde sorumlulukların belirlendiği dönemdir. Ev ve aile ile ilgili işlerin planlanması, uygulanması, kararların verilmesi, uygulama vb. yönetsel faaliyetlerde sorumluluklar paylaşılmalıdır. Sorumlulukların paylaşımında, bireysel bilgi birikimi, yetenekler, istekler, fiziksel güç, zaman vb özellikler ölçüt olarak alınmalıdır (Tokyürek, Şanlı, 1995).

Başlangıç yıllarında kazanılmış bilgi ve beceriler, bilinçli bir yönetim, ailenin sağlam temeller üzerine oturtulmasını kolaylaştırır. Ev yönetimi, insan ilişkileri ve ekonomi ile ilgili sorunlar anlayış içinde çözümlenirse, gelecek için iyi bir ortam hazırlanmış olur (Güngen ve Diğerleri, 2002).

Genişleme-Büyüme Yılları

İlk çocuğun doğumu ile başlayan ve ilk çocuğun evden ayrılmasına kadar süreyi içeren bu dönem genişleme dönemi olarak adlandırılır ve çeşitli alt dönemleri içerir (Hill, 1964; Gross, Crandall, 1963).

Ancak birden çok çocukları olan ailelerde bu dönemler üst üste gelebilir (Waite, 1980; Gross, Crandall, 1963).

Bu dönem birinci döneme göre daha uzun bir süreyi kapsar. İlk çocuğun doğumundan son çocuğun okula başlamasına kadar sürer. Aileye yeni bir bireyin katılımıyla anne ve babanın sorumlulukları artacak, ev yönetim işleri yoğunlaşacak, aile bütçesine ek harcamalar koymak gerekecektir. Bu dönemde ev yöneticisi zaman, para, enerji kullanımında sorunlarla karşılaşabilir. Ailenin yiyecek, giyecek, sağlık ve eğitim harcamaları artar (Güngen ve Diğerleri, 2002).

Bu nedenle çocuk doğmadan önce çiftler iyi bir planlama yaparak kaynaklarına yön vermelidir. Aksi takdirde çocuğun aileye katılması bir taraftan sevinç, mutluluk nedeni olurken, diğer taraftan ortaya bazı problemler çıkabilir. Zamanın yetmemesi, çocuğun bakımı, korunması vb. gibi.

I. Dönem (İlk Çocuğun doğumu – en büyük çocuğun yaşı 0-3)

Genişleme döneminin ilk aşaması olan bu dönemde ilk çocuğun doğumu ile birlikte ailenin yaşamında ve harcama şekillerinde önemli değişiklikler meydana gelir. Anne ve babanın geliri düşüktür ve çocukların bakımı gelirin önemli bir kısmını kapsadığı için ailelerin daha çok paraya ihtiyacı vardır (Caven, 1971, Runyan, Stever, 1987).

Bu dönemde bazen daha büyük bir eve taşınma gerekebilir. Çocuk için ilave ev eşyaları ortaya çıkabilir. Ayrıca çocuğun giyimi, beslenmesi ve diğer ihtiyaçları için harcamalar başlar. Kadının çalıştığı ailelerde çocuğun bakımı ve korunması sorunu ortaya çıkar.

Annenin hamilelik dönemi de bu dönemdedir. Özellikle beslenme ruhsal ve fizyolojik sağlığı ile ilgili çocuk bakımı konusunda bilgiye ihtiyaç duyulan bir dönemdir. Anne ve baba olmaya hazırlanırken çocuk gelişimi ve eğitimi, çocuk beslenmesi, çocuk bakımı, annenin ve babanın sorumlulukları gibi konularda (çeşitli bilgi kaynaklarından) gerekli bilgiler öğrenilmelidir. Ev ile ilgili sorumlulukların yeniden düzenlendiği bir dönemdir. Hamilelik süresince ve çocuk doğduktan sonra görev dağılımı ve sorumlulukların paylaşımı yeniden düzenlenmelidir. Ayrıca bu dönemde ilk çocuğun aileye katılmasıyla ilişkileri de değişikliğe uğrar. İlk karı-koca rollerine yeni bir rol alan anne-baba rolü eklenmiştir (Baykan ve Diğerleri, 2002; Gross, Crandall, 1963; Duvall, 1950).

Ancak ailenin genişlemesiyle rollerini en fazla değiştirmesi gereken kişi genellikle anne olmaktadır. Annenin tüm zamanı çoğunlukla bebek bakımına ayrılmaktadır. Babaları ise diğer aşamalara göre bu dönemde ev işlerine daha çok zaman ayırdıkları görülür. Eğer ilk çocuğu bir süre sonra diğeri izlerse bu aşama bir süre daha yorucu olmaya devam eder.

II. Dönem (Okul öncesi çocuğu olan aile en büyük çocuğun yaşı 3-6)

Bu dönemde çocukların yetiştirilmesi ve eğitimi önemli bir konu haline gelir. Eşler çocukların eğitiminde ve yetiştirilmesinde birlikte karar vermelidirler. Okul öncesi

eğitim dönemi anne-çocuk ilişkisinin temellerinin atıldığı dönemdir. Özellikle kadının annelik rolüne eğiticilik rolü de eklenir. Çünkü bu dönemde çocukların evde uygun şekilde idare edilmesini sağlayacak beceriler kazanılmalıdır (Coven, 1971; Duvall, 1950).

Anne baba rollerinin oynanmaya başlandığı dönemdir. Çocuğa iyi model olabilmek için örnek davranışlar gösterilmesi gerekir. Eşler kendi aralarında ve çocukları ile olan ilişkilerini düzenlerken içten, sıcak ve güvenli bir aile ortamı yaratmaya özen göstermelidir. Çocuğun gelişimi bakımından sağlıklı insan ilişkilerinin önemini unutmamalıdır (Baykan ve Diğerleri, 2002).

Bu dönemde ailenin gelirinde belirli bir artış olabilir. Ancak anne çalışmıyorsa gelir yetersiz kalabilir. Bu dönemde çocukların ihtiyaç ve istekleri oldukça fazladır. Çocukların oyuncakları, eşyaları, (özellikle video vb. elektronik araçlar), yiyeceği, giyimi, sağlığı, (ilaç, doktor) için yapılan harcamalar aile bütçesinde önemli bir yekün tutar. (Williamson, 1972; Wells, Gubar, 1966).

Bu dönemde çocuğun aile ile ilgili bazı basit sorumluluklara kendileri onun bireysel gelişimini hızlandırması ve yetişkin hayatına hazırlanması açısından önemlidir. İş bölümüne katılması ve paylaşması duygularını geliştirir (Tokyürek, 1993).

III. Dönem (Okul çağı çocuğu olan aile – en büyük çocuğun yaşı 6-13)

İlk çocuğun okula gitmesiyle başlar. Son çocuğun ilkokulu bitirmesine kadar devam eder. Bazen ‘meşgul yıllar’ olarak da adlandırılır. Ailenin telaşlı hareketli yıllarıdır. Çocuk sayısı çoğu ailede ikiye çıkmıştır. Bu aşama boyunca aileler çocukların sosyal gelişimi ile ilgilenmektedir. Ebeveynlerin kendilerine ayırdıkları zaman hızla azalır. Harcamalar bu devirde de fazladır (Runyan, Stewer, 1987; Fitzsimmons, Williams, 1973; Hill, 1965).

Okul çağına gelen çocuğun ihtiyaçları giderek artmıştır. Ayrıca ev içi veya ev dışı etkinlikler için gereken oyun araçları, spor malzemeleri ihtiyacı da artar (bisiklet, top, kaykay vb.). Çocuklara güçleri ölçüsünde sorumluluklar verilerek onların (ev yönetim faaliyetlerinde) desteği sağlanabilir.

Çocuğun hem okul başarılarının artmasında hem de toplumsal yaşama uyumunda anne babanın rehberliğine, desteğine en fazla ihtiyaç duyduğu bir dönemdir. Okula uyum, okul arkadaşlıkları, kardeşlik duygusu, kardeşler arasında paylaşımı, anne babanın her iki çocuğa karşı tutumları gibi konular bu dönemde önem kazanır.

Bu dönem bireysel kaynaklardan zaman ve enerjinin en kıt olduğu dönemdir. Özellikle annenin ev yönetim etkinlikleri için harcadığı zaman ve enerji yetmeyebilir.

Ailedeki diğer üyelerin kaynakları ile desteklemesi başka bir deyişle iş bölümü gereklidir.

Eşlerin birbirine çok az zaman ayırdıkları bir dönemdir. Çocukların bir çok konuda kendi kendilerine yetmemeleri anne ve babanın desteğine olan ihtiyaç onların çoğu zamanını alır (Baykan ve Diğerleri, 2002).

IV. Dönem (Ortaokul-lise en büyük çocuğun yaşı 13-20)

İlk çocuğun 13-15 ve daha yukarı yaşlarda olduğu yıllardır. Çocukların ergenlik dönemine girdikleri yıllardır. Çocukluktan gençliğe geçiş dönemi olan ergenlikte çocuk kendisi, ailesi, okulu, karşı cins ve hem cinsi olan akran grupları arasında denge kurmaya başlar. Zaman zaman anne babası veya okulu ile problemler yaşayabilir.

Ebeveynler bu dönemde çocukların okul ve sosyal yaşamda başarılı olabilmeleri için onların kişiliklerini kazandırma ve geliştirmeye ilgilenmektedirler. Ailede dayanışma ve yardımlaşmaya en fazla ihtiyaç duyulan dönemlerden biridir. Çocukların ve gençlerin geleceğe hazırlanması ve anne babanın yükünü hafifletmek için gençlere evle ilgili sorumluluklar verilmelidir. İyi yetiştirilmiş çocuklar ev yönetiminde sorumluluk alır ve ev yöneticisine yardım ederler. Bu dönemde bireyler arasındaki işbirliği ve dayanışma güçlü ve bilinçli ise, aile daha yaratıcı etkin ve verimli olur.

Çocukların mesleğe hazırlandığı ve meslek seçtiği yıllardır (Duvall, 1972; Gross, Crandall, 1963; Nickell, Dorsey, 1959).

Duraklama Yılları

Büyük çocuğun meslek veya evlenme nedeniyle evden ayrılması ile başlayan dönemdir. Evin bakımı, yiyecek hazırlama, çamaşır vb. gibi ev işleri azalmaya başlar.

Bazı iş kolaylaştırıcı araçlara sahip olunmuştur. Bu nedenle zaman ve enerji kaynağına ihtiyaç azalmıştır. Bilgi, beceri ve deneyim fazladır. Gelir ihtiyaçlardan fazla olabilir. Ailenin küçülmeye başladığı ve hareketinin azaldığı yıllardır (Gross, Crandall, 1973; Hill, 1965; Duvall, 1962).

Sağlık sorunlarının arttığı bir dönemdir. Genellikle emeklilik yılları da bu dönemde başlar. Ev yönetim etkinlikleri azalmış yaşam biraz yavaşlamıştır. İşte bu sırada yaşa bağlı olarak da bazı sağlık sorunları ortaya çıkabilir. Eşlerin birbirine en fazla ihtiyaç duyduğu bir dönemdir. Sevgi, yardımlaşma, dayanışma, hem destek olmak hem de birbirlerini yalnızlıktan kurtarmak bakımından önemlidir (Baykan ve Diğerleri, 2002).

Aile yaşam döneminin bu aşaması üç alt devreyi içerir.

I. Dönem (Üniversite dönemi. İlk çocuğun evden ayrıldığı en son çocuğun halen evde olduğu dönem).

Genellikle ilk çocuğun evlenme, meslek veya yüksek öğrenim için evden ayrıldığı dönemdir. Son çocuğun üniversiteyi bitirmesiyle sona erer.

Birer yetişkin olarak kendi hayatını kurmaya başlayan gençler yavaş yavaş evden ayrılır. Bir taraftan sevinç bir taraftan hüznü yaşadığı bir dönemdir.

II. Dönem (Tüm çocukların evden ayrıldığı dönem)

Anne babanın çocuklarının hepsinin evden ayrılmasıyla yalnız kaldığı, ekonomik yönden iyileşme dönemidir. Bu dönemde anne ve baba, bakım kolaylığı nedeni ile daha küçük, kullanışlı, az merdivenli bir eve yerleşmek isteyebilir. Evin iyi ısınması, güneş alması, rahat ve bakımı kolay eşyalarla döşenmesi, düzenlemede güvenlik ilkelerine dikkat edilmesi gerekir. Bu dönemde ebeveynlerin daha çok boş zamanları vardır ve kendileri için yaratıcı ilgiler bulmak zorundadırlar. Bunlar daha fazla zaman ve enerji gerektiren seyahat etme, ev döşeme, bahçe düzenleme gibi özel ilgi alanları olabilir. Evde artık çocukların olmaması yiyecek-giyecek vb. ihtiyaçların azalmasına neden olur. Ancak ebeveynler büyükanne-büyükbaba rolleri ve bunların getirdiği sorumluluklarla karşılaşabilirler ve torunların olması ile hediye için yapılan

harcamalar artar (Baykan ve Diğerleri, 2002; Gross, Crandall, 1973; Duvall, 1972; Nickel, Dorsey, 1959).

III. Dönem (Emeklilik Dönemi)

Ailede para kazananların emekli olması veya işi bırakmasıyla başlayan dönemdir. Kişisel ilişkiler bu dönemde daha azdır. Aile üyelerinin bakıma ve bunun içinde daha fazla paraya ihtiyacı vardır. (Fitzsimmons, William, 1973; Williamson, 1972; Campell, 1967).

Son Yıllar

Aile yaşam döneminin son aşamasıdır. Çocuklar evden ayrılmış aile başlangıç yıllarına dönmüştür. Emeklilik yılları olarak da bilinir. Çoğu zaman evlerinde oturmayı tercih eden eşler huzuru evlerinde bulurlar. Eşlerin kendileri ve birbirleri için ayıracak zaman çoğalmıştır. Sosyal faaliyetlere, arkadaş toplantılarına katılma, seyahat etme ve etkinlikler için zaman yeterince artmıştır. Enerji, fiziksel ve duygusal dayanma gücü, azalır. Bilgi birikimi fazladır. Hastalık ve yalnızlık en önemli sorunlardandır. Bazı işlere güçlerin yetmemesi, yalnızlık, çeşitli hastalıklar önem kazanır. İhmal edilmişlik duygusuna kapılabilirler. Evlilikle başlayan süreç gelişimini tamamlamış ve sona ermiştir. Artık hayatta kalan anne veya babaya destek olmak yetişkin çocukların sorumluluğu olmuştur. Fiziksel, zihinsel, duygusal yönden sorunlar yaşayan, toplumsal ilişkileri zayıflayan anne babaların yaşlılıkla baş edebilmeleri çocukların desteği ile mümkündür. Ülkemizde çocukların hala güvence olarak kabul edildiği unutulmamalıdır. Yaşlılık, ihtiyarlık, geç yetişkinlik olarak adlandırılan bu dönemde bireyler için sosyal hizmet kurumlarının çoğalması ve bu kurumlarda üç kuşağın bir arada yaşamasının sağlanması önerilmektedir (Baykan ve Diğerleri, 2002; Gross, Crandall, 1973; Tokyürek, Şanlı, 1995; Caven, 1971).

Bu dönemde ebeveynler kendi sosyo-ekonomik düzeylerindeki insanların bulunduğu yerlere, akraba ve dostlara, otobüs ve dolmuş duraklarına, pazara ve çarşıya, hastane, kitaplık vb. sosyal etkinliklerin yürütüldüğü yerlere olabildiğince yakın oturmalıdırlar (Baykan ve Diğerleri, 2002; Bilen, 1988).

2.4. Ev Yönetimi ve Ev Yönetiminde Sorumlulukların Dağılımı

En geniş kavramı ile ev yönetimi bilim dalı ailenin tüm değer ve amaçları ile karar verme yöntemlerini ve aile bireylerinin ev yönetimindeki katkılarını, aile yaşantısı içinde bütünü ile inceler (Malone, 1958).

Aile yaşantısı ile ilgili yönetim sorumlulukları üç grup altında toplanabilir:

- 1- Değerlere bağlı olarak, erişilebilir aile amaçlarının saptanması ve bunun sonucu olan doyurucu bir aile hayat felsefesinin kurulması.
- 2- Ailede, çeşitli konuların yönetimi yani problem çözme ve karar verme.
- 3- Aile yaşantısı ve ev işlerinin fiziksel faaliyetler bölümü ile ilgili işlerin yönetimi.

Bu sorumluluklar ayrı ayrı değil, birbiri içine girmiş ve birbirine dayalı sorumluluklardır. Bir kısmı ev kadını ve aile reisi arasında paylaşılır. Bazılarına yaşları ve yetenekleri oranında çocuklarda katılırlar. Ancak gerçekte bu sorumlulukların çoğu ev kadınının omuzlarındadır. Ev kadını, ev işlerinde olduğu kadar, aile bireylerinin, sosyal, entelektüel ve psikolojik ihtiyaç ve gelişimlerine de yön veren kişi olduğundan, bu sorumlulukları taşıyabilmek ve yerine getirebilmek için özel bilgi, geniş tecrübe, fiziksel ve zihinsel sağlık ve yetenek, başkaları ile çalışabilme, işbirliği kurabilme ve rehberlik kabiliyetine sahip olması gerekir. Bu nedenle, ev kadınının ev yönetimindeki bilgi ve yeteneğinin yeterli olmaması, yalnız kendisini değil, ailesinin başarı ve mutluluğunu da etkileyecektir (Barton, Gilehrst, 1970).

Evde çoğu kez yardımcı işlerin yapıldığı bir yer olmaktan çok duygu ve etki yeri olarak görülen evde öğünlerin hazırlanması, giysilerin yıkanması, yerlerin silinmesi, çocukların banyosunun yaptırılması, evdeki araçlara bakılmasının yanı sıra diğer pek çok iş yapılmaktadır. Kadının ev dışında ücretli bir işte çalışması, erkeğin ev işlerine daha fazla katılımını gerektirir. Ancak gerçekte bu türden destekler yetersiz kalabilmekte, erkekler kabaca paylaşılan ev işleri arasında faturaların ödenmesi ve bahçe bakımı gibi işleri yapmaktadır (Arpacı, 2004).

Ev yöneticisi; yerinde karar veren, etkinlikleri planlayan, kontrol eden, kaynakları iyi değerlendirmeyi sağlayan kişidir. Yönetici etkinliklerinin ne zaman, nasıl ve kim tarafından yapılacağını belirtir. Yönetim işlerini tanımlar, görevleri dağıtır ve gerektiğinde rehberlik eder. Aile bireylerinin bilgi, beceri ve yeteneklerinin; ailenin ortak amaçları doğrultusunda gelişmesine fırsat verir. Böylece ailede iyi bir iletişim kurularak bireyler arasında işbirliği, sorumluluk ve yardımlaşma anlayışı gelişir, gençler geleceğe hazırlanır (Güngen ve Diğerleri, 2002).

Evde işler paylaşılmıyorsa, işbirliği yoksa çeşitli sorunlar yaşanır. Ev ile ilgili işlere aile bireylerinin katılması ise ailenin birliğine, onların fiziksel ve psikolojik devamlılıklarının ve gelişmelerinin sağlanmasına hizmet eder. Aynı zamanda bireylerin birbirlerini daha iyi anlamalarına, kendilerine ve diğer bireylere saygı duymalarına, kaynakları kullanmada beraberliğin sağlanmasına yardımcı olur. sorumluluk dağılımı ailede tüm sosyal, ekonomik ve fiziksel faaliyet alanlarında söz konusudur. Geleneksel sorumluluk dağılımı anlayışına göre belirli işler erkekler için, belirli işlerde kadınlar için, uygun işler olarak kabul edile gelmiştir. “Erkek gelir sağlamak için dışarıda, kadın ev işlerini yürütmek için evde çalışmalıdır” görüşü benimsenmiştir. Ancak, bugün toplumun sosyal, ekonomik ve teknolojik yapısında meydana gelen değişimlerin aile yaşamına da yansması ve özellikle kadının işgücüne katılması sonucu aile bireylerinin evde beraberlik duygusu içinde işleri ve sorumlulukları birlikte yürütmelerini gerektirmektedir. Bununla birlikte kadın evin dışında çalışsın ya da çalışmasın evdeki işlerin büyük bölümünden sorumludur. Ayrıca ev kadınının dışarıda çalışma süresi arttıkça ev işlerine ayırdığı zaman da azalmaktadır (Gedikli, 2000; Bayraktar, 1989; Gönen, Bayraktar, 1988; Şafak, Terzioğlu, 1987).

2.5. Ev Yönetiminde Kullanılan Kaynaklar

Kaynaklar, birey ile ailenin gereksinme ve isteklerini karşılayan amaçlara ulaşmasını kolaylaştıran unsurlardır. Gereksinme ve isteklere göre daha sınırlı olan kaynakların dikkatsiz ve plansız kullanımı sonucu evde, okulda ve işyerinde pek çok sorunla karşılaşılabilir. Böyle olumsuz bir durumla karşılaşmamak için, kaynaklar

verimli bir şekilde kullanılmalı, az kaynakla amaca ulaşma ve başarılı olma ilkeleri bilinmeli ve uygulanmalıdır (Güngen ve diğerleri 2002).

Toplumumuzun temelini oluşturan aile, amaçlarına ulaşma ve yaşama düzeyini yükseltmede; bilgi, beceri, zaman, enerji, para vb. kaynakları kullanmaktır (Gönen 1986; Hancıoğlu 1985; Gross 1973; Timur 1972).

Kaynakların; benzerliklerine, yapısına fonksiyonlarına göre çeşitli biçimlerde gruplandığını görmek mümkündür.

Deacon ve Firebaugh kaynakları;

- 1- İnsani kaynaklar
- 2- Maddi kaynaklar olarak gruplandırmıştır.

İnsani Kaynaklar: Bireylerin istek ve ihtiyaçlarını karşılamada kullandığı bireysel özelliklerdir. Bunlar; bilgi, psikomotor beceri, duygusal özellikler, sağlık, enerji ve zamandır. Çoğu zaman ölçülmesi zor ve kullanılması birbirini etkileyen kaynaklardır. Bir kısmı kullandıkça artar, gelişir.

Maddi Kaynaklar: İnsani olmayan kaynakları ifade eder. Doğal veya üretilmiş tüketim malları, konut, fizik enerjisi, para ve yatırımlar (sermaye) gibi. Maddi kaynakların bütünü ve kullanım biçimi ailenin veya bireyin yaşam standardını gösteren bir ölçüt olarak kullanılabilir.

Ev ekonomistleri kaynakları çok değişik şekillerde gruplandırmaktadır. En yaygın gruplandırma şekli aşağıda belirtilmiştir:

- 1- Bireysel kaynaklar
- 2- Teknolojik kaynaklar
- 3- Toplum kaynakları (Tokyürek ve Diğerleri 2002).

- 1- Bireysel Kaynaklar: Zaman, enerji, bilgi, beceri ve para bireysel kaynaklardır.

Zaman kullanımı çeşitli kaynaklar arasında ayrı bir önem taşımaktadır. Çünkü tüm faaliyetler bir zaman çerçevesi içinde oluşmakta, ailenin istek ve ihtiyaçlarının karşılanması zaman kullanımına dayandırılmaktadır (Lavingood, Cullough, 1986).

İnsansal kaynak olan zaman yaşam standardında (birey ya da aile tarafından tüketilmesi arzu edilen mal veya hizmetlerin kalite veya kantitesi) amaçlara ulaşmada kullanılan bir kaynaktır (Gross, Crandall, 1986).

Enerji kullanımı sıkı sıkıya zaman idaresine bağlıdır. Eğer zaman planlanmış ve etkin bir biçimde kullanılmışsa, buna bağlı olarak enerji de en iyi şekilde kullanılmış ve muhafaza edilmiş olur. Kullanılan enerjinin miktarı işin yapılışında iş kolaylaştırma prensiplerinin uygulanmasıyla azaltılabilir (Terzioğlu, 1987).

Bilgi ve beceriler kullanıldıkça artan kaynaklardır. Kullanılmadıkları zaman ise değer kaybeder. Aile ve kurumlarda ortaya çıkan problemlere çözüm bulmada en etkili olan kaynaklardır (Tokyürek, Şanlı, 1995).

İyi bir ev yöneticisinin alanı ile ilgili konularda beceri sahibi olması bireysel ve teknolojik kaynakları iyi kullanmasını etkiler. Ev ve aile hayatının her aşamasında yapılacak iş ile ilgili beceri sahibi olma başarı için temel ilkedir. Özellikle evde değişik ev mamulü üretmek, ev eşyalarının bakım ve basit onarımını yapmak aile ekonomisine çok olumlu katkılar sağlar (Güngen ve Diğerleri, 2002).

Ailenin diğer ekonomik kaynaklarından birisi ve ekonomik faaliyetlerin gerçekleşmesinde etken olan para; ihtiyaçların karşılanması için gerekli olan alım ve satımları kolaylaştıran bir araçtır (Gross, Crandall, 1963).

Bu kaynağın miktarı kişiden kişiye ve yaşamın çeşitli dönemlerinde bireysel olarak farklılık gösterir (Foster, Metzen, 1981; Timur, 1973).

Ailelerin mali hedefi, belli devreler içinde elde ettikleri para ile daha fazla sayıda ihtiyaç ve isteği karşılayabilmektir. Bu hedefin istenen şekilde gerçekleştirilmesinde, ele geçen paranın az veya çok olmasından daha önemli olan paranın kullanımına karar verme biçimi yani planlı bir şekilde harcanması önem kazanmaktadır (Terzioğlu, 1982).

Objektif olarak paranın sınırlılığını anlamak kolaydır. Miktarı kişiden kişiye çok fazla değişebilir. Aynı zamanda hayatın çeşitli dönemlerinde de farklılık gösterir. Bu farklılığı açıkça gözlemek mümkündür. Para gelecek ihtiyaçlar için biriktirilebilir. Bazen de borç alınabilir (Terzioğlu, 1987).

2- Teknolojik Kaynaklar : Gelişen bilim ve teknoloji ev ve aile yaşamına yenilik ve kolaylıklar getirmiştir. Bugün ev yönetim etkinlikleri çeşitli ev araçları ile daha kısa sürede az enerji kullanarak yapılmaktadır. Yiyecek endüstrisindeki gelişmelerde ütü istemeyen, buruşmaz, leke tutmaz kumaşları yaygınlaştırmıştır. Ayrıca kimya alanındaki gelişmeler sonucu evlerde güvenle kullanılan temizlik maddeleri üretilmektedir (Güngen ve Diğerleri, 2002).

3- Toplum Kaynakları: Toplum kaynakları herkes için hizmet ve kolaylıklar temin eden insansal ve materyal kaynaklardır. Fakat çoğu materyal kökenlidir. Bu kaynaklar herkes tarafından kullanılmaya uygun ve geniş kapsamlıdır. Fakat bazılarının planlanmaya ihtiyacı vardır.

Toplumsal kolaylıklar ise eğitim kurumları, hizmet kurumları, koruyucu kurumlar, alışveriş olanakları vb. dir (Terzioğlu, 1987).

Hangi biçimde olursa olsun bütün sınıflandırmaların esas amacı ailenin, kurumun dikkatlerini kaynaklara çekerek onlardan yararlanma, dolayısıyla ailenin yaşam standardını, kurumlarında verimliliğini artırmaya yönelik rehberlik yapabilme ve gerekli bilgileri kazandırmaktır. Ailenin ihtiyaçlarını karşılayıp istediği yaşam standardına ulaşmak, yaşama düzeyini yükseltmek için;

- Kaliteli çok sayıda kaynağa sahip olmak
- Sahip olunan kaynakları en verimli biçimde kullanmak gerekmektedir (Tokyürek, Şanlı, 1995).

2.6. Aile Yaşam Dönemleri Ve Ev Yönetim Etkinliklerinin Paylaşılması İle İlgili Araştırmaların Özetleri

Ülkemizde aile yaşam dönemi sınıflandırmaları ile ev yönetim etkinliklerinin paylaşılması konularına ilişkin yapılmış detaylı araştırmalara rastlanmamıştır. Ancak aile yaşam dönemlerinin her bir aşamasına ayrı ayrı unsurlar olarak değinen sınırlı sayıda araştırmalar bulunmaktadır. Yabancı ülkelerde ise çeşitli araştırmacılar tarafından aile reisinin yaşı, en büyük çocuğun yaşı, en büyük çocuğun okul durumu, ailelerin işlev ve statüleri dikkate alınarak yapılan çeşitli aile yaşam dönemi sınıflandırmalarına göre ailede karar verme, sorumluluk dağılımı, aile kaynaklarının kullanımı gibi ev yönetimi konularına ilişkin çeşitli araştırmalar yapılmıştır.

Padgett (1997) araştırmasında Afrika kökenli Amerikalı ailelerin ev işleri konusunda sosyal destek olarak aile üyeleri dışındaki kimselerden aldıkları yardımları incelemek amacı ile 1988 yılı Aileler ve Hane Halkları Ulusal Araştırması'na ait örneklemini oluşturan 558 aileden elde ettikleri sonuçlara göre ev işlerinin üçte ikisinin kadınlar ve üçte birinin erkekler tarafından yapıldığı, çocuklu ailelerde çocukların en çok ev temizliği ve bulaşık yıkamaya zaman harcadıkları bulunmuştur. Ailesi dışındaki kimselerden ev işi yardımı alan kadınların yardım almayanlara göre kendi sorumluluklarını daha az başa çıkılabilir olarak hissettikleri bulunmuştur.

Hasta (1996) yaptığı çalışmada evli çiftlerde ev işi paylaşımı, ev işi paylaşımında hakkaniyet algısı ve evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi değişik eğitim düzeylerinden, çalışan ve çalışmayan 180 kadın ve bu kadınların eşleri üzerinde incelemiştir. Elde edilen sonuçlara göre hem kendilerine hem de eşlerine göre kadınların çalışmayan kadınlara göre yaptıkları ev işi miktarının daha az olduğunu, çalışan kadınların eşlerinin yaptığı ev işi miktarının çalışmayan kadınların eşlerinden daha fazla olduğunu, kadının eğitim düzeyi yükseldikçe eşinin yaptığı ev işi miktarının arttığını göstermiştir.

Eker (1994) araştırmasında babaların çocuk bakımı ve ev işlerine katılım düzeyleri ve belirleyicilerini çocukları okul öncesi yaşıta 60 aile ve okul yaşında 60 olmak üzere 120 aile üzerinde incelemiştir. Annelerin ev işlerine, çocuğun fiziki

bakımına, eğitimine, hastalığında sağlık bakımına, çocuğun ihtiyaçları için alışverişe, çocuğun disiplinine babalardan daha fazla katıldıklarını, çocuğun oyun aktivitesinde ise annelerin ve babaların katılım düzeyinin farklı olmadığını saptamıştır.

Piha ve Bengtson (1993) yaptıkları araştırmada kadının eşi ile ev işlerini paylaşım şekllinden, kadının evlilik kalitesi ve psikolojik rahatının etkilenme sürecini belirlemek amacı ile 287 evli kadın üzerinde ev işlerinin paylaşımı ve kadının eşi tarafından desteklenmesi arasındaki ilişkiyi içeren bilinci, kadının eşi tarafından desteklenmesi ve evlilik kalitesi ile psikolojik refahının değerlendirmesini içeren iki aşamadan oluşan bir çalışma yapmışlardır.

Gökçe, Acar ve arkadaşlarının (1993), Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı adına Türkiye'deki gece konu bölgelerinde 2004 aile üzerinde yaptıkları araştırmada kadının ev dışında çalışması, çocuk yetiştirme, gündelik alışveriş dışındaki bütün konularda kadın ve eşinin birlikte karar verdikleri bulunmuştur. Ancak kadını doğrudan ilgilendiren dışarıda çalışması konusunda erkeğin % 62.4 oranıyla söz sahibi olması, erkeklerin karar yetkisinin daha ağırlıklı olduğunu ortaya koymaktadır. Aynı araştırmada her iki tarafın (kadın ve eşi) bütün konularda birbirlerinin fikirlerini aldıkları ve sözlerini dinlediklerini belirtmiştir (% 65.4). Ancak kadının eşinin fikrini alma ve sözünü dinleme davranışı erkelerden daha yüksek olarak bulunmuştur.

Ishii-Kuntz ve Coltrane (1992) Birleşik Devletlerde 1987-1988 yıllarında yürütülen Aileler ve Hane Halkları Ulusal Araştırması'nın alt örneklemini olan Çocuk Bakımı Düzenlenmesinden memnun olmayan 5 yaşından küçük yaşta çocuğa sahip 640 aile üzerinde geleneksel olarak kadın tarafından yapılan ev işlerinin hangi koşullar altında erkek tarafından paylaşıldığını incelemişlerdir.

Şafak (1992), ev işlerinin yürütülmesinde kız ve erkek çocukların katılımları konusunda ailelerin görüşlerine dayanan araştırmasında: kadınların % 74.9'unun ev işlerinin yürütülmesinde kız ve erkek çocuklarına eşit sorumluluk verilmelidir görüşünde oldukları halde, yemek hazırlama, bulaşık yıkama, ev temizliği, çocuk bakımı gibi işleri % 87.9 ile % 62.4 arasında değişen oranlarda kız çocukları için, tamir işlerini % 76.6 oranında erkek çocukları için uygun bulduklarını belirtmişlerdir. Bu

araştırmada eğitim düzeyi yüksek olan kadınların, çocukların yaşlarına ve yeteneklerine göre sorumluluk verilmelidir görüşünde oldukları (% 79.3) dikkati çekmektedir.

Broman (1988) araştırmasında siyah ırktan evli çiftler arasında evdeki işlerin bölüşümü ve aile yaşamı memnuniyetini araştırmak amacıyla 1979-1980 yıllarında 876 evli birey üzerinde bir çalışma yapmıştır.

Ross (1987) araştırmasında evdeki işlerin bölüşümünü incelemek amacıyla 680 kadın ve eşleri ile görüşmüştür.

Perlmutter ve Wampler'in (1985) en az bir tane okul öncesi çocuğu olan 75 ailede kadın ve kocanın ev işleri ve çocuk bakımını paylaşma ve bu paylaşımına ilişkin tatmini araştıran çalışmasında, kadının çalıştığı ailelerde ev işlerinin ve çocuk bakımının paylaşıldığı, ancak kadın açısından bu paylaşımın pek tatminkar olmadığı bulunmuştur.

Tavecchio ve diğerleri (1984) okul öncesi yaşta çocuğu olan 166 Alman ailesi üzerinde ev işlerinin mevcut ve tercih edilen bölüşümünü incelemiştir.

Maref ve Finley (1984) her iki eşin çalıştığı ailelerde kadınların çocuk bakımı, yiyecek hazırlama ve ev bakımı gibi ev işlerinin sorumluluğunu tek başına taşıması durumunu, taşıdığı sorumluluklarda geçen yıllarla birlikte meydana gelen değişiklikleri ve kadının ev ile ilgili sorumluluklarında incelenen değişiklikler arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır.

Bird ve arkadaşları (1984) ailede iş bölümünü etkileyen faktörleri incelemek amacıyla 166 çift üzerinde yaptıkları araştırmada işlerin paylaşılması davranışını motive eden faktörler olarak cinsiyet rolünü, geliri, aile tipini ve rolün önemini (toplumun o role verdiği değeri) belirlemişlerdir. Bu çalışmada elde edilen sonuçlara göre; kadın veya erkeğin cinsiyet rolüne uygun olarak yetiştirilmiş olması ailede iş bölümünü etkileyen en önemli faktördür. Kadın ve kocanın her ikisinin de çalıştığı veya sadece kadının çalışıp gelir sağladığı ailelerde kocalar işleri paylaşmaya daha yatkındır. İşleri paylaşmada rollere verilen değer çok önemli bulunmamıştır. Sadece evin bakım ve tamir işleri erkeği motive eden bir faktör olarak bulunmuştur. Kadın ve erkeğin her

ikisinin de meslek sahibi olduğu ve çalıştığı ailelerde çocuk bakımı ve gelir yönetiminde iş bölümü fazladır.

Telsiz (1983), “ilk çocuğun aileye girmesiyle genç çiftlerin karşılaştıkları sorunların ev yönetimi ve aile ekonomisi açısından incelenmesi” konusundaki araştırmasında 2-3 yıllık evli olan ve genişleme döneminin ilk devresinde bulunan ailelerin çocuğun doğumundan sonra harcama gruplarında farkına varılan bir artış olduğunu ve en fazla artış olan harcama grubunun başında ise % 56.4 ile beslenmenin geldiğini bulmuştur. Araştırma çocuğun doğumundan sonra kadınların çocuk bakımı ve ev işleri konusunda yardım alma durumu ve yardım aldıkları konulara göre incelendiğinde, özellikle doğumdan sonra ev işlerinde eşlerine hiç yardımcı olmayan aile reisinin oranında azalma olurken her zaman yardımcı olanların oranında artış olduğu bulunmuştur.

Condran ve Bode’in (1982) çalışan kadınlar ve ailede iş bölümü üzerine yaptığı çalışmada 316 yeni evli çiftte loglinear (günlük işleri sıraya koyma) tekniği uygulanmış ve şu sonuçlar elde edilmiştir. Kadınlar eşlerinin ev işlerinde fazla yardım etmediği görüşünde oldukları halde, erkekler ev işlerine yardım ettiklerine inanmaktadırlar. Özellikle çocuk eğitimi ve yiyecek hazırlama konusunda kadınlar evlerinden çok az yardım almaktadırlar ve bu işler hala kadına ait işler olarak düşünülmektedir. Ancak çalışan kadınlar çocuk eğitimi konusunda eşlerinden daha fazla yardım almaktadırlar

Schafer ve Keith’in (1981) yaptığı araştırmaya göre; birinci dönemdeki genç ailelerde yemek yapma, evi yönetme konusunda kocaların büyük bir kısmının eşleriyle eşit olmadıklarını, eşitliği sağlamak için ya kendilerinin çabalarını artırmaları gerektiğini ya da eşlerin çabalarını azaltmaları gerektiğini belirttikleri bulunmuştur. Yemek yapma, ev yönetme ve geçimi sağlama rollerinde algılanan eşitliğin ise en fazla olduğu dönemin 6-18 yaş arası çocuğu olan aileler ve kadının 45-49 yaş arasında olduğu ve çocukların evde olmadığı orta yaş dönemi olduğu saptanmıştır.

Waite tarafından 1980 yılında Chicago Üniversitesince yürütülen çalışan kadınlar ve aile yaşam dönemi konulu araştırmada, aile yaşam dönemi

Waite (1980), Araştırmasında evli kadınların işgücüne katılmalarında belirleyici olan en önemli etkilerinin yaşam dönemi aşamalarına bağlı olduğu bulunmuştur. Evli bir kadının ev dışında bir işte çalışıyor olması olasılığının en küçük çocuğun yaşına göre olumlu olarak değiştiği, eğer çocuğun yaşı küçükse annenin çocuğun yaşının küçüklüğü oranında çalışma yaşamında faal olma olasılığının da o derece düşük olduğu, çocuğu olunca işten ayrılan kadınların ise en küçük çocuğun yeterince büyüdüğüne inandıkları zaman yeniden işe girmeyi istedikleri belirlenmiştir. Ayrıca araştırmada, kadınların eğitiminin iş gücüne katılmaları üzerindeki etkilerinin, ailede küçük çocukların olup olmamasına bağlı olduğu, eğitimin yaşam döneminin I. Aşamasında kadının çalışmasında etkili olduğu, 2. ve 3. aşamalarda fazla etkili olmadığı saptanmıştır.

Telsiz (1979), tarafından Ankara’da ailelerin konut değiştirme, konut ve çevre özelliklerine ilişkin tercihlerini incelemek amacıyla yaptığı araştırmada; ailelerin içinde bulundukları yaşam devreleri, çocuk öncesi devre, okul öncesi ve ilköğretim devresi, orta ve yüksek öğrenim devresi, küçülme devresi olarak alınmıştır. Araştırmada konutlarını isteyerek değiştiren ailelerin konut değiştirme nedenlerinin başında daha iyi bir konutta oturma isteğinin geldiği belirlenmiştir.

Bayraktar (1978), sosyo-ekonomik durumları, yaşları ve eğitimleri yönünden farklılık gösteren ailelerde, eşlerin “Ailede Kadının Rolü” kavramı ile ilgili görüşlerini saptamak amacıyla yaptığı araştırmada ev işlerinin büyük bir kısmının kadın tarafından yapıldığı, yiyecek ve giyecek alışverişi, bütçe düzenleme gibi işlere erkeğinde katıldığı belirlenmiştir. Erkek ve kadın her ikisinin de kadını anne ve eş olarak geleneksel roller çerçevesinde, görme eğiliminde oldukları saptanmıştır.

Terzioğlu (1978), Malatya’da kırsal ve kentsel alanlarda yaşayan 846 ailede, ailelerin yönetsel yapısını ve kadının yönetimdeki etkinliğini belirlemek amacıyla yaptığı araştırmada kadının eğitim düzeyi arttıkça kararlara katılım oranının da arttığı ancak ekonomik kararlarda erkeğin etkinliğinin daha fazla olduğu bulunmuştur. Ailede iş bölümünün eğitim düzeyi, evlilik süresi ve bölgesellikle bağlantılı olduğu, ev kadınlarının ev işlerinde yararlandığı bilgi kaynaklarının çoğunlukla, komşular, akrabalar, arkadaşlar olarak belirtildiği saptanmıştır.

Belirtilen araştırmada geleneksel olarak kadın işleri diye nitelendirilen; yemek yapma, çamaşır yıkama, ütü yapma, ev temizliği, bebek bakımı gibi tamamen ev içine yönelik işlerin % 79.1'i ile % 63.4 arasındaki oranlarda kadınlar ve kız çocukları tarafından yapılmakta olduğu, alışveriş, taksit yatırma gibi ev dışındaki işlerin % 71.9 oranında erkekler tarafından yapıldığı ve cinsiyete dayalı iş bölümünün bulunduğu saptanmıştır.

Nock (1979), araştırmasında elde edilen bulgulara göre, aile yaşam döneminin sonraki aşamalarında ailelerin daha çok sağlık problemleri ve daha az gelirleri olduğu, eşlerin daha sonraki aşamalarda birbirlerini daha iyi anladıkları, arkadaşlarından, yaşam standardından ve mesleklerinden duydukları hoşnutluk derecesi ile yaşamlarından memnun olma durumlarının arttığı saptanmıştır.

Heiskaner (1974), Araştırmasında çocukların doğumu ve fiziksel korunmalarının aile yaşam döneminin ilk iki aşamasında yer aldığı, çalışan kadınların saygılarının artmasının çocukların bakımı için yeni düzenlemeler yapma ihtiyacını ortaya çıkardığı, ailenin ekonomik bakımdan aktif olduğu bu aşamalarda yerleşim yerinde ailelerin ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesinin gerektiği belirlenmiştir. Ayrıca araştırma da; güvenli iş imkanları sağlaması konusundaki ihtiyaçların aile yaşam döneminin ilk dört aşamasında en önemli olduğu, beşinci aşamada ise sosyal güvenlikle ilgili ihtiyaçların önem kazandığı, kültürel ve eğlence olanakları, gönüllü olarak bazı kurumlarda faaliyette bulunmanın ise ailenin boş zamanının artması nedeniyle altıncı aşamada daha önemli olduğu saptanmıştır.

Bu dört yaşam dönemi aşamalarının seçilmesinin nedeni aileler için önemli rol geçiş noktalarını yansıtmaları olduğu belirtilmiştir.

3. YÖNTEM VE ARAÇLAR

Sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan ailelerde ev yönetim etkinliklerine ilişkin davranışları saptamak ve bunun içinde bulundukları yaşam dönemleri ile ilişkisinin olup olmadığını belirlemek amacı ile planlanıp yürütülmüş olan bu çalışmada alan araştırması yöntemi kullanılmıştır.

3.1. Araştırma Bölgesinin Seçimi

Kayseri ili, Melikgazi Belediyesi sınırları içindeki Selçuklu, Osmanlı, Eskişehir Bağları ve Danişment mahallelerinde yaşayan aileler araştırmanın evrenini oluşturmaktadır.

Araştırma bölgesi olarak Kayseri ili, Melikgazi Belediyesi sınırları içindeki semtlerin seçilme nedenleri;

- Araştırmacının kolay ulaşabileceği bir bölge olması,
- Araştırmacının, doğru ve güvenilir bilgi alabilmesi bakımından, tanıdığı bir bölge olması,
- Daha önce bu tür bir araştırmanın bu bölgede yapılmamış olması,
- Gece konu önleme bölgesi olan bu bölgede sosyo-ekonomik düzeyi düşük ailelerin yeterince bulunması.

3.2. Örneklem

Kayseri ili, Melikgazi Belediyesi sınırları içinde gece konu önleme bölgesinde yaşayan ailelerden rastgele örneklem yolu ile seçilen ve ulaşılabilen 408 aile bu araştırmanın örneklemine oluşturmaktadır.

Bu çalışmada aile aile yaşam dönemlerini saptamada çocukların yaş ve öğrenim durumları belirleyici olmuştur. Ailelere uygulanan anketlerin önce çocuk sayıları, yaşları ve öğrenim durumları ile ilgili elde edilen bulguların frekans dağılımları tespit edilmiş ve ondan sonra bu çalışma için aile yaşam dönemleri 5 grupta oluşturulmuştur. Buna göre;

I. Dönem : Başlangıç yılları,

II. Dönem : Genişleme yılları ve 0-6 yaş arası henüz ilkokula başlamamış çocuklu aileler

III. Dönem : Etkin yıllar ve 7-19 yaş ilköğretim ve ortaöğretim arası çocuklu aileler,

IV. Dönem : Etkin yıllar ve 19 ve üstü yaşta üniversite çağı çocuklu aileler,

V. Dönem : Son yıllar meslek sahibi, evli ve evden ayrılmış çocukları olan aileler olarak gruplandırılmıştır.

Araştırmaya katılan ailelerden 74'ünün II. dönemde, 245'inin III. dönemde, 86'sının V. dönemde oldukları belirlenmiştir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada ek 1'de verilen anket formu uygulanmıştır. Sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan ailelerde ev yönetim etkinlikleri paylaşımına ilişkin davranışları yaşam dönemlerine göre incelemek için 27 sorudan oluşan bir anket formu hazırlanmıştır.

Anket formunun hazırlanmasında konu ile ilgili kaynaklardan ve daha önce bu konu üzerinde çalışmış olan araştırmacıların anket formlarından yararlanılmıştır. Anket iki bölümden oluşmuştur;

Birinci bölümde; ailedeki bireylerin yaşlarını, sayısını, medeni durumlarını, öğrenim durumlarını, mesleklerini, gelir durumlarını, belirlemeyi amaçlayan sorular yer almaktadır.

İkinci bölümde; ailelerin ev yönetimi etkinlikleri ile ilgili sorulara yer verilmiştir. Bu bölümde; Ailede karar vermeye, ev yönetimi ile ilgili sorumlulukların dağılımına, aile kaynaklarının kullanımına ilişkin etkinliklerin belirlenmesine yönelik sorulara yer verilmiştir.

Ankette yer alan soruların tamamına yakını çoktan seçmeli olarak hazırlanmıştır.

Anket formunun uygulanması; anket formlarını doldurmak amacıyla evlere yapılan ziyaretlerde önce kişilerle bir süre sohbet edilip, kişiler anketteki sorulara cevap

vermeyi kabul etmeye karar verince, formdaki sorulara geçilmiştir. Anket formunun uygulanması evin kadınıyla (anne) yapılmıştır.

3.4. Verilerin Değerlendirilmesi ve Analizi

Elde edilen veriler önce herhangi açıklayıcı değişkene bağlı kalmaksızın analize tabi tutulmuş ve denek sayısı ve aile yaşam dönemi aşamaları esas alınarak mutlak ve yüzde değerleri gösteren frekans tabloları hazırlanmıştır. Elde edilen önemli bulgular daha önce bu konuda çalışmış olan araştırmacıların bulguları ve bu alandaki genel teorilerle desteklenerek yorumlanmıştır.

Çapraz tablolar denek sayısı esas alınarak hazırlanmıştır.

Elde edilen verilerin önemlilik testleri için Khi Kare analizi uygulanmıştır.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan ailelerin içinde bulundukları yaşam dönemlerini, bu çeşitli dönemlerde ev yönetim etkinlikleri ile ilgili davranışların nasıl olduğunu belirlemek ve tartışmak amacıyla planlanıp yürütülen bu çalışmada elde edilen bulgular dört bölümde incelenmiştir.

- Aileler hakkında genel bilgiler.
- Ev yönetiminde karar verme durumu ile ilgili bilgiler.
- Ev yönetiminde sorumluluk dağılımı ile ilgili bilgiler.
- Ev yönetiminde kaynakların kullanımı ile ilgili bilgiler şeklindeki başlıklar altında bulguların frekans ve yüzde dağılım tabloları gösterilmiş, tabloların altında önemli bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Aileler Hakkında Genel Bilgiler

Bu bölüm: farklı yaşam dönemlerinde bulunan ve sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan ailelerin öğrenim durumları, yaşları, meslekleri, medeni durumları, evlilik yılları ile ailedeki birey sayıları ve ailelerdeki çocuk sayıları hakkındaki bilgileri kapsamaktadır.

Araştırma kapsamındaki ailelerde annelerin yaşlarının yaşam dönemlerine göre dağılımı Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Annelerin Yaşlarının Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı

Annelerin Yaşları	Aile Yaşam Dönemleri						TOPLAM	
	II. Dönem		III. Dönem		IV. Dönem		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%		
29 ve Altı	4	5,4	6	2,4	-	-	10	2,4
30-39	63	85,1	192	78,4	12	14,0	267	66,0
40-49	7	9,5	44	18,0	49	56,8	100	24,7
50-59	-	-	3	1,2	22	25,6	25	6,2
60-69	-	-	-	-	3	3,6	3	0,7
	74	100,0	245	100,0	86	100,0	405	100,0

$$X^2 = 279,052 \text{ Sd} = 62 \text{ p} < 0,05$$

Araştırma kapsamına alınan, II. ve III. yaşam dönemi içerisinde bulunan ailelerdeki kadınların % 85 ve % 78.4 oranıyla 30-39 yaşları arasında oldukları, saptanmıştır.

III. ve IV. yaşam dönemindeki ailelerde 40-49 ve 50-59 yaşları arasındaki kadınların oranının I. yaşam dönemindekilerden daha fazla olduğu belirlenmiştir. Bu durum istatistiksel olarak da önemli bulunmuştur ($p<0,05$).

Araştırma kapsamına alınan ailelerde annelerin medeni durumlarının dağılımı yaşam dönemlerine göre tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Annelerin Medeni Durumlarının Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı

Annelerin Medeni Durumları	Aile Yaşam Dönemleri						TOPLAM	
	II. Dönem		III. Dönem		IV. Dönem			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Evli	73	98,6	237	96,7	82	95,3	392	98,6
Eşi Hayatta olmayan	1	1,4	8	3,3	4	4,7	13	3,2
TOPLAM	74	100,0	245	100,0	86	100,0	405	100,0

$$X^2 = 1.400 \text{ Sd} = 2 \text{ p}<497$$

II. Yaşam dönemindeki evli bulunan annelerin oranı % 98,6 ile ilk sırayı almaktadır. III. Yaşam dönemindeki evli olan annelerin oranı % 96,7 ile ilk sırada, IV. Yaşam döneminde evli olan annelerin oranı ise % 95,3 ile ilk sıradadır. ($p<0,05$)

Tüm yaşam dönemlerinde evli olan annelerin oranının ilk sırayı aldığı tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan annelerin evlilik yıllarının yaşam dönemlerine göre dağılımı tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3. Annelerin Evlilik Yıllarının Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı

Evlilik Yılları	Aile Yaşam Dönemleri						TOPLAM	
	II. Dönem		III. Dönem		IV. Dönem			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
1-9 Yıl	2	2,7	-	-	-	-	2	0,5
10-19 Yıl	68	91,9	189	77,1	3	3,5	260	64,2
20-29 Yıl	4	5,4	51	20,8	50	58,1	105	26,0
30 ve Üstü	-	-	5	2,1	33	38,4	38	9,4
TOPLAM	74	100,0	245	100,0	86	100,0	405	100,0

$$X^2 = 427,386 \text{ Sd} = 66 \text{ p} < 0,05$$

Araştırma kapsamına alınan ailelerde; annelerin % 64,2 ile 10-19 yıllık evli oldukları tespit edilmiştir. İkinci sırayı ise % 26,0 ile 20-29 yıllık evli olan anneler oluşturmaktadır.

Ailelerde annelerin evlilik yılları yaşam dönemlerine göre incelendiğinde, II. ve III. yaşam döneminde bulunan ailelerde annelerin % 91,9 ile ve % 77,1 ile 10-19 yıllık evli oldukları, IV. yaşam dönemindekilerin ise % 58,1 ile 20-29 yıllık evli oldukları belirlenmiştir.

Annelerin evlilik yıllarının yaşam dönemlerine göre dağılımı arasındaki bu bulgular istatistiksel açıdan da önemli bulunmuştur. ($p < 0,05$)

Ailelerde bulunan birey sayısının yaşam dönemlerine göre dağılımı Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Ailedeki Birey Sayısının Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı

Ailedeki	Aile Yaşam Dönemleri						TOPLAM	
Birey	II. Dönem		III. Dönem		IV. Dönem			
Sayısı	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
2-3 Kişi	2	2,7	2	0,8	-	-	4	1,0
4-5 Kişi	57	77,0	137	55,9	21	24,4	215	53,1
6-7 Kişi	10	13,5	91	37,2	38	44,2	139	34,3
8-9 Kişi	3	4,1	15	6,1	22	25,6	40	9,9
10-11 Kişi	2	2,7	-	-	5	5,8	7	1,7
TOPLAM	74	100,0	245	100,0	86	100,0	405	100,0

$$X^2 = 117,731 \text{ Sd} = 20 \text{ p} < 000$$

Araştırma kapsamına alınan ailelerde bulunan birey sayısı incelendiğinde; 4-5 kişi olan ailelerin oranı % 53,1 ile ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırayı ise % 34,3 ile 6-7 kişi olan aileler, üçüncü sırayı da % 9,9 ile 8-9 kişi olan ailelerin oluşturduğu bulunmuştur.

Araştırma kapsamındaki ailelerdeki birey sayısı yaşam dönemlerine göre incelendiğinde; II. yaşam döneminde bulunan ailelerde ilk sırayı % 77,0 ile 4-5 kişiden oluşan ailelerin, III. yaşam döneminde ilk sırayı yine % 55,9 ile 4-5 kişiden oluşan ailelerin, IV. yaşam dönemindeki ailelerde ise ilk sırayı % 44,2 ile 6-7 kişiden oluşan ailelerin, yine aynı dönemde ikinci sırayı % 25,6 ile 8-9 kişiden oluşan ailelerin oluşturduğu tespit edilmiştir.

Bu araştırma grubunu oluşturan ailelerin yarısından biraz fazlasını 4-5 kişilik çekirdek aileler oluşturmaktadır ve bu Türkiye hane halkı ortalamaları ile paralellik göstermektedir. Yarıya yakını ise (% 45.5) 6-11 kişilik kalabalık aileler oluşturmaktadır.

Ailelerdeki birey sayısının yaşam dönemleri arasındaki bu fark, istatistiksel açıdan da önemli bulunmuştur. ($p < 0,05$)

Araştırmaya katılan ailelerin % 53,1'i çekirdek ailelerden meydana geldiği araştırmada belirlenmiştir. Bu bulgu Timur'un Türkiye için belirttiği çekirdek aile

oranına yakındır. Timur, Türkiye için ortalama kişi sayısının çekirdek ailelerde 4,9, tüm ailelerde ise 5,5 olduğunu belirtmiştir (Timur, 1972).

Araştırma kapsamına alınan ailelerdeki annelerin ve babaların öğrenim durumlarının yaşam dönemlerine göre dağılımı Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5 Annelerin ve Babaların Öğrenim Durumlarının Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı

Öğrenim Durumları	Aile Yaşam Dönemleri														TOPLAM	
	ANNE						TOPLAM		BABA							
	II Dönem		III. Dönem		IV. Dönem				II Dönem		III. Dönem		IV. Dönem			
	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	s	%
Okur-yazar değil	55	74,3	183	74,7	49	57,0	287	70,9	42	56,8	156	63,7	63	73,3	261	64,4
Okur-yazar	1	1,4	4	1,6	1	1,2	6	1,5	10	13,5	19	7,8	3	3,5	32	7,9
İlkokul mezunu	10	13,5	32	13,1	28	32,6	70	17,3	2	2,7	11	4,5	8	9,3	21	5,2
Ortaokul mezunu	5	6,8	17	6,9	7	8,1	29	7,2	5	6,8	8	3,3	8	9,3	21	5,2
Lise ve Dengi okul mezunu	3	4,1	9	3,7	1	1,2	13	3,2	15	20,3	51	20,8	4	4,7	70	17,3
TOPLAM	74	100	245	100	86	100	405	100	74	100	245	100	86	100	405	100

$$X^2 = 19,422 \text{ Sd} = 8 \text{ p} < 0,013$$

$$X^2 = 25,730 \text{ Sd} = 8 \text{ p} < 0,001$$

Araştırma kapsamına alınan ailelerde, annelerin ve babaların öğrenim durumları incelendiğinde; okur-yazar olmayan annelerin oranı % 70,9, babaların oranı ise % 64,4’dür. Annelerde okur-yazar olmayanların oranı daha fazladır. Okur-yazar olanların oranı annelerde % 1,5 ile çok düşüktür, bu oran babalarda % 7,9 ile annelerin oranına göre biraz daha yüksektir. İlkokul mezunu olan annelerin oranı % 17,3, babaların oranı ise % 5,2’dir. Ortaokul mezunu olan annelerin oranı % 7,2; babaların oranı ise % 5,2’dir. İlkokul ve ortaokul mezunu olan babaların oranı birbirine eşittir. Lise ve dengi okul mezunu olan babaların oranı % 17,3’tür. Annelerin oranı ise % 3,2’dir. Bu araştırma kapsamına alınan ailelerdeki anne ve babaların eğitim düzeylerinin düşük olduğu, annelerin eğitim düzeylerinin babalarından daha düşük olduğu görülmüştür.

Yaşam dönemlerine göre öğrenim durumları arasındaki farklılık istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur. ($p<0.05$)

Feldman tarafından yapılan benzer bir çalışmada ise I. dönem hariç tüm yaşam dönemlerinde çalışmayan kadınların oranının çalışan kadınlardan daha fazla olduğu saptanmıştır.

Annelerin ve babaların mesleklerinin yaşam dönemlerine göre dağılımı Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Annelerin ve Babaların Mesleklerinin Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı

Meslekler	Aile Yaşam Dönemleri														TOPLAM	
	ANNE						TOPLAM		BABA							
	II. Dönem		III. Dönem		IV. Dönem		S	%	II. Dönem		III. Dönem		IV. Dönem		s	%
	s	%	s	%	s	%			s	%	s	%	s	%		
Ev Hanımı	74	100	243	99,2	86	100	403	99,5	-	-	-	-	-	-	-	-
Serbest Meslek	-	-	-	-	-	-	-	-	47	63,5	143	50,4	39	45,3	229	56,5
İşçi	-	-	1	0,4	-	-	1	0,2	21	28,4	95	38,8	38	44,2	154	38,0
Emekli	-	-	1	0,4	-	-	1	0,2	4	5,4	3	1,2	2	2,3	9	2,2
Memur	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2,7	4	1,6	7	8,1	13	3,2
TOPLAM	74	100	245	100	86	100	405	100	74	100	245	100	86	100	405	100

$$X^2 = 1,313 \text{ Sd} = 4 \text{ p}<0,05$$

$$X^2 = 18,939 \text{ Sd} = 8 \text{ p}<0,01$$

Araştırmaya katılan annelerin meslekleri incelendiğinde; % 99,5'inin ev hanımı olduğu, % 0,2'sinin işçi, % 0,2'sinin de emekli olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan annelerin meslekleri yaşam dönemlerine göre incelendiğinde; II ve III. yaşam dönemlerinde çalışan annelerin hiç olmadığı, IV. Dönemde çalışan annelerin olduğu fakat bu oranında çok düşük olduğu belirlenmiştir.

Araştırma kapsamına alınan babaların meslekleri incelendiğinde; serbest meslek sahibi olan babaların % 56,5 ile birinci sırayı, işçi olan babaların ise % 38,0 ile ikinci sırayı aldığı belirlenmiştir.

Yaşam dönemlerine göre incelendiğinde; serbest meslek sahibi olan babaların her üç yaşam döneminde de ilk sırayı aldığı (II % 58,4, III. % 45,3, IV. %56,5), işçi olanların ikinci sırada olduğu (II % 28,4, III. % 38,8, IV. % 44,2), II. yaşam döneminde de emeklilerin en fazla (% 54.4) olduğu, II. yaşam döneminde memur olanların diğerlerinden biraz daha fazla olduğu (% 2,7) bulunmuştur.

Araştırma kapsamına alınan anne ve babaların mesleklerinin yaşam dönemlerine göre dağılımı arasındaki fark istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur. ($p<0,05$).

Babaların fazla bilgi ve beceri gerektirmeyen seyyar satıcılık v.b. serbest mesleklerde çalışmalarının saptanan düşük eğitim düzeyi ile ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırma kapsamındaki ailelerin çocuk sayılarının yaşam dönemlerine göre dağılımı Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Ailelerde Bulunan Çocuk Sayısının Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı

Ailedeki Çocuk Sayısı	Aile Yaşam Dönemleri						TOPLAM	
	II. Dönem		III. Dönem		IV. Dönem			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
1 Çocuklu Aile	2	2,7	2	0,8	-	-	4	1,0
2 Çocuklu Aile	21	28,4	33	13,5	1	1,2	55	13,6
3 Çocuklu Aile	36	48,6	103	42,0	21	24,4	160	39,5
4 Çocuklu Aile	7	9,5	66	26,9	17	19,8	90	22,2
5 Çocuklu Aile	5	6,8	31	12,7	25	29,1	61	15,1
6 Çocuklu Aile	3	4,1	8	3,3	10	11,6	21	5,2
7 Çocuklu Aile	-	-	2	0,8	8	9,3	10	2,5
8 Çocuklu Aile	-	-	-	-	4	4,7	4	1,0
TOPLAM	74	100,0	245	100,0	86	100,0	405	100,0

$$X^2 = 99,838 \text{ Sd} = 14 \text{ p}<0,000$$

Araştırma kapsamına alınan ailelerde bulunan çocuk sayısı incelendiğinde; ilk sırayı % 39,5 ile üç çocuklu ailelerin, ikinci sırayı % 22,5 ile dört çocuklu ailelerin, üçüncü sırayı ise % 15,1 ile beş çocuklu ailelerin oluşturduğu görülmektedir.

Ailelerdeki çocuk sayısının yaşam dönemlerine göre dağılımı incelendiğinde; II. ve III. yaşam dönemlerinde ilk sırayı, % 48,6 ile ve % 42,0 ile üç çocuklu ailelerin, IV. dönemde % 29,1 ile beş çocuklu ailelerin aldığı belirlenmiştir. II. yaşam döneminde ikinci sırayı % 28,4 ile iki çocuklu ailelerin, III. dönemde % 26,9 ile dört çocuklu ailelerin IV. yaşam döneminde ise % 24,4 ile üç çocuklu ailelerin oluşturduğu belirlenmiştir.

Aştırmaya katılan ailelerin çocuk sayılarının yaşam dönemlerine göre dağılımı arasındaki fark istatistiksel açıdan önemlidir. ($p<0,05$)

Günümüzde bir veya iki çocuklu çekirdek aile tipi yaygınlaşmaktadır. Bu husus göz önünde bulundurulacak olursa bu araştırma kapsamındaki ailelerin çoğunluğunun çok çocuklu (3-8) aileler olduğu söylenebilir.

Araştırma kapsamına alınan ailelerdeki kız ve erkek çocuklarının sayısının yaşam dönemlerine göre dağılımı Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Ailelerdeki Kız ve Erkek Çocuklarının Sayısının Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı

Kız veya Erkek Çocuk Sayısı	Aile Yaşam Dönemleri														TOPLAM	
	KIZ						TOPLAM		ERKEK							
	II Dönem		III. Dönem		IV. Dönem		S	%	II Dönem		III Dönem		IV Dönem		S	%
	s	%	s	%	s	%			s	%	s	%	s	%		
1 Kız veya Erkek	29	46,0	71	32,7	13	16,0	113	31,3	38	56,7	95	41,3	25	29,8	158	41,5
2 Kız veya Erkek	21	33,3	88	40,6	31	38,3	140	38,8	18	26,9	97	42,2	31	36,9	146	38,3
3 Kız veya Erkek	8	12,7	37	17,1	13	16,0	58	16,1	9	13,4	28	12,2	14	16,7	51	13,4
4 Kız veya Erkek	2	3,2	16	7,4	19	23,5	37	10,2	2	3,0	9	3,9	8	9,5	19	5,0
5 Kız veya Erkek	3	4,8	5	2,3	5	6,2	13	3,6	-	-	1	0,4	6	7,2	7	1,8
TOPLAM	63	100	217	100	81	100	361	100	67	100	230	100	84	100	381	100

$$X^2 = 33,115 \text{ Sd} = 8 \text{ p}<000$$

$$X^2 = 32,145 \text{ Sd} = 10 \text{ p}<000$$

Araştırmaya katılan ve II. yaşam dönemlerine bulunan ailelerdeki 7-12 yaş arası kız çocukların % 68,0, III. yaşam dönemindeki ailelerde % 53,3, IV: yaşam dönemindeki ailelerde % 50,1 olduğu saptanmıştır. II. yaşam dönemindeki ailelerde 7-12 yaş arası erkek çocuk oranının % 66,1, III. yaşam dönemindeki ailelerde % 53,7, IV. yaşam dönemindekilerde ise % 54,0 olduğu belirlenmiştir.

Tüm ailelerin çoğunluğunun % 30,4 ve % 39,5 oranlarıyla 7-12 ve 13-19 yaş arasındaki çocukların olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada yer alan kız ve erkek çocukların yaşları ile yaşam dönemleri arasındaki fark istatistiksel yönden de önemli bulunmuştur. ($p<0,05$)

Araştırma kapsamına alınan ailelerdeki çocukların öğrenim durumlarının yaşam dönemlerine göre dağılımı Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10. Ailelerdeki Çocukların Öğrenim Durumlarının Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı.

Çocukların Öğrenim Durumları	Aile Yaşam Dönemleri						TOPLAM	
	II. Dönem		III. Dönem		IV. Dönem			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hiç okula gitmedi	-	-	1	0,07	2	0,14	3	0,2
Okula gitmiyor	64	4,3	134	9,0	59	4,0	257	17,3
İlköğretime devam ediyor	151	10,2	537	36,1	134	9,0	822	55,2
İlkokul mezunu	1	0,07	21	1,4	61	4,1	83	5,6
Ortaokul mezunu	2	0,14	47	3,2	46	3,1	95	6,4
Lise ve Dengi okula gidiyor	1	0,07	108	7,3	53	3,6	162	10,9
Lise ve Dengi okul mezunu	-	-	13	0,8	49	3,3	62	4,2
Yüksek okula gidiyor	-	-	1	0,07	1	0,07	2	0,14
Yüksek okul mezunu	-	-	-	-	1	0,07	1	0,07
TOPLAM	219	14,7	862	57,9	406	27,4	1487	100,0

$$X^2=39,601 \quad Sd=10 \quad p<0,005$$

Araştırma kapsamına alınan ailelerdeki çocukların öğrenim durumlarına bakıldığında % 55,2'sinin ilköğretime devam ettiği, ikinci sırayı ise % 17,3 ile okula gitmeyen çocukların oluşturduğu saptanmıştır. Lise ve dengi okula giden çocukların oranı ise % 10,9'dur.

Araştırma kapsamına alınan ailelerdeki çocukların öğrenim durumları yaşam dönemlerine göre incelendiğinde; II. yaşam dönemindeki ailelerde ilk sırayı% 69,1 ile ilköğretime devam eden çocuklar alırken, bu oran yine III. dönemde de ilk sırayı almıştır. IV. yaşam döneminde de ilk sırayı % 33,1 ile ilköğretime devam eden çocuklar almıştır. II. yaşam döneminde ikinci sırayı % 29,3ile okula gitmeyen çocuklar alırken, II. yaşam döneminde ikinci sırayı % 15,7 ile okula gitmeyen çocuklar, üçüncü sırayı da % 12,7 ile lise ve dengi okula giden çocuklar almıştır. IV. yaşam dönemindeki ailelerde ise ikinci sırayı % 15,1 ile ilkokul mezunu olanlar, üçüncü sırayı da % 14,6 ile okula gitmeyen çocukların aldığı belirlenmiştir.

Bu araştırmada 13-19 yaş grubundaki çocukların % 39,5 oranını oluşturduğu (Tablo 9) göz önünde bulundurulacak olursa lise ve dengi okul, yüksek okula giden veya mezun olan çocukların oranının çok az (% 10.9, 4.2, 0.44, 0.07, 0.02) olduğu ve çocukların eğitim durumlarının düşük olduğu söylenebilir.

Araştırma kapsamına alınan ailelerin aylık gelirlerinin yaşam dönemlerine göre dağılımı Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11. Aylık Aile Gelirinin Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı.

Gelir	Aile Yaşam Dönemleri						TOPLAM	
	II. Dönem		III.Dönem		IV. Dönem			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
100-250 milyon	14	18,9	49	20,0	20	23,3	83	20,5
251-400 milyon	48	64,9	152	62,0	45	52,3	245	60,5
401-550 milyon	8	10,8	26	10,6	15	17,5	49	12,1
551-700 milyon	3	4,0	10	4,1	5	5,8	18	4,4
701-900 milyon	1	1,4	8	3,3	1	1,1	10	2,5
TOPLAM	74	100,0	245	100,0	86	100,0	405	100,0

$$X^2 = 54,973 \quad Sd = 48 \quad p < 227$$

Ailelerin aylık gelirleri incelendiğinde; 251-400 milyon arasında gelirleri olan ailelerin oranı % 60,5 ile en yüksek orandadır, bunu % 20,5 ile 100-250 milyon arasında geliri olan aileler takip etmektedir % 12,1’ide 401-550 milyon arasında gelirleri olduğunu belirtmişlerdir.

Yaşam dönemlerine göre ailelerin gelirleri incelendiğinde; II. yaşam döneminde olan ailelerde ilk sırayı % 64,9 ile 251-400 milyon arasında geliri olan aileler oluştururken; III. yaşam dönemindeki ailelerde bu oran % 62,0 ile ilk sırada ve yine IV. yaşam döneminde de % 52,3 ile ilk sıradadır. 701-900 milyon arasında geliri olan ailelerin her üç dönemde de en az oranda olduğu tespit edilmiştir.

Ailelerin gelirleri sosyo-ekonomik düzeylerinin düşük olduğunu göstermektedir. Ailelerin gelirlerinin yaşam dönemleri ile arasında bulunan fark istatistiksel yönden de önemli bulunmuştur ($p<0,05$)

Araştırma kapsamındaki ailelerde aylık aile gelirinin ailelerin harcamalarını karşılayıp karşılamadığının yaşam dönemlerine göre dağılımı Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 12. Ailelerin Gelirlerinin Yeterli Olup Olmadığı ile İlgili Görüşlerinin Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımları

Harcamalar	Aile Yaşam Dönemleri						TOPLAM	
	II.Dönem n=74		III.Dönem n=245		IV. Dönem n=86			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yeterli	13	17,6	35	14,3	10	11,6	58	14,3
Yetersiz	49	66,2	133	54,3	50	58,1	232	57,3
Kısmen Yeterli	12	16,2	77	31,4	26	30,2	15	28,4
TOPLAM	74	100,0	245	100,0	86	100,0	405	100,0

$$X^2=7,168 \quad Sd=4 \quad p<127$$

Ailelerin % 57.3 ü gelirlerini yeterli bulmamaktadırlar.

Aile yaşam dönemlerine göre gelirlerinin yeterli olup olmadığı incelendiğinde, geliri yeterli bulmayanların oranının her üç yaşam döneminde fazla olduğu (% 66.2, % 54.3, % 58.1) bulunmuştur. Geliri yeterli bulanların % 17,1 oranı ile II. yaşam dönemindeki, kısmen yeterli

bulanların % 30.2 oranı ile IV. yaşam dönemindeki aileler olup, diğer yaşam dönemindekilerden daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan aileler araştırma kapsamına alındığı için ailelerin vermiş oldukları cevaplar ekonomik düzeyleri ile doğru orantılıdır. Yaşam dönemleri ile aile gelirleri arasındaki fark istatistiksel açıdan da önemli bulunmuştur. ($p<0,05$).

4.2. Ev Yönetiminde Karar Verme Durumu İle İlgili Bilgiler

Bu bölüm ailelerin ev yönetimi ile ilgili konularda karar verme durumlarına ilişkin bilgileri kapsamaktadır. Karar verme ev yönetim sürecinin her aşamasında aile bireylerinin tümünün katılımını gerektiren ve ailenin yönetim şeklini yansıtan önemli bir etkinliktir.

Araştırma kapsamına alınan ailelerde ev yönetimi ile ilgili konularda karar veren kişilerin yaşam dönemlerine göre dağılımı Tablo 13’de gösterilmiştir.

Tablo 13. Ailelerde Ev Yönetimi İle İlgili Konularda Karar Veren Kişilerin Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı

Ev Yönetimi İle İlgili Konularda Karar Veren Kişiler		Aile Yaşam Dönemleri						TOPLAM (n=405)		X ² Sd p
		II. (n=74)		III. (n=245)		IV. (n=86)				
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Aile gelirinin tümünün harcanması	Anne	2	2,7	22	9,0	10	11,6	34	8,4	9,569
	Baba	17	23,0	80	32,7	29	33,7	126	31,1	Sd=6
	Anne-Baba	43	58,1	106	43,3	34	39,5	183	45,2	P<0,05
	Anne Baba Çocuklar	12	16,2	37	15,1	13	15,1	62	15,3	
Yiyecek Alışverişi	Anne	12	16,2	59	24,1	38	44,2	109	26,9	21,255
	Baba	13	17,6	53	21,6	13	15,1	75	19,5	Sd=6
	Anne-Baba	34	45,9	100	40,8	23	26,7	157	38,8	P>0,05
	Anne Baba Çocuklar	15	20,3	33	13,5	12	14,0	60	14,8	
Giyim Alışverişi	Anne	17	23,0	62	25,3	35	40,7	114	28,1	13,387
	Baba	11	14,9	41	16,7	10	11,6	62	15,3	Sd=6
	Anne-Baba	26	35,1	72	29,4	14	16,3	112	27,7	P>0,05
	Anne Baba Çocuklar	20	27,0	70	28,6	27	31,4	117	28,9	
Mobilya ve Beyaz Eşya Alışverişi	Anne	6	8,1	29	11,8	14	16,3	49	12,1	4,039
	Baba	21	28,4	68	27,8	22	25,6	111	27,4	Sd=6
	Anne-Baba	40	54,1	122	49,8	38	44,2	200	49,4	P>0,05
	Anne Baba Çocuklar	7	9,5	26	10,6	12	14,0	45	11,1	
Çocukların Eğitimi	Anne	2	2,7	32	13,1	10	11,6	44	10,9	10,224
	Baba	23	31,1	57	23,3	24	27,9	104	25,7	Sd=6
	Anne-Baba	43	58,1	120	49,0	41	47,7	204	50,4	P>0,05
	Anne Baba Çocuklar	6	8,1	36	14,7	11	12,8	53	13,1	
Çocukların Evlenmesi	Anne	2	2,7	21	8,6	8	9,3	31	7,7	5,489
	Baba	13	17,6	45	18,4	15	17,4	73	18,0	Sd=6
	Anne-Baba	48	64,9	131	53,5	50	58,1	229	56,5	P>0,05
	Anne Baba Çocuklar	11	14,9	48	19,6	13	15,1	72	17,8	
Annenin Ev Dışında Çalışması	Anne	6	8,1	25	10,2	13	15,1	44	10,9	5,680
	Baba	28	37,8	86	35,1	26	30,2	140	34,6	Sd=6
	Anne-Baba	33	44,6	93	38,0	32	37,2	158	39,0	P>0,05
	Anne Baba Çocuklar	7	9,5	41	16,7	15	17,4	63	15,6	
Aile Tasarruflarının Değerlendirilmesi ve Yatırım Alanlarının Seçimi	Anne	3	4,1	23	9,4	12	14,0	38	9,4	13,316
	Baba	15	20,3	77	31,4	19	22,1	111	27,4	Sd=6
	Anne-Baba	47	63,5	107	43,7	40	46,5	194	47,9	P>0,05
	Anne Baba Çocuklar	9	12,2	38	15,5	15	17,4	62	15,3	

- Aile Gelirinin Tümünün Harcanması

Araştırmaya katılan ailelerde aile gelirinin tümünün harcanmasına, % 45,2 ile anne-babanın birlikte karar verdiği, % 31,1 ile ise sadece babanın karar verdiği, % 15,3 ile de anne-baba ve çocukların birlikte karar verdikleri tespit edilmiştir.

Konu aile yaşam dönemlerine göre incelendiğinde; her üç yaşam döneminde de (II. dönem % 58.1, III. dönem % 43.3, IV. dönem % 38.5) aile gelirinin harcanmasına anne ve babanın birlikte karar verdikleri belirlenmiştir.

Araştırma kapsamına alınan ailelerde gelirlerinin tümünün harcanması ile ilgili konularda genellikle karar veren kişi veya kişiler açısından yaşam dönemleri arasındaki farklılığın istatistiksel açıdan da önemli olduğu bulunmuştur. ($p<0,05$).

Araştırma kapsamına alınan ailelerde aile gelirinin harcanmasına ilk sırada % 45,2 ile anne-babanın birlikte karar verdiği bunu ikinci sırada % 31,1 ile babanın karar verdiği belirlenmiştir. Anne ve babanın birlikte karar verdikleri durum Şahinkaya'nın ve Gönen'in yaptığı araştırmalarda da en yüksek orandadır. Ancak Timur'un ve Şahinkaya'nın başka bir araştırmasında da aile gelirinin harcanmasına daha çok babanın karar verdiği saptanmıştır (Şahinkaya, 1970; Gönen, 1972; Timur, 1972).

- Yiyecek Alışverişi

Çalışmaya katılan ailelerin % 38,8'inde yiyecek alışverişine anne-baba ve çocukların birlikte karar verdikleri, % 26,9'unda sadece annelerin karar verdikleri belirlenmiştir.

Konu aile yaşam dönemleri açısından incelendiğinde; yiyecek maddelerinin satın alınmasına II. yaşam dönemindeki ailelerde % 45,9 ile anne-babanın birlikte, III. yaşam döneminde % 40,8 ile anne-babanın birlikte, IV. yaşam dönemindeki ailelerde ise % 44,2 ile yalnızca annelerin karar verdiği tespit edilmiştir.

Yiyecek maddelerinin satın alınması ile ilgili konularda genellikle karar veren kişi veya kişiler açısından yaşam dönemleri arasındaki farklılığı istatistiksel açıdan önemli olmadığı bulunmuştur. ($p<0,05$).

Gıda tüketimi ve beslenme konulu araştırmada Timur'un araştırmasında ve Terzioğlu'nun araştırmasında yiyecek maddelerinin satın alınmasında annenin karar verme etkinliğinin fazla olduğu bulunmuştur (Timur, 1972; Terzioğlu, 1978).

Yiyecek maddelerinin satın alınması işleminde Theodore ev kadının büyük rolü olduğunu, fakat genellikle baba ve annenin birlikte alışveriş yaptığını, Spindler ve Cartson ise çoğunlukla ev kadının yaptığını belirtmişlerdir (Theodore, 1970; Spindler, 1965, Carslon 1969).

- Giyim Alışverişi

Ailelerin % 28.9 unda giyim alışverişine anne-baba ve çocuklar birlikte karar vermektedirler. Bunu sadece annenin ve anne-babanın birlikte karar verdikleri aileler takip etmektedir (% 28.1, % 27.7).

Konu aile yaşam dönemlerine göre incelendiğinde; II. ve III. dönemde daha çok eşlerin birlikte karar verdikleri (% 35.1, % 29.4), IV. dönemde ise bu konuda kadının ön plana çıktığı (% 40,7) tespit edilmiştir.

Giyim eşyalarının alışverişi ile ilgili konularda karar veren kişi veya kişiler açısından aile yaşam dönemleri arasındaki farklılığı da istatistiksel açıdan önemli olmadığı bulunmuştur. ($p < 0,05$).

Bu araştırmaya katılan ailelerde giyim alışverişine genellikle anne, baba ve çocuklar birlikte karar vermektedirler. IV. dönemdeki ailelerde giyim alışverişine tek başına annenin karar verdiği ailelerin fazla bulunması ise şaşırtıcıdır. Bu dönemde çocukların yaşlarının daha büyük olması nedeniyle bu konudaki kararlara katılımlarının daha fazla olması beklenirdi.

Giyim alışverişine karar vermede babanın tek başına etkinliğinin çok az olması bulgusunu Tokyürek'in ve Altıkat'ın araştırmalarındaki benzer sonuçlar destekler niteliktedir (Altıkat, 2003; Tokyürek, 1997).

- Mobilya ve Beyaz Eşya alışverişi

Araştırma kapsamına alınan ailelerde mobilya ve beyaz eşya alışverişine % 49,4 ile anne-babanın birlikte karar verdikleri, % 27,4 ile sadece babanın karar verdiği, % 12,1 ile de yalnızca annenin karar verdiği tespit edilmiştir.

Konu aile yaşam dönemlerine göre incelendiğinde; her üç dönemde de mobilya ve beyaz eşya alışverişine genellikle anne-babanın birlikte karar verdikleri ve bu konuda eşlerin karar verme durumlarının II. dönemde % 54,1, III. dönemde % 49,8, IV. dönemde de % 44,2 olduğu tespit edilmiştir.

Bu konuda genellikle karar veren kişi veya kişiler açısından aile yaşam dönemleri arasındaki farklılığın istatistiksel açıdan önemli olmadığı bulunmuştur ($P<0,05$).

Timur ve Grandbois'in araştırmalarındaki bulgular bu araştırmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir. Timur eve alınacak eşyalara babanın karar verdiğini, bunu anne ve babanın birlikte kararlarının izlediğini, Grandbois ise ailede eşlerin birlikte karar alma davranışlarının ileriki yaşam dönemlerinde fazlalaştığını tespit etmişlerdir (Grandbois, 1987; Timur, 1972).

- Çocukların Eğitimi

Araştırma kapsamına alınan ailelerin; % 50,4'ünde çocukların eğitimine anne-babanın birlikte karar verdikleri, % 25,7'sinde ise babanın tek başına karar verdiği tespit edilmiştir.

Konu aile yaşam dönemlerine göre incelendiğinde; her üç yaşam döneminde de çocukların eğitimine çoğunlukla (II. %58,1, III. % 49,0, IV. % 47,7) anne ve babaların birlikte karar verdikleri bulunmuştur.

Çocukların eğitimi ile ilgili konularda karar veren kişi veya kişiler açısından yaşam dönemleri arasındaki farklılığın istatistiksel açıdan önemli olmadığı saptanmıştır. ($P<0,05$).

- Çocukların Evlenmesi

Araştırma kapsamına alınan ailelerde; çocukların evlenmesi ile ilgili konularda daha çok anne-babanın birlikte % 56,5 karar verdikleri, sadece babanın karar verdiğini, ailelerin 18.0 olduğu, anne-baba ve çocukların birlikte karar veren ailelerin % 17.8 olduğu saptanmıştır.

Aile yaşam dönemlerine göre incelendiğinde; II., III. ve IV. yaşam dönemlerinde çocukların evlenmesi ile ilgili konulara anne ve babanın birlikte karar verdikleri bulunmuştur (% 64.9, % 53.5, % 58.1). Bu konuda karar veren kişi veya kişiler açısından yaşam dönemleri arasındaki farklılığın istatistiksel açıdan önemli olmadığı bulunmuştur. ($P<0,05$).

Ailede çocukların eğitimi konusunda olduğu gibi evlenmeleri konusunda da karar veren kişilerin çoğunlukla anne ve baba bazen de tek başına baba olduğu tespit edilmiş bulunmaktadır. Direkt olarak çocukların gelecekte yaşamını ilgilendiren bu konularda kararlara katılmamaları düşündürücüdür.

- Kadının Ev Dışında Çalışması

Araştırma kapsamına alınan ailelerde; annenin dışarıda çalışmasına % 39,0 ile anne-baba birlikte karar verdikleri, bunu % 34,6 ile babanın karar verdiği ailelerin izlediği bulunmuştur.

Konu aile yaşam dönemlerine göre incelendiğinde; Her üç yaşam dönemindeki ailelerde annenin ev dışında çalışmasına anne ve babanın birlikte karar verdikleri (% 44.6, % 38.0, % 37.2) III. ve IV. yaşam dönemindeki ailelerde ise % 35.1 ve % 30.2 oranlarıyla sadece babanın karar verdiği ailelerinde az olmadığı saptanmıştır.

Bu konuda karar veren kişi veya kişiler açısından yaşam dönemleri arasındaki farklılığın istatistiksel açıdan önemli olmadığı bulunmuştur. ($P<0,05$)

- Aile Tasarruflarının Değerlendirilmesi ve Yatırım Alanlarının Seçimi

Araştırma kapsamına alınan ailelerde; aile tasarruflarının değerlendirilmesi ve yatırım alanlarının seçimine % 47,9 ile anne-babanın birlikte karar verdiği, % 27,4 ile

babanın karar verdiği, % 15,3 ile de anne-baba ve çocukların birlikte karar verdikleri bulunmuştur.

Konu yaşam dönemlerine göre ele alındığında; II. dönemde en yüksek oran % 63,5 ile anne-baba, III. dönemde % 43,7 ile anne-baba, IV. dönemde % 46,5 ile anne-baba birlikte karar verdikleri belirlenmiştir. İkinci sırayı II. dönemde % 20,3 ile babanın karar verdiği III. dönemde % 31,4 ile babanın karar verdiği, IV. dönemde % 22,1 ile babanın karar verdiği saptanmıştır. Bu konuda genellikle karar veren kişi veya kişiler açısından yaşam dönemleri arasındaki farklılığın istatistiksel açıdan önemli olduğu saptanmıştır. ($P<0,05$)

Bu araştırmada anne ve babanın birlikte ve babanın tek başına karar verdiği konuların daha fazla olması ve çocukların da katıldığı karar konularının çok az olması bu ailelerin hala geleneksel yönetim anlayışını benimsediklerini göstermektedir. Modern yönetimde problemlerin çözümüne aile bireylerinin hepsinin (anne-baba-çocuklar) katılımının sağlanması ve aktif rol almaları gerekir (Tokyürek ve diğerleri, 2002; Terzioğlu 1987).

Ailede çeşitli konularda karar veren kişilerin saptanması, aileye dönük eğitimlerde öncelikle kimlerin hangi konularda aydınlatılmaları gerektiğini ortaya çıkarma yönünden faydalı olur. yapılan seçimler ve alınan kararlar bilinçsizce, desteksiz prensiplere dayanılarak ve doğruluğu kanıtlanmamış varsayımlara göre yapılırsa hem karar verme işlemi tam olmayacağı gibi, hem de pek çok kararların kombinasyonundan oluşan ev yönetiminde de aksaklıklar ortaya çıkabilir (Crandall, 1960).

4.3. Ev Yönetiminde Sorumluluk Dağılımı İle İlgili Bilgiler

Bu bölümde ailelerin evle ilgili faaliyetlerde sorumluluk dağılım biçimlerini belirlemek amacı ile beslenme, ev temizliği, ailedeki büyüklerin bakımı, giyim temizliği, alışveriş, çocukların eğitimi, evde onarım ile ilgili etkinliklerin kimler tarafından yapıldığı incelenmiştir.

Araştırma kapsamına alınan ailelerde beslenmeye ilişkin etkinlikleri yapan kişilerin yaşam dönemlerine göre dağılımı Tablo 14’de gösterilmiştir.

Tablo 14. Ailelerde Beslenmeye İlişkin Etkinlikleri Yapan Kişilerin Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı.

Beslenmeye İlişkin Etkinlikleri Yapan Kişiler		Aile Yaşam Dönemleri						TOPLAM (n=405)		X ² Sd p
		II. Dönem (n=74)		III. Dönem (n=245)		IV. Dönem (n=86)				
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Menü Planlama	A	59	79,7	195	79,6	67	77,9	321	79,3	2,297 Sd=6 P<0,05
	B	5	6,8	11	4,5	3	3,5	19	4,7	
	A+B	6	8,1	18	7,3	7	8,1	31	7,7	
	A+B+C	4	5,4	21	8,6	9	10,5	34	8,4	
Yemek Pişirme	A	73	98,6	237	96,7	81	94,2	391	96,5	6,208 Sd=4 P<0,05
	B	-	-	-	-	-	-	-	-	
	A+B	1	1,4	1	1,4	-	-	2	0,5	
	A+B+C	-	-	7	2,9	5	5,8	12	3,0	
Sofra Kurma ve Kaldırma	A	57	77,0	187	76,3	63	73,3	307	75,8	8,569 Sd=6 P<0,05
	B	-	-	-	-	-	-	-	-	
	A+B	3	4,1	3	1,2	1	1,2	7	1,7	
	A+B+C	14	19,0	55	22,4	22	25,6	91	22,4	
Bulaşık Yıkama	A	69	93,2	219	89,4	76	88,4	364	89,9	1,798 Sd=4 P<0,05
	A+B+C	5	6,8	26	10,6	10	11,6	41	10,1	

A: Anne, B: Baba, A+B: Anne ve Baba birlikte, A+B+C: Anne, Baba ve Çocuklar birlikte

Menü Planlama

Araştırma kapsamına alınan ailelerde; menü planlamanın % 78,3 ile anne tarafından yapıldığı, % 8,4 ile anne-baba ve çocukların menü planını birlikte hazırladıkları belirlenmiştir.

Konu aile yaşam dönemlerine göre incelendiğinde; her üç dönemde de menü planlamayı genellikle annelerin hazırladığı tespit edilmiştir. (II. % 79.7, III. % 79.6, IV. % 77.9).

Yemek Pişirme

Araştırma kapsamına alınan ailelerde yemek pişirmenin genellikle % 96,5 ile anne tarafından yapıldığı bu oranı % 3,0 ile anne-baba ve çocuklar birlikte yemek pişirme faaliyetini yürüten ailelerin izlediği tespit edilmiştir.

Konu aile yaşam dönemlerine göre incelendiğinde; II. Dönemde yemek pişirme etkinliğini sadece annelerin yaptığı ailelerin oranı % 98,6 ile ilk sırada, III. dönemde % 96,7, IV. dönemde ise % 94,2 ile yine ilk sırada yer almaktadır. Yemek pişirme konusunda en fazla sorumluluğu her üç dönemde de annelerin aldığı belirlenmiştir. Ayrıca babaların ise yemek pişirme konusunda tek başlarına hiçbir sorumluluk almadıkları belirlenmiştir.

Sofra Kurma ve Kaldırma

Araştırma kapsamına alınan ailelerde; sofranın kurma ve kaldırma işini genellikle annelerin yaptığı % 75,8 belirlenmiştir. İkinci sırayı ise % 22,4 ile anne-baba ve çocukların birlikte yaptıkları belirlenirken, son sırada ise % 1,7 ile anne-babanın birlikte yaptığı tespit edilmiştir. Her üç dönemde de babaların bu konuda tek başlarına sorumluluk almadıkları belirlenmiştir.

Bulaşık Yıkama

Araştırma kapsamına alınan ailelerde bulaşık yıkama işinin genellikle anneler tarafından (% 89,9) tarafından yapıldığı, bunu % 10,1 ile anne-baba ve çocukların birlikte yaptıkları bulunmuştur.

Konu aile yaşam dönemleri açısından incelendiğinde; II. Dönemde bulaşık yıkama faaliyetini annelerin % 93,2'si gerçekleştirirken, III. dönemde % 89,4'ü, IV. dönemde % 88,4'ü bulaşık yıkama faaliyetini ilk sırada gerçekleştirmişlerdir. Bulaşık yıkama işinde baba hiçbir sorumluluk almamıştır. Bulaşık yıkama işinin her üç dönemde de anneler tarafından yapıldığı belirlenmiştir.

Elde edilen bulgulardan bu araştırmadaki incelenen ailelerde beslenme ile ilgili işlerin hemen hepsinin çoğunlukla anne tarafından yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu işlerin geleneksel anlayışa göre kadın işi olarak belirlenmiş olması ve bu anlayışın bu ailelerde

hala geçerliliğini koruması, annelerin ev dışında çalışmıyor olması böyle bir sonucun ortaya çıkmasına neden olmuştur. Tokyürek'in Gökçe, Acar ve arkadaşlarının, Güven'in araştırmalarında da benzer sonuçlara rastlanmıştır (Tokyürek, 1997; Gökçe, Acar ve arkadaşları, 1993; Güven, 1991).

Aile yaşantısında çocuklara sorumluluk verme ve ailedeki sorumluluklara katılımını sağlama onların bireysel kaynaklarından yararlanma ve ileriki yaşamlarına hazırlanmaları açısından da önemlidir (Nichols ve Berger, 1969).

Bu araştırma kapsamındaki ailelerin yaşam dönemleri açısından etkin ve gelişme yıllarında olması, kalabalık aileler olması nedeniyle beslenme etkinliklerinin yoğun olduğu aileler olup bu etkinliklerin tüm aile bireyleri tarafından paylaşılması gerektiği düşüncesini ortaya çıkarmaktadır.

Aile yaşantısında sorumluluk alma, ailede işbirliğinin varlığıyla ilgilidir. Ailede kişilerin sorumluluk almalarını, ev kadını düzenler. Eğer ev kadını, ailedeki yetişkinlere ve çocuklara günlük ev işleriyle ilgili sorumluluk vermez veya çok az verirse, esas görevi olan kendisinin ve aile bireylerinin gelişimlerine ilişkin sorumluluklarını aksatacaktır. Aynı zamanda aile bireyleri de bu işlerin yürütülmesi ve müşterek aile yaşantısı yönünden çalışmaların değerlendirilmesine ait bilgi ve tecrübeden yoksun kalacaktır (Nichols, Berger, 1969; Parker, 1966).

Araştırmada yemek pişirme ve bulaşık yıkama, sofraya kurma ve kaldırma gibi konularda babaların tek başına hiçbir sorumluluk üstlenmedikleri belirlenmiştir. Menü planlama, yemek pişirme, sofraya kurma ve kaldırma, bulaşık yıkama gibi konularda anne-baba ve çocukların az da olsa sorumluluk aldıkları belirlenmiştir.

Hoppen yaptığı araştırmada ev işlerine kız çocukların, erkek çocuklarından daha çok yardımcı olduklarını ve kız çocukların en çok bulaşık yıkama işinde yardım ettiklerini saptanmıştır (Hoppen, 1967).

Carlson'un yaptığı araştırmada, ev kadınlarının yemek hazırlama ve servisi ile ilgili işlerden büyük ölçüde sorumlu oldukları, ailedeki diğer kişilerin, özellikle sofraya hazırlama ve toplama, bulaşık yıkama işlerinde yardımcı oldukları belirtilmiştir. Blood

ve Walfe tarafından yapılan araştırmada akşam bulaşığının yıkanmasında, ailelerin çoğunda ev kadını, bir kısmında da ev kadını ve aile reisi birlikte sorumlu oldukları saptanmıştır (Carlson, 1969; Blood, Walfe, 1960).

Araştırmaya katılan ailelerde ev temizliğı ve bakımıyla ilgili etkinlikleri yapan kişilerin yaşam dönemlerine göre dağılımı Tablo 15’da gösterilmiştir.

Tablo 15. Ailelerde Ev Temizliği ve Bakımına İlişkin Etkinlikleri Yapan Kişilerin Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı.

Ev Temizliği ve Bakımı ile İlgili Etkinlikler ve Yapan Kişiler		Aile Yaşam Dönemleri						TOPLAM (n=405)		X ² Sd P
		II. (n=74)		III. (n=245)		IV. (n=86)				
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Günlük toz alma, lavabo temizliği	A	69	93,2	229	93,5	74	86,0	372	91,9	13,157 Sd=6 P<0,05
	B	-	-	-	-	-	-	-	-	
	A+B	2	2,7	1	0,4	-	-	3	0,7	
	A+B+C	3	4,1	15	6,1	12	14,0	30	7,4	
Yer süpürme ve silme	A	72	97,3	229	93,5	74	86,0	375	92,6	15,491 Sd=8 P<0,05
	B	1	1,4	-	-	-	-	1	0,2	
	A+B	-	-	1	0,4	1	1,2	2	0,5	
	A+B+C	1	1,4	15	6,1	11	12,8	27	6,8	
Duvarların tozunu alma ve silme	A	68	91,9	217	88,6	68	79,1	353	87,2	13,391 Sd=8 P<0,05
	B	4	5,4	6	2,4	2	2,3	12	3,0	
	A+B	-	-	4	1,6	2	2,3	6	1,5	
	A+B+C	2	2,7	18	7,3	14	16,3	34	8,4	
Cam, kapı, çerçeve silme	A	72	97,3	225	91,8	66	76,7	363	89,6	30,338 Sd=8 P<0,05
	B	-	-	-	-	3	3,5	3	0,7	
	A+B	2	2,7	3	1,2	2	2,3	7	1,7	
	A+B+C	-	-	17	6,2	15	17,5	32	7,9	
Mobilyaların temizliği	A	70	94,6	226	92,2	70	81,4	366	90,4	18,063 Sd=8 P<0,05
	B	1	1,4	4	1,6	3	3,5	8	2,0	
	A+B	2	2,7	2	0,8	1	1,2	5	1,2	
	A+B+C	1	1,4	13	5,3	12	14,0	26	6,4	
Halı silme	A	71	95,9	229	93,5	73	84,9	373	92,1	18,792 Sd=8 P<0,05
	B	-	-	1	0,4	1	1,2	2	0,5	
	A+B	1	1,4	1	0,4	2	2,3	4	1,0	
	A+B+C	2	2,7	14	5,7	10	11,6	26	6,4	
Halı yıkama	A	67	90,5	216	88,2	74	86,0	357	88,1	9,889 Sd=8 P<0,05
	B	1	1,4	7	2,9	4	4,7	12	3,0	
	A+B	1	1,4	4	1,6	1	1,2	6	1,5	
	A+B+C	5	6,8	18	7,3	7	8,1	30	7,4	
Boya ve badana yapma	A	7	9,5	48	19,6	11	12,8	66	16,3	10,185 Sd=8 P<0,05
	B	49	66,2	150	61,2	53	61,6	252	62,2	
	A+B	12	16,2	25	10,2	11	12,8	48	11,9	
	A+B+C	6	8,2	22	9,0	11	12,8	39	9,6	

A: Anne, B: Baba, A+B: Anne ve Baba birlikte, A+B+C: Anne, Baba ve Çocuklar birlikte

Günlük Toz Alma ve Lavabo Temizliği

Araştırmaya katılan ailelerde günlük toz alma ve lavabo temizliğinin genellikle anneler tarafından yapıldığı II. dönemde % 93,2, III. dönemde % 93,5, IV. dönemde % 86,0 tespit edilmiştir. İkinci sırada II. dönemde % 4,1 ile anne-baba ve çocukların birlikte yaptığı, III. dönemde % 6,1 ile anne-baba ve çocukların yaptığı, IV. dönemde de % 14,0 ile anne-baba ve çocukların yaptığı belirlenmiştir. Günlük toz alma ve lavabo temizliği konusunda babaların hiç sorumluluk almadıkları tespit edilmiştir.

Yer Süpürme ve Silme

Araştırmaya katılan ailelerde yer süpürme ve silme işlerinin genellikle % 92,6 anneler tarafından yapıldığı bulunmuştur.

II., III. ve IV. yaşam dönemlerindeki ailelerde yer süpürme ve silme işinin % 97,3, % 93,5 ve % 92,6 oranlarıyla anneler tarafından yapıldığı tespit edilmiştir.

Duvarların Tozunu Alma ve Silme

Araştırma kapsamına alınan ailelerde duvarların tozunu alma ve silme faaliyetini % 87,2 ile genellikle annelerin yaptığı bulunmuştur bunu takiben % 8,4 ile anne-baba ve çocukların birlikte bu faaliyeti yaptıkları bulunmuştur.

Cam, Kapı, Çerçeve, Silme

Araştırma kapsamına alınan cam, kapı çerçeve silme gibi temizlik faaliyetlerinin her üç dönemde de çoğunlukla anneler tarafından yapıldığı tespit edilmiştir. Bu oranlar II. (%97,3), III. (% 91,8). IV. (% 76,7) dönemlerde ilk sırada yer almaktadır. II. ve III. dönemlerde cam, kapı, çerçeve silme işlerinde baba hiçbir sorumluluk almaz iken IV. dönemde % 3,5 gibi az bir oranla çok az bir sorumluluk aldığı tespit edilmiştir.

Mobilyaların Temizliği

Araştırma kapsamına alınan ailelerde mobilyaların temizliğini çoğunlukla % 90,4 annelerin yaptığı bunu ikinci sırada % 6,4 ile anne-baba ve çocukların birlikte yaptıkları tespit edilmiştir.

Her üç yaşam döneminde de (II. dönemde % 94,6, III. dönemde % 92,2, IV. dönemde % 81,4) annelerin ilk sırada yer aldığı belirlenmiştir.

Halı Silme ve Yıkama

Araştırma kapsamına alınan ailelerde halı silme işinin % 92,1 oranında anneler tarafından yapıldığı, bunu % 6,4 ile anne-baba ve çocukların birlikte yaptıkları tespit edilmiştir.

Konu aile yaşam dönemlerine göre incelendiğinde; II. dönemdeki ailelerde halı silme işini çoğunlukla % 95,9 annelerin yaptığı bunu, % 2,7 ile anne-baba ve çocuklar seçeneğinin izlediği tespit edilmiştir. III. dönemde ki ailelerde annelerin % 93,5'i, IV. dönemdeki ailelerde annelerin % 84,9'u halı silme işinde ilk sırada yer almaktadır. III. ve IV. dönemlerde halı silmeye babaların az da olsa yardım ettiği görülürken II. dönemdeki babaların hiç yardım etmediği araştırmada tespit edilmiştir.

Boya, Badana Yapma

Araştırma kapsamına alınan ailelerde boya ve badana yapımını daha çok babaların yaptığı belirlenmiştir. II. dönemde % 66,2, III. dönemde % 61,2, IV. dönemde % 61,6 ile her üç dönemde de babalar ilk sırada yer almışlardır.

Ev temizliği ile ilgili işlerin de gene geleneksel “kadın işi” olarak nitelendirildiği ve bu araştırma kapsamındaki ailelerde bu anlayışa göre davranıldığı anlaşılmaktadır. Bayraktar'ın ve Güven'in araştırmalarında da benzer bulgulara rastlanmıştır (Güven, 1992; Bayraktar, 1978).

Bu araştırmada boya, badana yapma gibi işlerin çoğunlukla babalar tarafından yapılmasının fazla güç veya enerji harcaması gerektiren işlerin erkeklere ait olduğu ile ilgili görüşlerin hala devam ettiği izlenimi yaratmaktadır.

Araştırma kapsamına alınan ailelerde günlük toz alma, lavabo temizliği, yer süpürme ve silme, duvarların tozunu alma ve silme, cam, kapı, çerçeve silme, mobilyaların temizliği, halı silme, halı yıkama gibi, evin temizliği ve bakımı gibi faaliyetleri çoğunlukla ilk sırada annenin yaptığı belirlenmiştir. Boya ve badana yapımı ile ilgili faaliyetlerde ise ilk sırada babanın yer aldığı görülmektedir.

Ev işlerinde yemek hazırlama, bulaşık yıkama, evin temizliği ve bakımı, çocuk bakımı, ütü yapma, çamaşır yıkama, daha çok kadınlar tarafından yapılmaktadır (Şafak, 1988).

Araştırmada evin temizlik ve bakımı ile ilgili işlerde çocukların azda olsa sorumluluk aldığı ve IV. yaşam döneminde bunun daha fazla olduğu, benzer sonuca Terzioğlu ve Şafak'ın araştırmalarında da rastlandığı tespit edilmiştir. Belirtilen araştırmalarda yaşları 14 ve daha yukarı olan çocukların ev işleri yapma sorumluluklarının arttığı, 21 yıl ve üstünde evli olan ailelerin çocuklardan aldığı yardımın ilk sırada yer aldığı bulunmuş olup bu araştırmanın bulguları ile benzer niteliktedir (Şafak, 1985; Terzioğlu, 1973).

Tablo 16. Ailelerde Bakıma İhtiyacı Olan Bireylere İlişkin Etkinlikleri Yapan Kişilerin Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı

Birey Bakım Etkinliklerini Yapan Kişiler		Aile Yaşam Dönemleri						TOPLAM (n=405)		X ² Sd P
		II. Dönem (n=74)		III. Dönem (n=245)		IV. Dönem (n=86)				
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Çocukların yıkanması	A	68	91,9	226	92,2	72	83,7	366	90,4	11,441 Sd=6 P<0,05
	B	2	2,7	8	3,3	3	3,5	13	3,2	
	A+B	4	5,4	6	2,4	5	5,8	15	3,7	
	A+B+C	-	-	5	2,0	6	7,0	11	2,7	
Bebeklerin beslenmesi	A	70	94,6	224	91,4	76	88,4	370	91,4	8,481 Sd=8 P<0,05
	B	-	-	1	0,4	-	-	1	0,2	
	A+B	2	2,7	14	5,7	6	7,0	22	5,4	
	A+B+C	2	2,7	6	2,4	4	4,7	12	2,9	
Evdeki hasta ve yaşlıların yıkanması	A	63	85,1	222	90,6	71	82,6	356	87,9	12,157 Sd=8 P<0,05
	B	4	5,4	3	1,2	3	3,5	10	2,5	
	A+B	6	8,1	14	5,7	8	9,3	28	6,9	
	A+B+C	1	1,4	6	2,4	4	4,7	11	2,7	
Hasta ve Yaşlıların ilaçlarının verilmesi ve fiziki egzersizlerinin yapılması	A	52	70,3	193	78,8	57	66,3	302	74,6	13,476 Sd=8 P<0,05
	B	6	8,1	14	5,7	9	10,5	29	7,2	
	A+B	11	14,9	28	11,4	10	11,6	49	12,1	
	A+B+C	5	6,8	10	4,1	10	11,6	25	6,1	

A: Anne, B: Baba, A+B: Anne ve Baba birlikte, A+B+C: Anne, Baba ve Çocuklar birlikte

Ailelerde çocukların yıkanması işini genellikle % 90,4 annelerin yaptığı, % 3,7 ile anne-babanın birlikte yaptığı da tespit edilmiştir.

Ailelerde bakıma ihtiyacı olan bireylere ilişkin etkinliklerden çocukların yıkanmasını % 90,4, bebeklerin beslenmesini % 91,4, evdeki hasta ve yaşlıların yıkanmasını % 87,9, hasta ve yaşlıların ilaçlarının verilmesi ve fiziksel egzersizlerinin yapılmasını %74,6 oranları ile annelerin yaptığı bulunmuştur.

Konu aile yaşam dönemlerine göre incelendiğinde Çocukların yıkanması, bebeklerin beslenmesi, hasta ve yaşlıların yıkanması, ilaçların verilmesi ve fiziki egzersiz yaptırılması işlerine IV. dönemde babaların katılımının diğer dönemdekilerden biraz daha fazla olduğu (% 7,0, % 7,0, % 9,3, % 11,6) saptanmıştır. Yaşlıların bakımına

ilişkin etkinliklerin yapılmasında çocukların katılımının IV. dönemde diğer dönemlere göre daha fazla (11.6) olduğu da belirlenmiştir.

Araştırma kapsamındaki ailelerin çoğunun etkin yıllar döneminde bulunmaları ve çocukların yaşlarının daha çok 13-19 yaşları arasında olması nedeniyle aile bireylerinin bakımı ile ilgili etkinliklere daha fazla katılmalarının olması beklenirdi. Bayraktar'ın (1978) araştırmasında da çocukların bakımı ile ilgili işlerin genellikle anne tarafından yapıldığı bulunmuştur (Bayraktar, 1978).

Telsiz, Şafak ve Bayraktar'ın araştırmalarında çocuk bakımı ile ilgili işlerde annelerin genellikle evdeki diğer bireylerden çok yakınlarından yardım aldıkları bulunmuştur. Bu araştırma kapsamındaki ailelerde de çocuk ve yaşlı bakımı ile ilgili konularda babalardan veya evdeki büyük çocuklardan çok fazla yardım alınamadığı izlenimi ortaya çıkmaktadır (Telsiz, 1992; Şafak, 1985; Bayraktar, 1978).

Perlmutter ve Nampler'in araştırmasında da çocuk bakımını eşlerin paylaştığı, ancak bu paylaşımın pek tatminkar olmadığı araştırmada bulunmuştur (Perlmutter, Nampler, 1985).

Telsiz'in araştırmasında da ilk çocuğun doğduğu dönem olan II. dönemde çocukları olduktan sonra genellikle kadınların evlerinde çocuk bakımı ve ev işlerinde yardımcıların olduğu, kadınların büyük çoğunluğunun doğumdan sonra çocuk bakım ve ev işleri konusunda kadın veya erkeğin annesinden yardım aldıkları bulunmuştur. Şafak'ın araştırmasında da çocuk bakımı için yardım alan kişi veya kuruluşlar arasında ilk sırayı kadının veya erkeğin annesinin aldığı saptanmıştır (Şafak, 1985).

Araştırma kapsamına alınan ailelerde giyim temizliğine ilişkin etkinlikleri yapan kişilerin yaşam dönemlerine göre dağılımı Tablo 17'de verilmiştir.

Tablo 17. Ailede Giyim Temizliğine İlişkin Etkinlikleri Yapan Kişilerin Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı

Giyim, Temizlik ve Bakım Etkinliklerini Yapan Kişiler		Aile Yaşam Dönemleri								X ² Sd P
		II. Dönem (n=74)		III. Dönem (n=245)		IV. Dönem (n=86)		TOPLAM (n=405)		
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Giysilerin yıkanması	A	68	91,9	235	95,9	79	91,9	382	94,3	17,592 Sd=8 P<0,05
	B	-	-	-	-	1	1,2	1	0,2	
	A+B	4	5,4	4	1,6	-	-	8	2,0	
	A+B+C	2	2,7	6	2,4	6	7,0	14	3,5	
Giysilerin Ütülenmesi	A	69	93,2	233	95,1	77	89,5	379	93,6	14,470 Sd=8 P<0,05
	B	2	2,7	-	-	-	-	2	0,5	
	A+B	1	1,4	2	0,8	2	2,3	5	1,2	
	A+B+C	2	2,7	10	4,1	7	8,1	19	4,6	
Giysilerin Onarılması	A	66	89,2	219	89,4	69	80,2	354	87,4	8,554 Sd=8 P<0,05
	B	1	1,4	5	2,0	3	3,5	9	2,2	
	A+B	3	4,1	7	2,9	4	4,7	14	3,5	
	A+B+C	4	5,5	14	5,7	10	11,6	28	6,9	

A: Anne, B: Baba, A+B: Anne ve Baba birlikte, A+B+C: Anne, Baba ve Çocuklar birlikte

Bu çalışmada ailelerde giyim temizliğine ilişkin etkinliklerden, giysilerin yıkanması, ütülenmesi ve onarılmasını çoğunlukla annelerin yaptığı (%94.3, %93.6, %87.4) saptanmıştır.

IV. yaşam dönemindeki ailelerde giysilerin yıkanması, ütülenmesi ve onarılması işlerini anne, baba ve çocukların birlikte yapma oranlarının % 7.0, % 8.1 ve % 11.6 ile diğer yaşam dönemdekilerden biraz daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Bu araştırma grubunda, diğer bütün işlerde olduğu gibi giysilerin bakımına ilişkin işlerin de geleneksel “kadın işi” olarak algılandığı düşünülmektedir. Ancak az da olsa IV. yaşam dönemindeki ailelerde baba ve çocukların bu işleri yapması etkin yıllar döneminde bireysel kaynaklardan daha fazla yararlanılabildiğini göstermektedir.

Bayraktar'ın araştırmasında çamaşır yıkama işinin genellikle kadın tarafından yapıldığı, Güven' in araştırmasında da çamaşır yıkama ve ütü yapma işinin çoğunlukla kadınlar tarafından yapıldığı bulunmuştur (Bayraktar, 1979 ; Güven, 1992).

Araştırmaya katılan ailelerde alışverişi yapan kişilerin yaşam dönemlerine göre dağılımı Tablo 18'da verilmiştir.

Tablo 18. Ailelerde Alışveriş Yapan Kişilerin Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı

Alışveriş Etkinliklerini Yapan Kişiler		Aile Yaşam Dönemleri								X ² Sd P
		II. Dönem (n=74)		III. Dönem (n=245)		IV. Dönem (n=86)		TOPLAM (n=405)		
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Günlük yiyecek alışverişi	A	39	52,7	136	55,5	33	38,4	208	51,4	19,586 Sd=6 P<0,05
	B	18	24,3	54	22,0	20	20,3	92	22,7	
	A+B	13	17,6	27	11,0	11	12,8	51	12,6	
	A+B+C	4	5,4	28	11,4	22	25,6	54	13,3	
Haftalık yiyecek alışverişi	A	21	28,4	82	33,5	27	31,4	130	32,1	17,558 Sd=6 P<0,05
	B	25	33,8	87	35,5	23	26,7	135	33,3	
	A+B	24	32,4	44	18,0	16	18,6	84	20,7	
	A+B+C	4	5,4	32	13,1	20	23,3	56	13,8	
Aylık yiyecek alışverişi	A	13	17,6	57	23,3	20	23,3	90	22,2	7,563 Sd=8 P<0,05
	B	31	41,9	95	38,8	26	30,2	152	37,5	
	A+B	24	32,4	59	24,1	25	29,1	108	26,7	
	A+B+C	6	8,1	34	13,9	15	17,4	55	13,5	
Ev eşyası alışverişi	A	14	18,9	54	22,0	20	23,3	88	21,7	10,276 Sd=8 P<0,05
	B	32	43,2	72	29,4	21	24,4	125	30,9	
	A+B	24	32,4	88	35,9	36	41,9	148	26,5	
	A+B+C	4	5,4	31	12,6	9	10,5	44	10,9	

A:Anne, B:Baba, A+B:Anne ve Baba birlikte, A+B+C:Anne, Baba ve Çocuklar birlikte

Ailelerde alışveriş yapan kişilerin dağılımı incelendiğinde haftalık, aylık yiyecek alışverişlerinin ve ev eşyası alışverişinin % 33.3, % 37.5 ve % 30.9 oranlarıyla baba tarafından yapıldığı, günlük yiyecek alışverişinin ise % 51.4 oranı ile anne tarafından yapıldığı belirlenmiştir.

IV. yaşam döneminde günlük, haftalık ve aylık yiyecek alışverişini, ev eşyası alışverişini anne, baba ve çocuklar ile birlikte yapan ailelerin diğer yaşam dönemlerinden daha fazla (% 25.6, %23.3, % 17.4, %10.5) olduğu belirlenmiştir.

Gökçe, Acar ve arkadaşlarının gecekondü ailelerini üzerinde yaptığı bir araştırmada alışveriş işlerinin çoğunlukla erkekler tarafından yapıldığı bulunmuştur (Gökçe ve diğerleri, 1983).

Altıkat'ın araştırmasında da yiyecek alışverişini yapan kişilere ilişkin bulgular bu araştırmanın bulguları ile benzerlik göstermekte olup, yiyecek alışverişi anne veya anne-baba birlikte yapılmaktadır (Altıkat 2003).

Araştırma kapsamına alınan ailelerde çocukların eğitimi ile ilgili etkinlikleri yapan kişilerin yaşam dönemlerine göre dağılımı Tablo 19'de gösterilmiştir.

Tablo 19. Ailede Çocukların Eğitimi İle İlgili Etkinlikleri Yapan Kişilerin Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı

Çocukların Eğitimi İle İlgili Etkinlikleri Yapan Kişiler		Aile Yaşam Dönemleri						TOPLAM (n=405)		X ² Sd P
		II. Dönem (n=74)		III. Dönem (n=245)		IV. Dönem (n=86)				
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Çocukların ev ödevlerine yardımcı olma ve kontrol etme	A	26	35,1	85	34,7	22	25,6	133	32,8	19,045 Sd=8 P<0,05
	B	17	23,0	49	20,0	18	20,9	84	20,7	
	A+B	31	41,9	92	37,6	30	34,9	153	37,8	
	A+B+C	-	-	19	8,1	16	18,6	35	8,6	
Okul öncesi çocukların eğitimi ile ilgilenme	A	34	45,9	94	38,4	31	36,0	159	39,3	14,413 Sd=8 P<0,05
	B	13	17,6	48	19,6	14	16,3	75	18,5	
	A+B	27	36,5	89	36,3	30	34,9	146	36,0	
	A+B+C	-	-	14	5,7	11	12,8	25	6,1	
Okuldaki toplantılara katılma eğitimini izleme	A	35	47,3	123	50,2	45	52,3	203	50,1	9,279 Sd=8 P<0,05
	B	22	29,7	49	20,0	23	26,7	94	23,2	
	A+B	16	21,6	64	26,1	14	16,3	94	23,2	
	A+B+C	1	1,4	9	3,7	4	4,7	14	3,4	

A: Anne, B: Baba, A+B: Anne ve Baba birlikte, A+B+C: Anne, Baba ve Çocuklar birlikte

Çocukların Ev Ödevlerine Yardımcı Olma ve Kontrol Etme

Araştırma kapsamına alınan ailelerde çocukların ev ödevlerine en fazla % 37,8 oranında anne-babanın birlikte yardım ettiği belirlenmiştir. İkinci sırayı % 32,8 ile anneler alırken, üçüncü sırayı da % 20,7 ile babaların aldığı saptanmıştır.

Konu aile yaşam dönemlerine göre incelendiğinde; her üç dönemde de ilk sırayı sırasıyla II. % 41,9, III. % 37,6, IV. % 34,9 anne-babanın birlikte çocukların ev ödevlerine yardımcı olduğu belirlenmiştir. Yine her üç dönemde ikinci sırayı annelerin aldığı bulunmuştur (II. % 35,1, III. % 34,7, IV. % 25,6).

Okul Öncesi Çocukların Eğitimi İle İlgilenme

Araştırmaya katılan ailelerde okul öncesi çocukların eğitimi ile genellikle ilgilenenlerin % 39,3 anneler olduğu, % 36,0 ile anne-babanın birlikte bu konuyla ilgilendiklerini saptanmıştır. Okul öncesi çocukların eğitimi ile en az ilgilenenlerin % 6,1 anne-baba ve çocukların olduğu belirlenmiştir.

Konu aile yaşam dönemlerine göre incelendiğinde; her üç yaşam döneminde de ilk sırayı annelerin aldığı tespit edilmiştir. Bu oranlar II. dönemde % 45,9, III. dönemde % 38,4, IV. dönemde % 36,0 dır. Her üç dönemde de çocukların eğitimi ile birlikte ilgilenen anne babaların oranlarının % 36,5, % 36,3 ve % 34,0 olduğu ve ikinci sırada yer aldığı, babaların tek başlarına çocukların eğitimi ile çok az oranda ilgilendikleri tespit edilmiştir.

Okuldaki Toplantılara Katılma ve Eğitimi İzleme

Araştırma kapsamına alınan ailelerde okuldaki toplantılara katılanların % 50,1 oranı ile anneler olduğu belirlenmiştir. İkinci sırada % 23,2 ile baba ve anne-baba birlikte okul toplantılarına katıldıklarını belirtmişlerdir. Konu aile yaşam dönemlerine göre incelendiğinde; her üç dönemde de okul toplantılarına katılanların ilk sırada anne olduğu ve II. dönemden IV. döneme doğru bir artış olduğu gözlenmektedir (II. % 47,3, III. % 50,2, IV. % 52,3). II. ve III. dönemde ikinci sırayı babalar alırken % 29,7 ve % 20,7 ile III. dönemde ikinci sırada % 26,1 ile anne-babanın birlikte okul toplantılarına katıldığı saptanmıştır.

Araştırmaya katılan ailelerde ev tamiri, onarımla ilgili etkinlikleri yapan kişilerin yaşam dönemlerine göre dağılımı Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20. Ailelerde Onarımla İlgili Etkinlikleri Yapan Kişilerin Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı

Evdeki Onarım İşleri İle İlgili Etkinlikleri Yapan Kişiler		Aile Yaşam Dönemleri						TOPLAM (n=405)		X ² Sd P
		II. Dönem (n=74)		III. Dönem (n=245)		IV. Dönem (n=86)				
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Evdeki elektrikli araçların basit onarımı	A	6	8,1	28	11,4	12	14,0	46	11,4	7,351 Sd=8 P<0,05
	B	60	81,1	182	74,3	63	73,3	305	75,3	
	A+B	4	5,4	21	8,6	4	4,7	29	7,2	
	A+B+C	4	5,4	14	5,8	7	8,1	25	6,2	
Musluk onarma, lavabo açma	A	5	6,8	18	7,3	2	2,3	25	6,2	6,110 Sd=8 P<0,05
	B	63	85,1	194	79,2	73	84,9	330	81,5	
	A+B	2	2,7	10	4,1	2	2,3	14	3,5	
	A+B+C	4	5,4	23	9,4	9	10,4	36	8,9	
Mobilyaların tamiri	A	5	6,8	12	4,9	3	3,5	20	4,9	5,622 Sd=8 P<0,05
	B	60	81,1	183	74,7	68	79,1	311	76,8	
	A+B	2	2,7	7	2,9	3	3,5	12	3,0	
	A+B+C	7	9,5	43	17,5	12	14,0	62	15,3	

A:Anne, B:Baba, A+B:Anne ve Baba birlikte, A+B+C:Anne, Baba ve Çocuklar birlikte

Evdeki Elektrikli Araçların Basit Onarımı

Araştırma kapsamına alınan ailelerde elektrikli araçların onarımını büyük çoğunlukla % 75,3 babalar, tarafından yapıldığı bunu % 11,4 ile annelerin izlediği tespit edilmiştir.

Konu aile yaşam dönemleri açısından ele alındığında; II. dönemde babaların % 81,1’i, III. dönemde % 74,3’ü, IV. dönemde % 73,3’ü elektrikli araçların basit

onarımını yaptıkları belirlenmiştir. II. dönemden IV. döneme doğru bu işleri yapan babaların oranında bir azalma olduğu saptanmıştır.

Musluk Onarımı ve Lavabo Açma

Araştırma kapsamına alınan ailelerde musluk onarımını ve lavabo açma işini yapanların genellikle % 81,5 babaların olduğu bulunmuştur. İkinci sırada ise % 8,9 ile anne-baba ve çocukların bu işi yaptıkları tespit edilmiştir. En az, % 3,5 ile anne-baba birlikte yaptıkları bulunmuştur.

Konu aile yaşam dönemlerine göre incelendiğinde; musluk onarımı ve lavabo açma işini ilk sırada yapanların her üç dönemde de babaların olduğu saptanmıştır.

Mobilyaların Tamiri

Araştırma kapsamına alınan ailelerde mobilyaların tamirinin genellikle % 76,8 babalar tarafından yapıldığı bunu % 15,3 ile anne-baba ve çocukların takip ettiği belirlenmiştir.

Konu aile yaşam dönemleri açısından incelendiğinde her üç dönemde de evde mobilyaların tamiri çoğunlukla (% 81,1, % 74,7, % 79,1) babanın yaptığı, III. ve IV. yaşam döneminde çocukların bu sorumluluğa katılımlarının II. yaşam dönemindekilerden daha fazla (% 17,5, % 14,0) olduğu belirlenmiştir.

Birol ve arkadaşlarının araştırmasında evde erkeklerin daha çok tamir işlerine yakın oldukları belirlenmiştir. Bütün bu bulgular bu araştırmada elde edilen bulgularla paralellik göstermektedir. Bayraktar'ın araştırmasında da kadınların ve erkeklerin büyük çoğunluğu evdeki tamir işlerinin erkekler tarafından yapıldığını belirtmişlerdir. Şafak'ın araştırmasında da evde erkeklerin daha çok tamir işlerine katılmaya yatkın oldukları saptanmıştır (Birol ve diğerleri, 1984; Şafak, 1984; Bayraktar, 1978).

4.4. Ev Yönetiminde Kaynakların Kullanımı İle İlgili Bilgiler

Bu çalışmadaki ailelerde annelerin, ev yönetimi ile ilgili olarak bildiklerini kimlerden veya nerelerden öğrendiğinin yaşam dönemlerine göre dağılımı Tablo 21'de verilmiştir.

Tablo 21. Annelerin Ev yönetimi İle İlgili Bilgi ve Beceri Kaynaklarının Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı

Kaynaklar	Aile Yaşam Dönemleri						TOPLAM (n=405)		X ² Sd P
	II. Dönem (n=74)		III. Dönem (n=245)		IV. Dönem (n=86)				
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Annem, Babam ve yakınlarımdan	63	85,1	228	93,1	81	94,2	372	91,9	5,566 Sd=2 P<0,05
Kitaplardan	17	23,0	61	24,9	14	16,3	92	22,7	2,697 Sd=2 P<0,05
Gazete ve Dergilerden	3	4,1	20	8,2	11	12,8	34	8,4	3,991 Sd=2 P<0,05
Radyo Tv ve İnternette	19	25,7	34	13,9	15	17,4	68	16,8	5,696 Sd=2 P<0,05

Araştırma kapsamına alınan ailelerde ev yönetimi ile ilgili bilgi ve beceri kaynaklarının annem, babam ve yakınlarım diyenlerin oranı % 91,9'dur. İkinci sırayı ise % 22,7 ile kitaplardan öğreniyorum diyen anneler oluşturmaktadır. En az yararlanan kaynak ise % 8,4 ile gazete ve dergiler olduğu belirtilmiştir.

Konu aile yaşam dönemleri açısından ele alındığında her üç dönemde de ev yönetimi ile ilgili bilgi ve becerilerin kazanıldığı kaynağın % 85.1, % 93.1, % 94.2 oranlarında anne-baba ve yakınlar olduğu tespit edilmiştir. II. dönemde ikinci sırayı % 25,7 ile radyo, tv ve internet diyen anneler alırken bu oran III. dönemde % 13,9 ile üçüncü sırada yer almış IV. dönemde ise % 17,4 ile ikinci sırada yer almıştır. Kitaplardan yararlandığını söyleyenlerin oranı III. dönemde % 24,9 ile ikinci sırada iken II. dönemde % 23,0 ile üçüncü sırada, IV. dönemde ise % 22,7 ile ikinci sırada olduğu saptanmıştır. Gazete ve dergilerden yararlananlar II. dönemde sonuncu sırada iken üçüncü dönemde % 8,2, IV. dönemde % 12,8 ile sonuncu sırada yer aldığı bulunmuştur.

Terzioğlu' nun araştırmasında da kadınların ev işleri ile ilgili bilmediklerini öğrenmek için yararlandıkları kaynakların başında komşu, akraba ve yakınlarının geldiği saptanmıştır (Terzioğlu, 1978).

Araştırma kapsamına alınan ailelerde en fazla harcama yaptıkları alanların yaşam dönemlerine göre dağılımı Tablo 22'de gösterilmiştir.

Tablo 22. Ailelerin En Fazla Harcama Yaptıkları Alanların Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı

Harcama Alanları	Aile Yaşam Dönemleri						TOPLAM (n=405)		X ² Sd P
	II. Dönem (n=74)		III. Dönem (n=245)		IV. Dönem (n=86)				
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Yiyecek	70	94,6	224	91,4	78	90,7	372	91,9	0,956 Sd=2 P<0,05
Giyecek	48	64,9	125	51,0	34	39,5	207	51,1	10,215 Sd=2 P<0,05
Kira	21	28,4	68	27,8	27	31,4	116	28,6	0,416 Sd=2 P<0,05
Ailenin Eğitimi	10	13,5	46	18,8	14	16,3	70	17,3	1,178 Sd=2 P<0,05
Ev Eşyaları	5	6,2	28	11,4	9	10,5	42	10,4	1,336 Sd=2 P<0,05
Konut Yapımı	11	14,9	17	6,9	14	16,3	42	10,4	7,942 Sd=2 P<0,05
Temizlik Malzemesi	5	6,8	34	13,9	6	7,0	45	11,1	4,807 Sd=2 P<0,05
Sağlık Giderleri	12	16,2	45	18,4	14	16,3	71	17,5	3,300 Sd=2 P<0,05
Tasarruf	2	2,7	9	3,7	1	1,2	12	3,0	1,417 Sd=2 P<0,05
Faturalar	36	48,6	138	56,3	54	62,8	228	56,3	3,233 Sd=2 P<0,05

Araştırmaya katılan ailelerin çoğunluğu % 91,9'u en fazla harcama yaptıkları alanın yiyecek olduğunu belirtmişlerdir. Bunu % 56,3 ile faturaların, %51,1 ile giyecek

harcamalarının % 28,6 ile ev kirasının olduğunu belirtmişlerdir. Tasarruf yapan ailelerin oranı ise % 3,0 ile sonuncu sırada yer almaktadır.

Merriam' ın çocuklu genç ailelerde gelirin harcama durumunu incelemek amacıyla yaptığı araştırmada gelir ilk sırada gıda için harcandığı belirlenmiştir. Telsiz' in araştırmasında da kadınların çocukları olduktan sonra artış olduğu belirttikleri harcama gruplarının başında yiyecek harcamasının geldiği bulunmuştur (Telsiz, 1983; Merriam, 1955).

Konu aile yaşam dönemlerine göre incelendiğinde; II. dönemde ailelerin % 94,6'sı III. dönemde, % 91,4'ü IV. dönemde % 90,7'si yiyecek harcaması yaptıklarını belirtmişlerdir. II. dönemden IV. döneme doğru yapılan harcamalarda bir azalma olduğu görülmektedir. II. dönemde ailelerin % 48,6'sı III. dönemde % 56,3'ü IV. dönemde % 62,8'i faturalara harcama yaptıklarını belirtmişlerdir. Fatura harcamasında ilk sırayı % 62,8 ile IV. dönemdeki aileler almıştır. Giyecek harcamasına II. dönemde ailelerin % 64,9'u, III. dönemde % 51,0'ı IV. dönemde % 39,5'i harcama yaptığını belirtmişlerdir. II. dönemde giyeceğe harcama yapan ailelerin oranı diğer dönemdeki ailelere oranla daha fazladır. Araştırmaya katılan ailelerin kiraya harcama yaptıkları oran II. dönemde % 28,4, III. dönemde % 27,8 IV. dönemde ise % 31,4'tür. Kiraya en fazla harcama yapıldığını belirten aileler IV. dönemdeki ailelerdir.

Araştırma kapsamına alınan ailelerde konut yapımına ve ev eşyalarına harcanan paranın oranı % 10,4 ile aynı olduğu görülmektedir. Konu yaşam dönemlerine göre ele alındığında ev eşyalarına II. dönemdeki ailelerde % 6,8 iken, III. dönemdeki ailelerde % 11,4 ile diğer döneme göre bir artış olduğu görülmektedir. IV. dönemdeki ailelerde ise bu oran % 10,5 ile her iki dönemin ortasında yer almıştır. Konut yapımına harcanan para II. dönemdeki ailelerde % 14,9, III. dönemde % 6,9, IV. dönemde ise % 16,3'tür. Konut yapımı için en fazla para harcayan aileler IV. dönemdeki ailelerdir. Bunu daha sonra II. dönemdeki aileler takip etmektedir.

Küçük çocukları olan ailelerin ihtiyaçları nedeni ile harcamalarının artması, yeni bir konut ihtiyaçları ile karşılaşmaları, onlara yaşam standartlarından ve tasarruf ettiği para miktarından duydukları tatmini azaltırken, hem yaşam standardında hem de

tasarruf edilen para miktarından tatmin olma duygusu çocuklar büyüdükçe artar ve çocuklar evden ayrıldıktan sonra da doruk noktasına ulaşır (Wells, Gubar, 1966).

Wells' in genç ailelerin mali idare uygulamalarını incelemek amacıyla yaptıkları araştırmada; ailenin yarısı şimdiki ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra gelecek için tasarruf yapmalıdır derken, diğer yarısının o günkü ihtiyaçlarını dikkate almaksızın tasarruf yapmaları gerektiğini ifade ettikleri bulunmuştur (Wells, 1959).

Ailelerin tasarruf yapmamalarının sebebi de sosyo-ekonomik düzeylerinin ve gelirlerinin düşük olması, kadınların çoğunun ev hanımı ve ailedeki çocuk sayısının fazla olmasından kaynaklanmaktadır.

Araştırma kapsamına alınan ailelerde aile geliri birinci sırada %91,9 yiyeceğe harcanmaktadır. Tüketim harcamaları istatistiklerine göre de ailelerin yiyecek harcamaları toplam tüketim harcamalarının büyük bir kısmını oluşturmaktadır (Anon, 1982).

Ailelerin tasarruf yapma durumuna bakıldığında ise II. dönemde tasarruf yapan aileler % 2,7, III. dönemde % 3,7, IV. dönemde ise % 1,2'dir. Tasarrufu en fazla yapan aileler % 3,7 ile III. dönemdeki ailelerin olduğu belirlenmiştir.

Araştırma kapsamına alınan ailelerdeki boş serbest zaman etkinliklerini gerçekleştiren kişilerin yaşam dönemlerine göre dağılımı Tablo 23'de verilmiştir.

Tablo 23. Ailedeki Bireylerin Serbest Zaman Etkinliklerinin Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı

Boş Serbest Zaman Etkinlikleri		Aile Yaşam Dönemleri								X ² Sd P
		II. Dönem (n=74)		III. Dönem (n=245)		IV. Dönem (n=86)		TOPLAM (n=405)		
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Okuma (Kitap, Gazete vb)	A	18	24,3	35	14,3	17	19,8	70	17,3	9,256 Sd=4 P<0,05
	B	15	20,3	53	21,6	9	10,5	77	19,0	
	C	41	55,4	157	64,1	60	69,8	258	63,7	
TV İzleme, Radyo Dinleme	A	21	28,4	61	24,9	24	27,9	106	26,2	1,477 Sd=4 P<0,05
	B	31	41,9	111	45,3	33	38,4	175	43,2	
	C	22	29,7	73	29,8	29	33,7	124	30,6	
Konuşma (Sohbet)	A	34	45,9	131	53,5	45	52,3	210	51,9	2,184 Sd=4 P<0,05
	B	27	36,5	75	30,6	24	27,9	126	31,1	
	C	13	17,6	39	15,9	17	19,8	69	17,0	
Tiyatro, Sinema	A	10	13,5	31	12,7	1	1,2	42	10,4	11,409 Sd=4 P<0,05
	B	9	12,2	23	9,4	13	15,1	45	11,1	
	C	55	74,3	191	78,0	72	83,7	318	78,5	
Ziyaret (Akraba, Dost vb.)	A	48	64,9	157	64,1	47	54,7	252	62,2	3,066 Sd=4 P<0,05
	B	20	27,0	62	25,3	28	32,6	110	27,2	
	C	6	8,1	26	10,6	11	12,8	43	10,6	
Çeşitli El İşleri	A	62	83,8	211	86,1	74	86,0	347	85,7	1,226 Sd=4 P<0,05
	B	2	2,7	8	3,3	4	4,7	14	3,5	
	C	10	13,5	26	10,6	8	9,3	44	10,9	

A: Anne

B: Baba

C: Çocuk

Okuma (Kitap, Gazete, Dergi vb.)

Araştırma kapsamına alınan ailelerde boş zaman etkinliklerinde kitap, gazete, dergi gibi okuma etkinliklerini çoğunlukla yapanların % 63,7 ile ailedeki çocukların olduğu, % 19,0 babanın okuma etkinliğinde bulunduğu, en az ise % 17,3 ile annelerin bu faaliyette bulunduğu saptanmıştır. Konu aile yaşam dönemlerine göre incelendiğinde; her üç dönemde de okuma etkinliğini ilk sırada çocuğun yaptığı araştırmada bulunmuştur. II. dönemdeki çocukların % 55,4'ü kitap, gazete, dergi vb. okuduğunu, III. dönemdeki çocukların ise % 69,8'i okuma etkinliğinde bulunduklarını belirtmişlerdir. Okuma etkinliğini en az yapan II. Dönem ve IV. dönemde baba iken III. dönemde annenin olduğu belirlenmiştir.

Tv İzleme, Radyo Dinleme

Tv izleme ve Radyo dinleme etkinliğini araştırmaya katılan ailelerde en fazla % 43,2 ile baba, bunu % 30,6 ile çocuk ve daha sonra da % 26,2 ile annenin yaptığı belirlenmiştir.

Konu aile yaşam dönemlerine göre incelendiğinde; II. Dönemde babaların % 41,9'u, III. dönemde % 45,3'ü, IV. dönemde % 38,4'ü radyo dinleme ve TV izleme etkinliğinde bulunduklarını belirtmişlerdir. İkinci sırayı ise II. Dönemde % 29,7 ile çocukların, III. dönemde % 29,8, IV. dönemde de % 33,7 ile yaptıkları belirlenmiştir. Yine her üç dönemde de en az oranı II. Dönemde % 28,4, III. dönemde % 24,9, IV. dönemde % 27,9 ile en az oranda yer almışlardır.

Konuşma (Sohbet)

Araştırmaya katılan ailelerde konuşma (sohbet) etkinliğini ilk olarak % 51,9 ile annelerin, ikinci olarak % 31,1 ile babalar, son olarak da % 17,0 oranında çocukların yaptığı tespit edilmiştir.

Konu aile yaşam dönemlerine göre incelendiğinde; II. Dönemde ilk sırayı % 45,9 annelerin aldığı, III. dönemde % 53,5 ile annelerin oranında biraz daha artış olduğu, IV. dönemde ise % 52,3 ile III. döneme göre düşü olduğu fakat II. Dönemden yüksek olduğu görülmektedir. II. Yaşam döneminde ikinci sırayı % 36,5 ile babalar alırken bu oran III. dönemde % 30,6 ya gerilemiştir. Bu oran IV. dönemde daha da

azalarak % 27,9'a kadar azalmıştır. Sohbet etkinliğini her üç dönemde de en az yapanların çocuklar olduğu saptanmıştır.

Tiyatro, Sinema

Araştırma kapsamına alınan ailelerde tiyatro sinema etkinliğini çoğunlukla % 78,5 ile çocuklar tarafından yapıldığını belirtmişlerdir. Ailelerde tiyatro ve sinemaya giden babaların oranı % 11,1 ile ikinci sırayı, annelerin % 10,4 ile üçüncü sırayı aldığı görülmektedir.

Konu aile yaşam dönemlerine göre incelendiğinde; en fazla tiyatro ve sinemaya gidenlerin % 83,7 ile IV. dönemdeki çocukların bunu % 78,0 ile III. dönemdeki % 74,3 ilede II. Dönemdeki çocukların ilk sırada aldığı saptanmıştır.

Ziyareti (Akraba, Komşu, Arkadaş vb.)

Araştırma kapsamına alınan ailelerde akraba, komşu, arkadaş ziyaretlerini yapanların çoğunlukla % 62,2 anneler tarafından yapıldığı belirlenmiştir. İkinci sırayı % 27,2 ile baba, son sırayı da % 10,6 çocukların ziyaret faaliyetinde bulunduğu belirlenmiştir.

Konu aile yaşam dönemleri açısından ele alındığında; her üç dönemde de ziyaret edenlerin anneler olduğu bulunmuştur. II. %64,9, III. % 64,1, IV. % 54,7. en az ziyaret faaliyetinde bulunanların ise çocuklar olduğu araştırmada tespit edilmiştir. II. Dönemde çocukların % 8,1'i, III. Dönemde % 10,6'sı, IV. dönemde % 12,8'i ziyarette bulunduklarını belirtmişlerdir.

Çeşitli El İşleri

Araştırma kapsamına alınan ailelerde el işi yapanların genellikle % 85,7 anneler olduğu belirlenmiştir. İkinci sırayı % 10,9 ile çocukların aldığı belirlenmiştir.

Konu aile yaşam dönemlerine göre incelendiğinde; her üç dönemde de el işleri yapan anneler ilk sırada yer almaktadır. II. Dönemde ilk sırada % 83,8 ile annelerin oranı III. dönemde % 86,1'e yükselmiştir. IV. dönemdeki ailelerde ise % 86,0'dır. El işlerini yapan babaların oranı oldukça düşüktür ve sonuncu sırada yer almaktadır. II. Dönemde % 2,7, III. dönemde % 3,3, IV. dönemde % 4,7'dir.

Özellikle aile yaşam döneminin I. ve II, dönemlerinde ailelerin boş zamanları çoktur ve daha çok zaman ve enerji gerektiren özel meraklar edinebilirler (Smith ve diğerleri, 1969; Duvall, 1950).

Araştırma kapsamındaki ailelerde en fazla zaman harcanan ev yönetimi faaliyetlerinin yaşam dönemlerine göre dağılımı Tablo 24’de verilmiştir.

Tablo 24. Ailelerde En Fazla Zaman Harcanan Ev Yönetimi Faaliyetlerinin Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı

Ev Yönetimi İle İlgili Faaliyetler	Aile Yaşam Dönemleri						TOPLAM (n=405)		X ² Sd P
	II. Dönem (n=74)		III. Dönem (n=245)		IV. Dönem (n=86)				
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Evin temizliği ve bakımı	68	91,9	225	91,8	79	91,9	372	91,9	0,000 Sd=2 P<0,05
Yemek pişirme	47	63,5	160	65,3	60	69,8	267	65,9	0,798 Sd=2 P<0,05
Ailedeki bireylerin temizliği	27	36,5	81	33,1	18	20,9	126	31,1	5,592 Sd=2 P<0,05
Ev eşyaları ve giyilen eşyaların bakımı	14	18,9	54	22,0	23	26,7	91	22,5	1,463 Sd=2 P<0,05
Alışveriş	7	9,5	39	15,9	13	15,1	59	14,6	1,931 Sd=2 P<0,05
Çocuk bakımı	32	43,2	77	31,4	15	17,4	124	30,6	12,657 Sd=2 P<0,05
Çamaşır yıkama ütüleme	21	28,4	95	38,8	45	52,3	161	39,8	10,986 Sd=2 P<0,05

Araştırma kapsamına alınan ailelerin en fazla zaman harcadıkları faaliyetlerin % 91,9 ile evin temizliği ve bakımı olduğu % 65,9 ile yemek pişirme ve % 39,8 ile çamaşır yıkama ve ütüleme olduğu tespit edilmiştir.

Konu aile yaşam dönemlerine göre incelendiğinde; her üç dönemde de evin temizliği ve bakımının ilk sırada yer aldığı görülmektedir. II. Dönemde ve IV. dönemde

% 91,9 ile III. dönemde % 91,8 ile evin temizlik ve bakımına, II. Dönemde % 63,5, III. dönemde % 65,3, IV. dönemde % 69,8 ile yemek pişirmeye fazla zaman harcadığı belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan ailelerin en az zaman harcadıkları faaliyetin ise alışveriş olduğu araştırmada tespit edilmiştir. II. Dönemde alışverişe zaman harcayan ailelerin oranı % 9,5, III. dönemde % 15,9, IV. dönemde % 15,1 ailelerde alışverişe en fazla zaman harcayan II. Dönemdeki ailelerdir. II. Dönemdeki aileler diğer dönemdeki ailelere oranla ailedeki bireylerin temizliğine daha fazla zaman % 36,5 harcadıklarını belirtmişlerdir. II. Dönemdeki ailelerin % 43,2'si çocuk bakımına zaman harcadıklarını belirtirken, III. dönemdeki ailelerin % 31,4'ü, IV. dönemdeki ailelerinde % 17,4'ü çocuk bakımına zaman ayırdıklarını belirtmişlerdir.

Rexroat ve Shehan' ın aile yaşam dönemlerinde eşlerin ev işlerine haftada harcadıkları zamanı incelemek amacıyla yaptıkları çalışmada I. dönemde kadınların, çalışma yaşamına harcadıkları zamanın II. dönemde çocuk bakımı için harcanan zamanın, III., IV., V., VI. Dönemlerde ev işlerine harcanan zamanın en fazla olduğu bulunmuştur (Rexroat, Shehan, 1987).

Yardımcı' nın yaptığı bir araştırmada kadınların ev işlerine günde 8 saat 45 dakika zaman harcadığı bulunmuştur (Yardımcı, 1989).

Nickols ve Fox' un yaptığı bir çalışmada kadınların gelir getirici bir işte çalışmasıyla ev ile ilgili işlere daha az zaman harcadığı bulunmuştur (Nickols, Fox, 1983)

Walker' ın yaptığı bir çalışmada ise çalışmayan kadınların ev işlerine günde ortalama 5-12 saat, çalışan kadınların ise 4-8 saat harcadıkları saptanmıştır (Walker, 1973).

Cowles ve Dietz' in bir araştırmasında ailedeki birey sayısı arttıkça yemek hazırlama, yemek sonrası temizlik ve aile üyelerinin bakımı için harcanan sürenin arttığı bulunmuştur (Cowles, Dietz, 1956).

Yapılan bir başka araştırmada ise aile büyüklüğünün ev ile işlere harcanan zamanı arttırdığı saptanmıştır (Nickols, Metzen, 1978).

Zamanı iyi kullanabilmek, insanın kendisine, çalışma hayatına, sosyal hayatın dinlenme ve eğlenmesine, biyolojik ve fizyolojik ihtiyaçların karşılanmasına ayıldığı zaman birimleri arasında dengeyi iyi kurabilmesine bağlıdır. Birey sürekli meşgul olduğundan sevdiklerine sevdiği işlere zaman ayıramıyorsa, yaşamda bir dengesizliğin olduğu rahatlıkla söylenebilir. Denge bir yaşam ilkesidir (Karaküçük, 1999)

Araştırma kapsamına alınan ailelerde kaynak kullanımı konusunun yaşam dönemlerine göre dağılımı Tablo 25’da gösterilmektedir.

Tablo 25. Ailelerde En Fazla İhtiyaç Duyulan Kaynağın Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı

Kaynaklar	Aile Yaşam Dönemleri						TOPLAM (n=405)	
	II. Dönem (n=74)		III. Dönem (n=245)		IV. Dönem (n=86)			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Zaman	12	16,2	30	12,2	11	17,8	53	13,1
Para	57	77,0	206	84,1	68	79,1	331	81,7
Enerji	5	6,8	9	3,7	7	8,1	21	5,2

$$X^2 = 4,013 \quad Sd = 4 \quad p < 0,05$$

Araştırma kapsamına alınan ailelerde en fazla ihtiyaç duyulan kaynağın % 81,7 ile para olduğu belirlenmiştir. İkinci sırayı % 31,1 ile zamanın üçüncü sırayı, % 5,2 ile enerjinin aldığı saptanmıştır.

Konu aile yaşam dönemlerine göre incelendiğinde; II. Dönemde paraya ihtiyaç duyan ailelerin oranı % 77,0 iken III. dönemdeki ailelerin % 84,1 olduğu, IV. dönemde ise tekrar % 79,1’e doğru azaldığı saptanmıştır. II. Dönemdeki ailelerde ikinci sırayı % 16,2 ile zamana ihtiyaç duyulduğu belirlenmiştir. Zamana ihtiyaç duyan ailelerin oranı IV. dönemde % 12,8’dir. En az ihtiyaç duyulan kaynak ise her üç dönemde de enerji

olmuştur. III. dönemde enerji ihtiyacı duyan ailelerin oranı diğer iki döneme göre daha düşüktür % 3,7 Bu oran II. Dönemde % 6,8, IV. dönemde de % 8,1'dir.

İlk çocuğun aileye girmesiyle ailenin gelişmeye başladığı bu dönemde çocuk bakımının kadının çoğu zamanını alması diğer ev işlerine ayrılan zamanı kısıtlamasına neden olmakta, buna bağlı olarak da zaman karşı duyulan ihtiyaç artmaktadır. Özellikle IV. dönemde zamana duyulan ihtiyaç ise diğer dönemlere göre en düşük orandadır. Bu dönemde tüm çocukların evden ayrılmasıyla ebeveynlerin sorumlulukları azalmakta ve daha çok boş vakit bulabilmektedirler (Rexroad, Shehon, 1987; Nickell, Dorsey, 1959; Fitzsimmons, Willions, 1953).

Enerjiye duyulan ihtiyaç aile yaşamının II. döneminden % 6,8 III. dönemine % 3,7 doğru azaldığı, IV. dönemde % 8,1 tekrar arttığı belirlenmiştir. Aile yaşamının ileriki yıllarında metabolizma faaliyetlerinde yavaşlama olmakta ve iş potansiyeli de azalmaktadır (Williamson, 1972).

Aile yaşam döneminin I. döneminde çiftler meslek yaşamlarına yeni başlamaktadırlar ve gelir buna bağlı olarak düşüktür. Yeni evli çiftler genellikle ihtiyaçlarını karşılamak için aşırı harcama yaparlar. Bu durumda özellikle bu dönemde para kaynağına duyulan ihtiyacın fazla olmasına neden olabilir. IV. dönemde ise ailenin geliri diğer dönemlere göre yüksek olmasına rağmen çocukların eğitim, eğlence, giyim ve diğer ihtiyaçları için yapılan harcamaları fazladır. Bu durumda bu dönemlerde paraya duyulan ihtiyacın artmasına etken olabilir. ailelerin sosyo-ekonomik düzeyinin düşük olması da paraya duyulan ihtiyacın ön planda olmasına yol açmıştır (Runyan, Stewer, 1987; Fitzsimmons, Williams, 1973; Grass ve diğerleri, 1973).

Araştırma kapsamına alınan ailelerin kaynak kullanımı konusunda en fazla ihtiyaç duydukları kaynakların yaşam dönemlerine göre dağılımı Tablo 26'de verilmiştir.

Tablo 26. Ailelerin Kaynak Kullanımında Sıkıntı Çektikleri Konuların Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı

Konular	Aile Yaşam Dönemleri						TOPLAM (n=405)		X ² Sd P
	II. Dönem (n=74)		III. Dönem (n=245)		IV. Dönem (n=86)				
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Aileye giren paranın yetmemesi, para sıkıntısı	59	79,7	188	76,7	72	83,7	319	78,8	1,908 Sd=2 P<0,05
Ev yönetim işleri için yeterli zamanın olmaması	12	16,2	16	6,5	14	16,3	42	10,4	9,837 Sd=2 P<0,05
Ev işlerinin yorucu olması, yorgunluk	16	21,6	55	22,4	21	24,4	92	22,7	0,202 Sd=2 P<0,05
Ev işlerinin yeterli kalitede olmaması, Bilgi beceri eksikliği	4	5,4	11	4,5	3	3,5	18	4,4	0,347 Sd=2 P<0,05
Ev işlerinin yapımını kolaylaştıran araç ve malzemenin olmaması, araç ve malzeme eksikliği	15	20,3	37	15,1	19	22,1	71	17,5	2,622 Sd=2 P<0,05

Araştırmaya katılan ailelerde aileye giren paranın yetmemesi, para sıkıntısı çeken ailelerin oranı % 78,8 ile ilk sırada gelmektedir. Bunu ikinci sırada % 22,7 ile ev işlerinin yorucu olması ve yorgunluk takip ettiği araştırmada tespit edilmiştir. Aileler üçüncü olarak ev işlerinin yapımını kolaylaştıran araç ve malzemenin olmaması konusunda sıkıntı çektiklerini belirtmişlerdir.

Konu aile yaşam dönemlerine göre incelendiğinde; II. Dönemdeki ailelerde para sıkıntısı çekenler % 79,7, III. dönemdeki ailelerde % 76,7, IV. dönemdeki ailelerde ise

% 83,7'dir. II. Dönemden IV. döneme doğru para sıkıntısı çeken ailelerin oranında bir artış olduğu gözlenmektedir.

Ev işleri için yeterli zamanım yok diyen ailelerin oranı II. Dönemde % 16,2, III. dönemde % 6,5, IV. dönemde % 16,3 tür. II. ve IV. dönemlerde oranlar hemen hemen aynı iken III. dönemdeki ailelerde oranın çok düşük olduğu gözlenmektedir.

Ev işlerinin yorucu olmasından, yorgunluktan şikayet eden aileler oranı II. Dönemde % 21,6, III. dönemde % 24,4, IV. dönemde de % 24,4'tür. En az sıkıntı çekilen konu ise ev işlerinin yeterli kalitede olmaması bilgi ve beceri eksikliğinden kaynaklanan konuların olduğu araştırmada belirlenmiştir. II.dönemde % 5,4, III. dönemde % 4,5, IV. dönemde % 3,5.

Araştırma kapsamına alınan ailelerde ev yönetimi etkinliklerinin paylaşımının yaşam dönemlerine göre dağılımı Tablo 27'de verilmiştir.

Tablo 27. Ailelerde Ev Yönetimi Etkinliklerinin Paylaşımının Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı

Ev Yönetimi Etkinlikleri Paylaşılmalı mı?	Aile Yaşam Dönemleri						TOPLAM (n=405)	
	II. Dönem (n=74)		III. Dönem (n=245)		IV. Dönem (n=86)			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Evet	74	100,0	242	98,8	86	100,0	402	99,3
Hayır	-	-	3	1,2	-	-	3	0,7

$$X^2=1,974 \quad Sd=2 \quad p<0,05$$

Araştırma kapsamına alınan ailelerde ev yönetimi etkinliklerinin paylaşılmasının gerektiğini belirten ailelerin oranı % 99,3 ile araştırmaya katılan deneklerin tamamına yakın kısmıdır. Ev yönetim etkinliklerinin paylaşılmamasını söyleyenlerin oranı ise oldukça % 0,7 azdır.

Konu aile yaşam dönemlerine göre incelendiğinde; II. Dönemdeki ailelerin tamamı % 100, IV. dönemdeki ailelerin tamamı % 100 ile ev yönetimi etkinliklerinin

paylaşılması gerektiğini belirtmişlerdir. III. dönemdeki ailelerin ise % 98,8'i ev yönetim etkinliklerinin paylaşılmasını, % 1,2'side paylaşılmamasını belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan ailelerin Ev yönetim etkinliklerini paylaşırken dikkat edilecek noktaların yaşam dönemlerine göre dağılımı Tablo 28'de gösterilmiştir.

Tablo 28. Annelerin Ev Yönetim Etkinliklerini Paylaşırken Dikkat Ettikleri Noktaların Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı

Ev Yönetim Etkinlikleri Paylaşılrken Dikkat Edilmesi Gereken Noktaların	Aile Yaşam Dönemleri						TOPLAM (n=405)		X ² Sd P
	II. Dönem (n=74)		III. Dönem (n=245)		IV. Dönem (n=86)				
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Bireylerin Yaşına uygun işleri yapmalarına	47	63,5	173	70,6	69	80,2	289	71,4	5,609 Sd=2 P<0,05
Bilgi ve becerileri oldukları işleri yapmalarına	33	44,6	137	55,9	47	54,7	217	53,6	2,980 Sd=2 P<0,05
Cinsiyetlerine uygun işleri yapmalarına	38	51,4	109	44,5	33	38,4	180	44,4	2,714 Sd=2 P<0,05
Evde buldukları zamana göre uygun işleri yapmalarına	32	43,2	84	34,3	34	39,5	150	37,0	2,248 Sd=2 P<0,05

Araştırma kapsamına alınan ailelerde bireylerin yaşına uygun işleri yapmaları diyenlerin % 71,4 ile birinci sırada yer aldığı belirlenmiştir. II. Sırayı % 53,6 ile bireylerin bilgili ve becerili oldukları işleri yapmalarını seçen aileler olmuştur. en az oranı ise % 37,0 ile evde bulundukları zamana göre uygun işleri yapmaları gerekir diyen aileler olmuştur.

Konu aile yaşam dönemlerine göre incelendiğinde; bireylerin yaşına uygun işleri yapmaları gerekir diyen ailelerin oranı II. Dönemde % 63,5, III. dönemde % 70,6, IV. dönemde % 80,2'dir. II. Dönemden başlayarak bir artış olduğu görülmektedir.

Bilgi ve becerili oldukları işleri yapmaları gerekir diyen ailelerin oranı II. Dönemde % 44,6, III. dönemde % 55,9, IV. dönemde de % 54,7 olduğu, II. Dönemden III. döneme doğru bir artış olduğu sonra tekrar az bir düşüş yaşandığı belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan ailelerde cinsiyetlerine uygun işleri yapmalarına dikkat edenlerin oranı II. Dönemde % 51,4, III. döneme doğru bu oranda bir azalma olduğu % 44,5, IV. dönemde daha da azaldığı % 38,4 görülmektedir.

Aileler ev yönetim etkinlikleri paylaşılrken evde bulundukları zamana göre uygun işi yapmalarına dikkat ederim diyenlerin oranı, II. % 43,2, III. % 34,3, IV. % 39,5 olduğu araştırmada saptanmıştır.

Araştırma kapsamına alınan ailelerde ev yönetim etkinliklerinin paylaşımını gerektiren nedenlerin yaşam dönemlerine göre dağılımı Tablo 29’da gösterilmiştir.

Tablo 29. Ailelerde Ev Yönetim Etkinliklerinin Paylaşımını Gerektiren Nedenlerin Yaşam Dönemlerine Göre Dağılımı

Ev Yönetim Etkinliklerinin Paylaşımını Gerektiren Nedenler	Aile Yaşam Dönemleri								X ² Sd P
	II. Dönem (n=74)		III. Dönem (n=245)		IV. Dönem (n=86)		TOPLAM (n=405)		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Evdeki bireylerin zamanından yararlanmak ve zaman kazandırmak için	36	48,6	124	50,6	46	53,5	206	50,9	0,389 Sd=2 P<0,05
Evdeki her bireyin gücünden yararlanmak için	27	36,5	70	28,6	26	30,2	123	30,4	1,685 Sd=2 P<0,05
Evdeki her bireyin bilgi ve deneyimlerden yararlanmak için	37	50,0	120	49,0	38	44,2	195	48,1	0,710 Sd=2 P<0,05
Evdeki her bireyin kişisel gelişimini hızlandırmak için	33	44,6	99	40,4	37	43,0	169	41,7	0,485 Sd=2 P<0,05
Ailelerdeki dayanışmayı artırmak için	47	63,5	174	71,0	62	72,1	283	69,9	1,776 Sd=2 P<0,05
Bireyi aktif kılmak ve tembellikten uzaklaştırmak için	41	55,4	139	56,7	45	52,3	225	55,6	0,502 Sd=2 P<0,05

Araştırma kapsamına alınan ailelerde ev yönetim etkinliklerinin paylaşımını gerektiren en önemli nedenin % 69,9 ile ailelerdeki dayanışmayı artırmak için olduğunu belirtmişlerdir. Bunu ikinci sırada % 55,6 ile bireyi aktif kılmak ve tembellikten uzaklaştırmak için diyen ailelerin takip ettiği görülmektedir. Ailelerin % 50,9'u da evdeki bireylerin zamanından yararlanmak ve zaman kazandırmak için ev yönetim etkinliklerinin paylaşılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Konu aile yaşam dönemlerine göre incelendiğinde; evdeki bireylerin zamanından yararlanmak ve zaman kazandırmak için ev yönetim etkinliklerinin paylaşılmasını söyleyen II. Dönemdeki ailelerin oranı % 48,6, III. dönemde % 50,6, IV. dönemde ise % 53,5'dir ve II. Dönemden III. döneme doğru bir artış olduğu gözlenmektedir. Evdeki her bireyin gücünden yararlanmak için Ev yönetim etkinlikleri paylaşılmalı diyen ailelerin oranı II. % 36,5, III. % 28,6, IV. % 30,2'dir. evdeki her bireyin bilgisi ve deneyimlerinden yararlanmak için Ev yönetim etkinlikleri paylaşılmalı diyenlerin oranı II. Dönemde % 50,0, II. % 49,0, IV. % 44,2'dir. II. Dönemden IV. döneme doğru azalma olduğu görülmektedir. Evdeki her bireyin kişisel gelişimini hızlandırmak için diyen ailelerin oranı II. dönemde % 44,6 iken III. dönemde % 40,4'e düştüğü, IV. dönemde de % 43,0'a tekrar bir artış olduğu gözlenmektedir. Ailelerdeki dayanışmayı artırmak için Ev yönetim etkinlikleri paylaşılmalı diyen ailelerin oranı II. dönemde % 63,5 iken, III. dönemde % 71,0 gibi oranla yükselme olduğu IV. dönemde ise % 72,1 ile artış devam ettiği saptanmıştır.

Bireyi aktif kılmak ve tembellikten uzaklaştırmak için diyen ailelerin oranı II. dönemde % 55,4, III. dönemde % 56,7'ye yükselmiş, IV. dönemde tekrar % 52,3'e doğru bir azalma olduğu araştırmada belirlenmiştir.

5. SONUÇLAR

Sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan ve farklı yaşam döneminde bulunan ailelerin değer ve amaçlarına ulaşmasını sağlayan “ev yönetimi” faaliyetlerinden başlıcaları olan karar verme, sorumluluk dağılımı ve kaynak kullanımını incelemek, ev yönetimi faaliyetinin önemini belirtmek ve bu konularla ilgili sorunları saptamak, bu faaliyetler açısından kendi toplumumuz için yaşam dönemlerinin özelliklerini ortaya çıkarmak amacıyla yapılan bu araştırmadan elde edilen bulgulara göre :

Ailede karar verme ile ilgili olarak

Araştırma kapsamına alınan ailelerde aile gelirinin harcanması, yiyecek alışverişi, IV. dönem hariç giyim alışverişi, IV. dönem hariç mobilya ve beyaz eşya alışverişi, çocukların eğitimi, çocuklarının evlenmesi, aile tasarruflarının değerlendirilmesi gibi konularda çoğunlukla birinci sırada anne-babanın birlikte karar verdiği bulunmuştur. Yiyecek alışverişini, giyim alışverişini ise IV. dönemdeki ailelerde ise ilk sırada annenin karar verdiği belirlenmiştir. Araştırmaya göre çoğunlukla anne ve babanın sorumluluk taşıdıkları, bazılarında ise sadece anne ve babanın liderliği altında ailedeki yetişkin veya çocukların katılımları ile oluşan kararların alındığı belirlenmiştir.

Ailedeki sorumluluk dağılımı ile ilgili olarak;

Menü planlama yemek pişirme sofrayı kurma ve kaldırma, bulaşık yıkama günlük toz alma, lavabo temizliği, yer süpürme ve silme, duvarların tozunu alma ve silme, cam, kapı, çerçeve silme mobilyaların temizliği, halı silme ve yıkama gibi evin temizliği ve bakımı, ailelerin beslenmesi ile ilgili konularda ve tüm dönemlerde birinci sırada sorumluluğun anne olduğu belirlenmiştir. Bu gibi konularda sorumluluk büyük ölçüde anne üzerindedir. Çocukların yıkanması, bebeklerin beslenmesi, evdeki hasta ve yaşlıların bakımı, fiziki eğlersizlerinin yapılması gibi konularda sorumluluk sahibinin yine tüm dönemlerde anne olduğu bulunmuştur. Boya ve badana yapımında tüm dönemlerde babanın sorumluluk sahibi olduğu saptanmıştır. Giysilerin yıkanması, ütülenmesi ve onarılması ile ilgili konularda da annenin tek başına sorumluluk aldığı belirlenmiştir. Yalnızca günlük alışverişi annenin yaptığı, haftalık, aylık alışverişlerde sorumluluğun babaya geçtiği IV. dönem hariç, IV. dönemde sorumluluk yine annede ve

ev eşyası alışverişinde sorumluluğun anne ve babada olduğu belirlenmiştir. Çocukların eğitimi ile ilgili konularda, çocukların ev ödevlerine yardımcı olan ve kontrol eden kişi tüm dönemlerde anne-babanın birlikte sorumluluk taşıdıkları saptanmıştır. Okul öncesi çocukların eğitimi ile ilgilenenin tüm dönemlerde, okuldaki toplantılara katılanın ve çocuğun eğitimi ile ilgili konularda sorumluluk alanının yine birinci sırada anne olduğu belirlenmiştir.

Evin bakımı ve tamiri ile ilgili konularda ise her üç dönemde de sorumluluk sahibi olanın daha çok baba olduğu görülmektedir.

Aile kaynak kullanımı konusunda;

- İhtiyaç duyulan kaynaklar arasında her üç dönem de ailelerin birinci sırada ihtiyaç duyduğu kaynağın para olduğu, daha sonra zaman olduğu ve son olarak da enerjiye ihtiyaç duydukları saptanmıştır.
- Aileler tüm yaşam dönemlerinde birinci sırada aileye giren paranın yetmemesinden, para sıkıntısı çektiklerinden, ikinci sırada ise ev işlerinin yorucu olmasından ve yorgunluktan şikayet ettikleri belirlenmiştir.

Ailede ev yönetimi etkinliklerinin paylaşılması konusunda:

- Aileler en çok zaman harcanan faaliyetin evin temizliği ve bakımı olduğunu, bunu yemek pişirmenin takip ettiğini belirtmişlerdir.
- Ailelerin II. ve IV. yaşam dönemlerinde araştırmaya katılanların tamamı ev yönetimi etkinliklerinin paylaşılması gerektiğini, III. dönemdeki ailelerin ise % 98,8' i paylaşılması gerektiğini belirtmişlerdir.
- Aileler en yüksek bireylerin yaşlarına uygun olan işleri yapmalarını birinci sırada ev yönetimi etkinlikleri paylaşılırken dikkat edilmesi gereken noktalardan biri olarak belirtmişlerdir.
- Aileler ev yönetim etkinliklerinin paylaşılması gerektiren en önemli nedenin ailedeki dayanışmayı artırmak için gerekli olduğunu, bunu ikinci sırada evdeki bireylerin zamandan yararlanmak ve bireylere zaman kazandırmak için paylaşılmasını belirtmişlerdir.

Belirlenen sonuçlara göre ailelerin kuruluşundan dağılımına geçen ve aile yaşam dönemi olarak adlandırılan dönemlerde ailelerde ev yönetimi faaliyetleri ile ilgili konularda aile yaşam dönemlerinde farklılık olduğu sonucuna varılmıştır.

6. ÖNERİLER

- Ailelerin içinde bulundukları dönem veya geçiş yapacakları yaşam dönemlerinin özellikleri ve bu dönemlerde ev yönetimi ile ilgili faaliyetler açısından ortaya çıkan değişiklikler ve sorunları konusunda eğitim ve bilgilendirilmeleri önerilebilir.
- Annenin ve babanın ebeveynlik görevlerini en iyi şekilde yerine getirmeleri ve kadının ev yönetiminde daha etkin duruma gelmesi aile içi rol ve statüsünün artması, kadının para ve zaman kullanımı konusunda, çocukların eğitimi ve terbiyesi konusunda evde etkin bir sorumluluk dağılım biçiminin oluşturulması, boş zamanların değerlendirilmesi vb. konulara öncelik verilebilir. Bunun için kitle iletişim araçlarından yararlanılabileceği gibi yaygın ve örgün eğitimde özellikle örgün öğretimin ilk iki kademesinde ilköğretimde ve lisede ayrı dersler halinde veya ilgili ders programlarında yer alacak üniteler içerisinde bu eğitim cinsiyet ayrımı yapılmaksızın kızlara ve erkeklere verilebilir.
- Ayrıca ailelere verilecek bu eğitimi aile ihtiyaçlarının dinamikliği göz önüne alınarak yenilenebilmesi için, ailelerin içinde bulundukları yaşam dönemlerini inceleyen bu tür araştırmaların sayıca artırılması, her dönemin ayrı ayrı ele alınarak ev yönetimi ile ilgili bu faaliyetler açısından detaylı bir biçimde incelenmesi ve aynı zamanda bu araştırmaların aile biçimi bölgesel farklılıklar, sosyo-ekonomik düzey, demografik özellikler vb. faktörler dikkate alınarak belli aralıklarla ve daha büyük örneklemle tekrarlanması önerilebilir.
- Halk Eğitim Merkezlerin' de mesleki kursların yanı sıra kadınlara ev yönetimi eğitimi verilebilir. Zaman zaman ev yönetiminin bazı konularında eşlerin birlikte eğitim almaları yararlı olabilir.

- Radyo ve televizyon programları ile sivil toplum örgütleri, kadın kuruluşları tarafından düzenlenen eğitim programları, kurslar ve çeşitli yayınlar yolu ile eğitim verilebilir.
- Pratik bilgiler içeren broşür, kitapçık ve dergiler hazırlanabilir.
- Ailelere hizmet götüren Aile Araştırma Kurumu, Aile Danışma Merkezleri gibi çeşitli kamu kuruluşlarının aktif rol almaları ve konuya yardımcı olmaları sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- ALTIKAT. Ç. (2003). **Ailelerin Mal ve Hizmetlerini Satın Alma Tutum ve Davranışları**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara
- ANON. (1982). **Kentsel Yerli Hane Halkı Gelir Ve Tüketim Harcamaları Anket Sonuçları**. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Yayın No:999. Ankara.
- ARLI, M ve DİĞERLERİ.(1995).**Ailede Ekonomik Kaynaklar**. Bizim Büro Basımevi. Ankara.
- ARPACI, F (2004). **Ev İle İgili İşlerden Kaynaklanan Stres: Kadın Öğretmenler Üzerinde Bir Araştırma**. Doktora Tezi. Ankara.
- BARTON, A ve GİLEHRİST, V.(1970).**Needs And Intrest Of Young Homemakers Living İn Two Low-Income Housing Projects**.J.Home Econ.Vol.62.No:6.
- BAYKAN, S ve DİĞERLERİ.(2002).**Ev Yönetimi**. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.Eskişehir.
- BENER, Ö. (2000). **Kadın Aile Toplum ve Ev Ekonomisi**. Ev Ekonomisi Dergisi, 6:71-75.
- BENER, Ö.(1989).**Kadınların Para Ve Zaman Kullanımı**.Hacettepe Üniversitesi Ev Ekonomisi Yüksek Okulu Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara.
- BİLEN, M.(1988).**Sağlıklı İnsan İlişkileri. Ailede,Kurumda,Toplumda**.Ankara Basım Sanayi.Ankara.
- BONDE,R.L.(1950).Financial Plans İn The Family Cycle Journal Of Home Economics, 42:1,25.

BROMANN, CL.(1988). **Houseold Work And Family Life of Blacks.** Journal of Marriage And The Family, 50:743-748.

BÜYÜKÖZTÜRK, Ş (2001). **Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kıştabı.** İstatistik Araştırma Deseni, SPSS Uygulamaları ve Yorum. Pagem yayıncılık. Ankara.

CAMPELL, Z.(1967).**Spendig Patterns Of Older Persons.** Journal Of Home Economics.52:1.52.

CAVEN , R.S.[1971]. **Marriage And Family İn Modern World .** Thomas Y.Crowell Company. New York.

CHURCHAN, C.U.[1974]. Home Management İn The Context Of Family Studies.

CRANDALL, E.W.[1956].Newer Aspects Of Home Management Journal Of Home Economics. 48:8.

D.P.T.(1990-97).**Türkiye 2000.**T.C.Başbakanlık Yayınları.İstanbul

D.P.T.(1992).**Aile Yapısı Araştırması.**T.C.Başbakanlık Yayınları.Ankara.

D.P.T.[1989]. **Türk Aile Yapısı.V. Beş Yıllık Kalkınma Planı. Ö.K.İ. Raporu** Yayın Ve Temsil Dairesi Matbaa Birimi.Ankara.

DEACON , R.E.[1962].**Home Management Focus And Function.** Journal Of Home Economis.52:760.

DEACON,R.E ve FİREBAUGH, F.M.[1975].**Home Management Context And Concepts.**Houston Mulin Company.New York.

DUVALL, E.M.[1972]. **Family Development**.J.B.Lippincott Company.New York

DUVALL,E.M.[1988].**Family Development's First Forty Years Family Relations**
.37.127.

EBERTS, P.R.[1964].Family Life Cycle And Community İnvolvement.Dissertation
Abstracts.24:4.5598.

EKER, F.F (1994). **Babaların Çocuk Bakımı ve Ev İşlerine Katılım Düzeyleri ve Belirleyicileri**. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikolojisi Anabilim Dalı.
(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir.

ENGLAND, P ve FARKAS, G. (1986). **Households**, Employment And Gender. A
Social, Economic, And Demographic View. Adline de Gruyter. A Division Of Walter
de Gruyter Inc. New York.

FITZSIMMONS, C ve WILLIAMS, F.[1973].The Family Economy.Printed By Edwards
Brothers İn Corporated. Michigan.

GİLROY, R ve WOODS, R. (1994). **Housing Momen. Biddles Ltd.** Routledge.
Londra

GLİCK, P.C.[1955]. The Life Cycle Of The Family.Marriage And The Family
Living.4:3.

GÖNEN ,E ve BAYRAKTAR, M.[1988]. **Ev İdaresi İlkeleri II**.Ankara Üniversitesi
Ziraat Fakültesi Yayınları:1058.Ankara.

GÖNEN, E ve HABLEMİTOĞLU, Ş. (1993), **Toplumsal Değişme Sürecinde Aile, Yapı, Etkileşim ve İşlevleri**. A.Ü. Ziraat Fakültesi Yayınları No:1284. Derlemeler No:55. Ankara

GÖNEN, E.[1986].**Ev İdaresi İlkeleri** I.Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları .981.Ofset Basım.Ankara.

GROSS , I. H ve DİĞERLERİ.[1973].**Management For Modern Families** , Prentice Hall .İnc.Englewood Cliffs. New Jersey.

GROSS, I.H ve CRANDALL,E.W.[1954].**Management For Modern Families** , Printed In The United States Of American .New York.

GÜVEN,S.(1991).**Aile Yaşam Dönemleri Ve Özelliklerinin Ev İdaresi İlkeleri Yönünden İncelenmesi**.Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.Yayınlanmamış Doktora Tezi.Ankara.

HASTA, D. (1996). **Ev İş Paylaşımında Hakkaniyet Algısı ile Evlilik Doyumu İlişkisi**. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara.

HEİSKANER, V.S.(1974).Social Indicators For Analysis Of Family Needs Related To The Life Cycle Journal Of Marriage And The Family.36.592.

HINCAL, S.(1991).**Çocukların Aile Kararlarına Katılımı Konusunda Çocuk Ve Ebeveyn Görüşlerinin İncelenmesi**.Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.Yayınlanmamış Doktora Tezi.Ankara.

HİLL , R.[1964].Methodological Issues In Family Development Research. Family Process 3.186-205.

HILL, R.[1965].**Decision Making And The Family Life Cycle.Social Struckter And The Family.** Englewood Cliffs.N.3.New Jersey.

ISMİİ-KUNTZ, M ve COLTRANE, S (1992). **Predicting The Sharing of Household Labor: Are Parenting And Housemonte Distinet?** Sociological Perspectives, 35 (4): 629-647.

KAĞITÇIBAŞI, C.(1979).**Türkiye’de Çocuğun Değeri,Kadının Rolü Ve Doğurganlığı.**Türk Toplumunda Kadın.Çağ Basımevi.Ankara.

KARAKÜÇÜK, S.(1999).**Rekraasyon Boş Zamanları Değerlendirme.**Bağırzan Yayınevi.Ankara.

MARET, E. ve FİNLAY, B (1984). **The Distribution Of Household Laber Among Women in Dual-Earner Famili’es.** JournalOf Marriage And The Family. 46(2): 357-364.

MERRİAM,O.(1955).**Hour Young Families Spend Their Money.**Journal Of Home Economic 47.5.330.

NİCKELL, P VE DORSEY, J.M.[1959].**Management İn Family Living.**John Willey And Sons Inc.New York.

NİCKOLS, S.Y ve FOX, K.D.(1983).**Buying Time And Saving Time:Strategies For Managing Household Pradiction.**Journal Of Consumer Research.197-208 .

NİCKOLS, S.Y ve METZEN, J.E.(1978).**House Work Time Of Husband And Wife.**Home Economic Research Journal.7(2):85-97.

NOONAN, MC (2001). **The İmpact Of Domestic Work On Men's And Women's Woges. Journal Of Marriage And The Family.** 63(4):1134-1146.

NYE, F.I ve BERARDO,F.M.[1973].**The Family.**Mac Millian.Company.New York.

OKRAKU, I.O.[1970].**The Family Life Cycle And Residential Mobilitiy İn Puerto Rico.Sociology And Social Research ,55.**

ÖZKAN, E (1999). **Tecnology And Hovsevork. Changing Patterns of Homemaking in Middle Class Vrkon Women. The Middle East Technical University. The Departman of Gender And Women's Stuties (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).** Ankara

PADGETT, D.L (1997). **The Contribution Of Support Networks To Household Laber İn African American Familier.** Journal of Family Issues, 18(3):227-250.

PİNA, D.L. ve BENGTON, V.L (1993). **The Division Of HouseholdLabor And Wives Happiness: Ideology, Employment, And Perceptions Of Support.** Journal Of Marriage And The Family, 55:901-912.

POL, L.G ve RADES ,C.H.[1986]. **The Family Life Cycle Concept Revisited.A Need For News Considerations.** Journal Of Consumer Studies And Home Economcs. 10.171.

REXROAT, C ve C,SHEHAN.[1987].**The Family Life Cycle And Spouses Time İn Housework.**Journal Of Marriage And The Family,49,4.737.

ROSS, C.E (1987). **The Division Of Labor At Home.** Social Forces. 65(3):816-833.

RUNYAN ,E.K ve STEWER,D.W.(1987).Consumer Behavior.Merrill Publishing Company.New York.

SCHAFER, R.B ve KEITH, P.M.[1981].**Equity İn Marital Roles Across The Family Life Cycle. Journal Of Marriage And The Family.**43.359.

SMİTH, R.H ve DİĞERLERİ .(1969). **The Man İn The House. The Family Coordinator.** 18:2.107.

STEVENS, D ve KİGER, G (2001), **Working Hand And Hordly Working: Domestic Labor And Moritel Satisfaction Among Duar-Earner Couples. Journal Of Marriage And The Family,** 63(21:514-527).

ŞAFAK, S.(1985).**Ailede Sorumluluk Dağılımı Ve Bunu Etkileyen Faktörler.**Hacettepe Üniversitesi Ev Ekonomisi Yüksek Okulu.Yayınlanmamış Doktora Tezi.Ankara.

ŞAHİNKAYA, R.[1975].**Psiko-Sosyal Yönleriyle Aile.** Ankara Kardeş Basımevi. Ankara.

ŞANLI, N.(1987).**Çekirdek Ailede Karar Verme Sürecine Eşlerin Katılımı.**Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.Ankara.

ŞANLI, N.(1997). **Ev temizlik İşlerinde Çalışan Kadınların Nitelikleri Ve İşle İlgili Görüşleri.**Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çocuk Gelişimi Ev Yönetimi Ana Bilim Dalı Doktora Lisans Tezi.Ankara.

T.C.BAŞBAKANLIK AİLE ARAŞTIRMA KURUMU.(1991).**Aile ve Kadın.** Aile Yazıları.Ankara.

TAVECCHİO, L.W.C ve Diğerleri (1984). **The Division Of Laber İn Dutch Families With Preschool Children.** Journal Of Marriage And The Family, 46(1):231-242.

TELSİZ, M.(1983).**İlk Çocuğun Aileye Girmesiyle Genç Çiftlerin Karşılaştıkları Sorunların Ev Yönetimi Ve Aile Ekonomisi Açısından İncelenmesi**.Hacettepe Üniversitesi Ev Ekonomisi Yüksek Okulu.Yayınlanmamış Doktora Tezi.Ankara.

TERZİOĞLU, G ve ŞAFAK, Ş.(1987).**Ailede Sorumluluk Dağılımı Ve Bunu Etkileyen Faktörler**. Ev Ekonomisi Dergisi.(2-3) :8-14.

TERZİOĞLU, R.G.[1973]. **Ev İdaresi İlkeleri Yönünden Aileler Üzerinde Bir Araştırma**.Hacettepe Üniversitesi Ev Ekonomisi Yüksek Okulu.Yayınlanmamış Doktora Tezi.Ankara.

TERZİOĞLU, R.G.[1988].**Ailede Kadının Yeri Ve Evin İdaresindeki Rolü**. Karınca, 615.36. Ankara.

TERZİOĞLU, R.G.[1989]. **Ev İdaresindeki Verimlilik**. Anahtar.1:7,2.Ankara

TİMUR, S.(1977). **Türkiye’de Aile Yapısı**. Hacettepe Üniversitesi Yayınları No:13.15.Doğuş Matbaa.Ankara.

TOKYÜREK, Ş ve DİĞERLERİ.(2002).**Ev Ve Ailede Yaşam Yönetimi**.Başak Matbaacılık .Ankara.

TOR, H.(1996).**Aile İçindeki Rol Ve Sorumluluk Dağılımının Kız Ve Erkek Çocuklar Açısından İncelenmesi**.Uludağ Üniversitesi 3.Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi .141.Burs

WAİTE ,L.(1980).**Working Wives And The Families Life Cycle**.American Journal Of Sociology 86:272.294.

WALKER, K.E.(1973).**Household Work Time.** It 'S Implication For Family Decisions Journal Of Home Economics.65:7.

WARGEN , S.T.[1974].**The Study Of Hause Hold And Family Units.** Journal Of Marriage And The Family.36:3.560.

WELLS, H.L.(1959).**Financial Management Practices Of Joung Families.** Journal Of Home Economics 52:449.

WELLS, W.D ve GUBAR, G.[1966].**Life Cycle Concept İn Marketing** Journal Of Marketing Research 3.355.

WILLIAMSON, R.C.(1972).**Marriage And Family Relations.** John Wiley And Sons Inc.New York.

WINCH, R.F ve DİĞERLERİ.[1965]. **Selected Studier İn Marriage And The Family** Printed İn The United States Of America .New York.

YARAŞ, E.(1998).**Ailenin Satın Alma Kararlarında Kadının Rolü Ve Kayseri’de Bir Uygulama.**Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.Kayseri.

YARDIMCI, L.R.(1989).**Ankara İli Sincan İlçesinde Yaşayan Ev Kadınlarının Ev İşlerine Harcadıkları Zaman Ve Enerji Üzerine Bir Araştırma.** Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Ev Ekonomisi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

E K L E R

SOSYO EKONOMİK DÜZEYİ DÜŞÜK OLAN AİLELERDE EV YÖNETİMİ ETKİNLİKLERİNE İLİŞKİN DAVRANIŞLARIN YAŞAM DÖNEMLERİNE GÖRE İNCELENMESİ

Sevgili Anne ve babalar, “Sosyo ekonomik düzeyi düşük olan ailelerde ev yönetimi etkinliklerinin paylaşımına ilişkin davranışların yaşam dönemlerine göre incelenmesi konusunda” yüksek lisans tezi hazırlamaktayım. Bu araştırmanın amacı Kayseri’de yaşayan ailelerin yaşam dönemlerine göre ev yönetim etkinlikleri ve sorumluluklarına ilişkin görüşlerini saptamaktır. Vereceğiniz cevaplar sadece bu araştırma için kullanılacaktır. Araştırmaya katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Hakan SOYSAL

I. KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz : () 1. Erkek () 2. Kadın
2. Yaşınız :
3. Medeni durumunuz :
4. Kaç yıllık evlisiniz :
5. Ailenizdeki (siz dahil) toplam kişi sayısı :
6. Öğrenim durumunuz nedir :
7. Eşinizin öğrenim durumu nedir :
8. Mesleğiniz nedir :
9. Eşinizin mesleği nedir :
10. Kaç çocuğunuz var ? (Lütfen sayısını yazınız)

Kız

Erkek

() 1.....

() 2.

11. En küçük çocuğunuzun ve en büyük çocuğunuzun yaşını yazınız

Kız

Erkek

En küçük

En büyük

En küçük

En büyük

() 1..... () 2.

() 1..... () 2.

12. Çocuklarınızın öğrenim durumları nelerdir?

1. Çocuk 2. Çocuk 3. Çocuk 4. Çocuk ve daha fazla

1- Okula gitmiyor	()	()	()	()
2- İlk öğretime devam ediyor	()	()	()	()
3- İlkokul mezunu	()	()	()	()
4- Ortaokul mezunu	()	()	()	()
5- Lise veya dengi okula gidiyor	()	()	()	()
6- Lise veya dengi okul mezunu	()	()	()	()
7- Yüksek okula devam ediyor.	()	()	()	()
8- Yüksek okul mezunu	()	()	()	()
9- Hiç okula gitmedi	()	()	()	()

13. Ailenizin aylık toplam geliri ne kadardır?

14. Sizce geliriniz harcamalarınız için yeterli mi?

() 1. Yeterli () 2. Yetersiz () 3. Kısmi Yeterli

15. Ailenizde kimlerle yaşıyorsunuz?

- () 1. Eşimle birlikte
- () 2. Eşim ve çocuklarımla birlikte
- () 3. Eşim, çocuklarım, annem ve babamla birlikte
- () 4. Eşim, çocuklarım, kayınvalidem ve kayınpederimle birlikte
- () 5. Eşim, çocuklarım ve kardeşlerimle birlikte
- () 6. Eşim, çocuklarım ve eşimin kardeşleri ile birlikte
- () 7. Diğer (Açıklayınız) :.....

II. EV YÖNETİMİ ETKİNLİKLERİNİN PAYLAŞIMINA İLİŞKİN BİLGİLER

16. Ailenizde aşağıdaki konularda kim karar verir?

	Anne	Baba	Anne Baba	Anne Baba
Çocuk
1- Aile gelirlerinin tümünün harcanması	()	()	()	()
2- Yiyecek alışverişi	()	()	()	()
3- Giyim alışverişi	()	()	()	()
4- Temizlik ve kozmetik ürünleri	()	()	()	()

5- Mobilya ve beyaz eşya alış veriş	()	()	()	()
6- Çocukların eğitimi	()	()	()	()
7- Çocukların evlenmesi	()	()	()	()
8- Ev, arsa vb. satın alma	()	()	()	()
9- Benim ev dışında çalışmam	()	()	()	()
10- Tatile çıkma, gezi ve eğlencelere katılma	()	()	()	()
11- Aile tasarruflarının değerlendirilmesi ve				
12- yatırım alanlarının seçimi	()	()	()	()
13- Akraba komşu ve yakınlarla ilişkilerin tayini				
ve sürdürülmesi	()	()	()	()

17. Ailenizde aşağıdaki ev ve yönetim işlerini kim yapar?

	1. Anne	2. Baba	3. Anne baba	4.
	Anne baba ve	5. Diğer Ücretli veya		
	birlikte	birlikte	çocuklar	
	birlikte	ücretsiz Yardımcılar		
1- Menü planı	()	()	()	()
2- Yemek pişirme	()	()	()	()
3- Sofra kurma ve kaldırma	()	()	()	()
4- Bulaşık yıkama	()	()	()	()
5- Günlük toz alma, lavabo temizliği vb.	()	()	()	()
6- Yer süpürme ve silme	()	()	()	()
7- Duvarların tozunu alma ve silme	()	()	()	()
8- Cam, kapı, çerçeve silme	()	()	()	()
9- Mobilyaların temizliği	()	()	()	()
10- Halı silme	()	()	()	()
11- Halı yıkama	()	()	()	()
12- Boya ve badana yapma	()	()	()	()
13- Çocukların yıkanması	()	()	()	()
14- Bebeklerin beslenmesi	()	()	()	()

15- Evdeki hasta ve yaşlıların yıkanması () () () () ()

16- Hasta ve yaşlıların ilaçlarının verilmesi Fiziki eksersizlerinin yaptırılması

() () () () ()

17- Giysilerin yıkanması () () () () ()

18- Giysilerin ütülenmesi () () () () ()

19- Giysilerin onarılması () () () () ()

20- Günlük yiyecek alışverişi (süt, ekmek vb.)

() () () () ()

21- Haftalık yiyecek alışverişi () () () () ()

22- Aylık yiyecek alışverişi () () () () ()

23- Ev eşyası alışverişi () () () () ()

24- Çocukların ev ödevlerine yardımcı olma ve Kontrol etme

() () () () ()

25- Okul öncesi çocukların eğitimi ile ilgilenme

() () () () ()

26- Okuldaki toplantılara katılma, eğitimini izleme

() () () () ()

27- Evdeki elektrikli araçların basit onarımı () () () () ()

28- Musluk onarımı, lavabo açma () () () () ()

29- Mobilyaların tamiri () () () () ()

18. Ev işleriyle ilgili olarak bilmediklerinizi kimlerden veya nerelerden öğreniyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

() 1- Annem, babam ve yakınlarımdan

() 2- Kitaplardan

() 3- Gazete ve dergilerden

() 4- Radyo, Tv ve İnternetten

() 5- Diğer (Açıklayınız) :

19. Ailenizin gelirini eb fazla nerelere harcamaktasınız?

- () 1- Yiyecek
- () 2- Giyecek
- () 3- Kira
- () 4- Ailenin Eğitimi
- () 5- Ev eşyaları
- () 6- Konut yapımı
- () 7- Temizlik malzemesi
- () 8- Sağlık giderleri
- () 9- Tasarruf
- () 10- Faturalar

20. Aşağıdaki boş serbest zaman etkinliklerinden hangisini daha çok yapıyorsunuz?

	1. Anne	2. Baba	3. Çocuk
1- Okuma (Kitap, gazete, dergi vb.)	()	()	()
2- Tv izleme, radyo dinleme	()	()	()
3- Konuşma (sohbet)	()	()	()
4- Tiyatro, sinema	()	()	()
5- Ziyaret (akraba, komşu, arkadaş)	()	()	()
6- Çeşitli el işleri	()	()	()

21. Ailenizde en fazla zaman harcadığınız üç faaliyet aşağıdakilerden hangisidir?
İşaretleyiniz.

- () 1- Evin temizliği ve bakımı
- () 2- Yemek pişirme
- () 3- Ailedeki bireylerin temizliği ve bakımı
- () 4- Ev eşyalarının ve giyim eşyalarının bakımı
- () 5- Alışveriş
- () 6- Çocuk bakımı
- () 7- Çamaşır yıkama, ütüleme
- () 8- Diğer (Açıklayınız) :

22. Aile bireylerinin zaman harcaması konusundaki görüşleriniz nelerdir?

- ☐ 1- Zamanımın çoğu evde geçiyor
- ☐ 2- Zamanımın çoğu işte geçiyor.
- ☐ 3- Evde ve dışarıda geçirdiğim zaman aynı
- ☐ 4- Evde dışarıda geçirdiğim zaman duruma göre değişir.

23. Ailenizde kaynak kullanımı konusunda en fazla ihtiyaç duyduğunuz kaynak hangisidir?

- ☐ 1- Zaman
- ☐ 2- Para
- ☐ 3- Enerji
- ☐ 4- Diğer (Açıklayınız) :

24. Ailenizde kaynakların kullanımına ilişkin olarak en çok sıkıntı çektiğiniz konular nelerdir?

- ☐ 1- Aileye giren paranın yetmemesi, para sıkıntısı.
- ☐ 2- Ev yönetimi işleri için yeterli zamanın olmaması
- ☐ 3- Ev işlerinin yorucu olması, yorgunluk
- ☐ 4- Ev işlerinin yeterli kalitede olmaması, bilgi ve beceri eksikliği
- ☐ 5- Ev işlerinin yapımını kolaylaştıran araç ve malzemelerin olmaması, araç ve

malzeme eksikliği

- ☐ 6- Diğer (Açıklayınız) :

25. Ailenizde ev yönetimi etkinlikleri paylaşılmalı mıdır?

- ☐ 1- Evet
- ☐ 2- Hayır

26. Ailenizde ev yönetimi işleri paylaşılırken nelere dikkat edilmelidir? Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).

- ☐ 1- Bireylerin yaşına uygun işleri yapmalarına
- ☐ 2- Bilgili ve becerili oldukları işleri yapmalarına
- ☐ 3- Cinsiyetlerine (Kadın veya erkek oluşlarına) uygun işleri yapmalarına
- ☐ 4- Evde bulundukları zamana göre uygun olan işleri yapmalarına
- ☐ 5- Diğer (Açıklayınız) :

27. Sizce ev yönetimi etkinliklerinin paylaşımını gerektiren aşağıdaki nedenlerden önemli bulduğunuz üç tanesini işaretleyiniz?

() 1- Ev işlerinin yapımında evdeki her bireyin zamanından yararlanmak ve zaman kazandırmak için

() 2- Evdeki her bireyin gücünden yararlanmak için

() 3- Evdeki her bireyin bilgi ve deneyimlerinden yararlanmak için

() 4- Evdeki her bireyin kişisel gelişimini hızlandırmak için

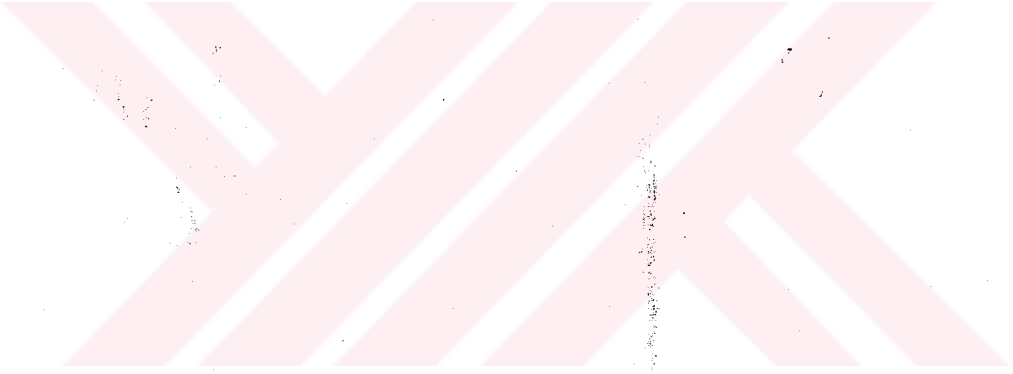
() 5- Ailedeki dayanışmayı artırmak için

() 6- Bireyi aktif kılmak ve tembellikten uzaklaştırmak için

() 7- Diğer (Açıklayınız) :

ÇEVRE İNCELEMESİ

TARİHÇESİ

Kayseri İli toprak, su kaynakları ve ulaşım bakımından çevresine göre elverişli doğal koşullara sahip olması nedeni ile binlerce yıldan beri yoğun bir yerleşmeye sahne olmuştur. Eski çağlarda şehir; biri ovada (Kaniş-Karum) diğeri Eskişehir Dağı (mazaka) olmak üzere iki yerde kurulmuştur.

İlk yerleşme M.Ö. 3000 yılı ortalarında Kaniş-Karum'da olmuştur. Bu gün Kültepe olarak bilinen Kaniş-Karum Kayseri Ovasının kuzeydoğusunda, Karahöyük Köyü sınırları içerisinde, 1948 yılında başlayan kazı çalışmaları ile buradaki tarih aydınlatılmaya başlamıştır. Anadolu'da ki ilk yazılı vesikalar buradan çıkarılmıştır. Hitit Devleti'nin yıkılması ile şehir önemini kaybetmiş; Roma Helenistik Çağ'da Mazaka (Kayseri) önem kazanmıştır.

Kayseri Şehri'nin (Antik Mazaka) ilk kurulduğu yer bu gün ki şehir merkezinin 2 km. güneybatısındaki Eskişehir Dağı olarak adlandırılan lav akıntılarının üzeridir. Burası günümüzde "Eskişehir" veya "Eski Kayseri" olarak bilinmektedir. Mazaka M.Ö. 11. yüzyılda burada kurulmuştur ve Mazaka Tabal Krallığı'nın merkezidir. Bu krallığın yıkılmasından sonra Kilikya, Med ve Perslerin eline geçen şehrin adı Kopadokya Krallığı döneminde "Eusebia" olarak değiştirilmiş ve Roma İmparatorluğu zamanında da "Caeseria" (Kaseria) olarak adlandırılmıştır. (M.Ö. 1.yy.). Şehrin kuruluş yeri ova tabanından yaklaşık 100m. yüksek, ovaya hakim bir tepe üzerindedir. Kuruluş yerinin seçiminde şehrin savunma durumu gözletirken, besin ihtiyacının karşılanması için de ovadan uzaklaşılmanaya özen gösterilmiştir. Her ne kadar ilk yerleşme yeri savunma açısından yüksekte olması düşünülmüşse de suyun bulunmaması valilerin ihmali nedeni ile sur yapılmaması gibi nedenlerle şehir zamanla ovaya inmiştir.

Bu gün ki Kayseri'nin ovaya ne zaman indiği hakkında kesin bir bilgi yoktur. Ancak, Gabriel adlı tarihçi Hristiyanlığın Anadolu'da yayılmaya başladığı dönemde başpiskopos Basilius ovada büyük bir öksüzler yurdu yaptırdığı, içinde; lise, saray, kütüphane, misafirhane, hastahane, okul, vb. olduğu; buranın da Kaseri'nin ilk çekirdeğini oluşturduğunu belirtmiştir.

Daha sonra sırası ile Bizans, Selçuklular ve Osmanlı idaresine geçmiştir. Günümüzde de 16917 km yüzölçümü, 16 ilçe, 46 kasaba ve 441 köy ile Türkiye Cumhuriyeti'nin önemli kentlerinden biridir.

KONUM:

Kayseri:

Kayseri; İç Anadolu'nun Yukarı Kızılırmak Bölümü'nde yer alır. 16917 km yüzölçümü ile Türkiye'nin % 2,2' lik bir bölümünü kaplar. İl merkezinin denizden yüksekliği ortalama 1050m. dir.

İl'in toprakları kuzeyden Yozgat; kuzeybatı ve doğudan Sivas; güneydoğudan K. Maraş; güneyden Adana; batıdan Niğde ve Nevşehir illeriyle çevrilidir.

14 Aralık 1988 tarih ve 2019 sayılı resmî gazetede yayımlanan 3508 sayılı yasa ile Kayseri Belediyesi, büyükşehir statüsüne dönüştürülmüş ve aynı yasa ile Kayseri il merkezi de Melikgazi ve Kocasinan adı ile iki ilçeye bölünmüştür.

Okulumuzun bulunduğu Selçuklu Mahallesi Melikgazi İlçesi sınırları içerisinde, ilçemizin ilk kurulduğu 1989 yılında 57 mahallesi ve 170.000 nüfusa sahipti.

Eskişehir Bağları:

Kayseri'nin güneyinde İrciyes Dağı eteklerindeki lav akıntılarının üzerindedir.

Güney ve güneybatısında Hacılar İlçesi; doğusunda Ercinyurt; kuzeydoğusunda Baddalgazi; kuzeyinde Karacaoğlu; kuzeybatısında Beştepeler Parkı ve Şehir Mezarlığı; Batısında Eğribucak Mahalleleri bulunur.

T.C.
M.E.B.
ŞİLKİLER HACI AYDINCI İLKÖĞRETİM OKULU
YER ŞEKİLLERİ:

Kayseri:

Kayseri İli arazisi, İç Anadolu'nun güney bölümü ile Toros Dağları'nın birbirine yaklaştığı bir yerdedir. Burada, çoğu güneybatı – kuzeydoğu uzanışlı dağlarla bunlar arasında uzanan ovalar ve teknelere önemli yer tutar.

İl'in önemli dağı Erciyes Dağı'dır. Aladağlar ve Binboğa Dağları önemli sıradağlardır ve ilin güney sınırlarını oluşturur.

Erciyes'in eteklerinde Kayseri ve Develi Ovaları bulunur. Bu ovaların çevresinde Sultanseki Platosu ve Amarat Platosu lav ve tüf örtülü platolardır. Ayrıca Uzunyayla Platosu' da önemli platolarındandır. Zamanlı Teknesi de en önemli havzasıdır.

Eskişehir Bağları:

Bu mevki güneyden Erciyes Dağı, batıdan Yılanlı Dağ ile çevrili, kuzeyi ve doğusu Kayseri Ovası'na bakan bir platoyu andırır.

İKLİM:

Kayseri İli'nin çoğu yerinde, " bozkır iklimi " egemendir. Bu iklim tipinde yazlar sıcak ve kurak, kışlar soğuk ve yağışlıdır. Ancak ilde dağlık yerler ve bunlar arasında kalmış ovaların iklim özellikleri yükseliye bağlı olarak yer yer farklılık gösterir. Bu sebeple ilde yer yer " ova iklimi ", " yayla iklimi " ve dağ iklimi görülür.

Yıllık ortalama sıcaklığı 10,4 C'dir. En soğuk ay olan ocakta sıcaklık ortalaması -2,1 C, en sıcak ay olan temmuzda ise 21,8 C'dir.

Sıcaklıklarda görülen bu farklılıklar yağışlarda da yansımaktadır. Daha dağlık ve soğuk olan ilin güney kesimleri kuzeyden daha fazla yağış almaktadır. İldeki en yağışlı mevsim ilkbahardır. Yağışların kar şeklinde görülür.

BİTKİ ÖRTÜSÜ:

Kayseri İli topraklarının bitki örtüsü " bozkır " dır. Yüksek kesimlerde iyi orman örtüsüne rastlanırsa da, topraklar genellikle bozuk orman ve çalılıklarla kaplıdır. Buna ilde yaşayan halkın ormanları talip etmesi neden olmuştur.

Ormanlardaki ağaçlar genellikle; meşe, ardıçtır. Toroslar'da karaçam, sarıçam ve göknar da görülür. Ormanlardan yoksun iç kesimlerde seyrek çalılıklar ve otlar geniş yer tutar. Dağların etek bölümleri genellikle bağlık ve bahçeliktir.

Okulumuzun bulunduğu bu bölge de adından da anlaşılacağı üzere bağlık bir bölge imiş.

NÜFUS

Kayseri:

2000 yılı verilerine göre Kayseri'nin toplam nüfusu 1.065.000' dir. Bunun 750. 000'i (% 71) il ve ilçe merkezlerinde, 315.000'i (% 29) kasba ve köylerde yaşamaktadır.

Cumhuriyet tarihinin 1927'de ilk yapılan nüfus sayımında 250.000 olan nüfusun % 24'ü şehirlerde, % 76'sı köylerde yaşamaktaydı. O yıllarda şehir merkezlerinin toplam nüfusu 60.000 idi.

Bu geçen sürede köyden kente doğru akan nüfusun ne kadar çarpıcı olduğu açıkça görülmektedir. İldeki nüfusun %44'ü tarım, %29'u Hizmet, % 26'sı sanayii, % 1'i serbest çalışmaktadır. İl merkezinde ise: % 55 hizmet, %41 sanayii, % 3 tarım sektöründe çalışmaktadır. % 1'i serbesttir.

Eskişehir Bağları:

Melikgazi Belediyesi, şehre olan aşırı göç nedeni ile meydana gelebilecek gecekondulaşmayı önlemek için Eskişehir Bağları semtinde 3 mahalle (Selçuklu, Osmanlı ve Danişment) ve 15.000 konutluk bir yerleşim yeri açmıştır. Parsellenen arsalar evi olmayan kişilere aylık taksitlerle satılmıştır. Parsellerin altyapısı ve ev planları belediye tarafından yapılmış, bu plana uygun ve verilen süre içerisinde evlerin yapılması istenmiştir. Evler yaklaşık 100m 'dir. Bahçesi ile birlikte 210m veya 252m 'dir.

ŞİLKİLER HACI AYDINCI İLKÖĞRETİM OKULU

Burada bulunan mahallelerdeki nüfus artış çok değişiklik gösterir.Çünkü biten evlere irekli yeni aileler taşınmaktadır.Şu anda 30.000 olan nüfusun kısa zamanda 50.000'in üzerine kacağı tahmin edilmektedir.

Bölgedeki halkın büyük çoğunluğu özel sektörde ve inşaatlarda çalışmaktadır.İnşaat sektöründe çalışanlar da iş bulmakta güçlük çekmektedir.

EKONOMİ:

Kayseri İli İç Anadolu Bölgesinin en önemli sanayi bölgesidir.İlin temel ekonomik üyüklükleri incelendiğinde, Türkiye'deki gelişme eğilimine benzer bir yapının oluştuğu örülür.Sanayi sektörünün GSYİİ'daki payı artarken, tarımın payı azalmaktadır.İlde mobilya, tekstil ve gıda sanayii oldukça gelişmiştir.Bunun yanında Cumhuriyetin ilk yıllarında kurulan Kayseri Teyyare Fabrikası (Anatamir), Sümerbank Bez fabrikası, ÇİNKUR, TAKSAN, Et ve alık Kurumu tesislerde devlet tarafından kurulmuş ve sanayinin gelişmesins öncülük etmiştir.

Bunu yanında çok eski bir geçmişe, zengin bir tarih ve kültür mirasına sahip olan Kayseri, turizmlede ekonomiyeye katkıda bulunmaktadır ve bu katkıyı yıldan yıla arttırmaktadır.

MADENCİLİK:

Kayseri İli yer altı zenginlikleri bakımından önemli sayılabilecek bir potansiyele sahiptir.İl'deki başlıca maden rezervleri; bakır (Develi), kurşun – çinko (Yahyalı-Bünyan), emir (Yahyalı, Yeşilhisar, Develi, Pınarbaşı, Felahiye, Bünyan, Sarız), krom (Pınarbaşı-Tomarza), linyit (Bünyan-Pınarbaşı-Develi-Felahiye), manganez (Develi-Pınarbaşı-Tomarza), liminyum (Felahiye - Sarız), asbest (Bünyan-Pınarbaşı), diyatomit (Kocasinan), fosfat (Yahyalı) ve pomza (Erciyes Dağı ve çevresi) dir.

ULAŞIM :

Tarih boyunca Kayseri ulaşımında bir merkez olmuştur. Bütün yolların keştiği bir erdedir:Türkiye'nin şehiriçi, şehirlerarası ve uluslararası ulaşım proplemi olmayan ender şehirlerinden biridir.İl'de kara, demir ve havayolu ile ulaşım yapılabilmektedir.

Eskişehir Bağları'nda Ulaşım ;

Bu bölgedeki mahalelerin de ulaşım proplemi yoktur.Mahallelere hem belediye otobüsü em de dolmuş çalışmaktadır.Ayrıca bir tanede taksi durağı vardır.

HABERLEŞME :

İlimiz; haberleşme alanında ülkemizin en gelişmiş illerinden biridir.İl merkezinde ve im ilçelerde bütün pısta hizmetleri verilmektedir.İlimizde basın-yayın alanında da büyük elişmeler olmuştur.1927 yılında Kayseri Gazetesi ildeki tek basın yayın aracı idi ve haftada bir ez yayımlanmaktaydı.Günümüzde bütün ulusal televizyonlar ve radyolar, dört tane yerel Tv., imidokuz yerel radyo, ondört günlük, onbeş haftalık, kırkdört aylıklolmak üzere muhtelif azete ve dergi yayımlanmaktadır.

SAĞLIK :

Kayseri'deki sağlık kurumlarının hepsi Cumhuriyet'in ilanından sonra halkın hizmetine çılmıştır.Kayseri Devlet Hastahanesi (1943), Göğüs Hastalıkları Hastahanesi (1950), İSK.Hastahanesi (1963), Verem Dispanseri (1953), Deri ve Tenasül Hastalıkları Dispanseri (1958), Ana ve Çocuk Sağlığı Merkezi (1958), Askeri Hastahane, Erciyes Üniversitesi Hastahaneleri,Doğum ve Çocuk Bakımevi ildeki resmi hastahanelerdir.

Bunları yanında İl Sağlık Müdürlüğüne bağlı 9 Devlet Hastahanesi, 3 Sağlık Meslek isesi, 1 Bölge Hıfssıhha Müdürlüğü, 16 Sağlık Grup Başkanlığı,93 Sağlık Ocağı , 389 Sağlık ivi ve 3 adet 112 Acil Yardım Merkezi bulunmaktadır.Bu hastahane ve sağlık merkezlerinin oplam yatak kapasitesi 2300 kadardır.İlde toplam 3200 kadar sağlık personeli çalışmaktadır.

Eskişehir Bağları'nda Sağlık:

Bu bölgede üç mahallenin ihtiyacına cevap vermeye çalışan ve yirmidört saat açık olan İstikbal Sağlık Ocağı vardır. Burada poliklinik, laboratuvar, enjeksiyon, pansuman, ebelik ve aile planlaması hizmetleri verilmektedir.

Ayrıca Ayrica mahallede iki tanede eczane vardır.

EĞİTİM :

Kayseri yüzyıllar boyunca İç Anadolu'nun eğitim, bilim ve kültür merkezi olmuştur. 1900 yılındaki bilgilere göre Kayseri Sancağı'nda 2 kütüphane, 39 medrese, 31 tekke ve zaviye, 150 cami ve mescit, 1 idadi (Kayseri Lisesi), 3 erkek ilkokulu, 1 kız ilkokulu, 58 sıbyan mektebi ve 8 kilise bulunmaktaydı. Eğitim görenler içinde azınlıklar çoğunluktu.

Eğitimde en önemli dönüşüm Cumhuriyetin ilanından sonra M. Kemal ATATÜRK'ün önderliğinde başlatılmıştır. Atatürk'ün Harf İnkılabı'ndan sonra açtığı Millet Mektepleri ile eğitim seferberliği başlatılmıştır. Kayseri, Ulu Önder Atatürk'ün okuma-yazma seferberliğinde başöğretmenlik yaptığı şanslı illerden biridir. O'nun önderliğinde bu gün ilimizde 523 ilköğretim okulu, 50 lise, 47 teknik ve meslek lisesi, 28 çıraklık ve yaygın eğitim kurumu, 2 özel eğitim okulu, 50'nin üstünde dershane, 23 tane halk kütüphanesi ve 20.000'den fazla öğrenciye eğitim veren Erciyes Üniversitesi bulunmaktadır.

1935 yılında okuma yazma oranı % 12 iken günümüzde bu oran %90'lara çıkmıştır.

İlimizde 8500'den fazla öğretmen ve öğretim görevlisi 250.000'in üzerinde öğrenciye eğitim ve öğretim vermektedir. Öğretmen başına yaklaşık 30 öğrenci düşmektedir.

Ancak Eskişehir Bağları'ndaki eğitim bu rakamların çok altındadır. Üç mahallenin tek okulu olan Şh.K.J. Er Hacı Aydınca İlköğretim Okulu'nda 600 kişilik kapasitesinin kat kat fazlası (3400) öğrenci vardır. Sınıflardaki öğrenci mevcudu ise 80-100 kadardır. Okuldaki Fen Bilgisi Laboratuvarı ve spor salonu ihtiyacı karşılamak için sınıf olarak kullanılmaktadır.

Bölgenin Danişment Gazi Mahallesi'nde eğitim-öğretimin başında açılacak olan 900 kişilik bir okulu daha vardır. Ancak okulların açılmasının üzerinden yaklaşık iki ay geçmesine rağmen hala açılmamıştır. Bu sebeple Hacı Aydınca'da eğitimde hedeflenen seviyeye ulaşmak çok zordur.

Şh.K.J. Er Hacı Aydınca İlköğretim Okulu'nun Tarihçesi

Okulumuz Kayseri Melikgazi İlçesi Eskişehir Bağları- Selçuklu Mahallesi Katık Sokak'ta 6000 m²'lik bir alanda bulunmaktadır.

1974'te Hacılar'da doğan ve Siirt İli, Pervari İlçesi, Okçular J.Tb.Kom.'nda görev yaparken 07.07.1995 tarihinde teröristlerle çıkan sıcak çatışmada şehit olan Hacı AYDINCI adına yaptırılmıştır.

1999 Şubat ayında eğitim ve öğretime açılan okulumuz 18 dersliği, 1 Fen Bilgisi Laboratuvarı, 1 spor salonu, 1 kantini, 1 Md., 3 Md.Yrd., 1 rehber öğretmen ve 1 öğretmenler odası vardır. Okulunu'nda Müdür, 3 Md. Yrd., 38 öğretmen, 3 hizmetli, 3400 öğrenci bulunmakta ve ikili öğretim yapılmaktadır.

KÜLTÜR

Kayseri bulunduğu konum itibarı ile kurulduğundan beri uygarlık ve medeniyetlerin beşiği olmuş ve bu uygarlık ve medeniyetler burada kültürel anlamda bir çok iz bırakmışlar ve bu sayede Kayseri zengin bir kültürün mirasçısı olmuştur.

Kayseri'de uzun yıllar çeşitli dinlere mensup insanların bir arada yaşamaları kültürel yapıya damgasını vurmuş, ekonomik alanda, mimaride, sanayii ve ticarete kendini göstermiştir. Örneğin Cumhuriyetten önceki dönemlerde gayri müslimler ticaret ve üretimle uğraşırken, Türkler askerlik yapmaktalardı. Belki de günümüzde Kayserili'nin uyanık ve tüccar olarak tanınmasının tek sebebi beraber yaşadıkları gayrimüslimlerle aynı işi yapmalarındandır.

Kütüphane, müze, tiyatro, sinema, opera ve bale gibi kültür öğeleri ve gerek bunların, gerekse buralara giden insan sayısı bir şehrin veya ülkenin kültürel yapısı hakkında somut bir göstergedir.

Üniversite ve kamu kuruluşları dışında,23 halk kütüphanesinde 226.196 kitap vardır.Buralardan yılda 350.000 kişi yararlanmaktadır.Müzeleri ise yılda yaklaşık 50.000 kişi ziyaret etmektedir.İl'de 560 kişilik bir tiyatro binası mevcuttur.Ailece gidilebilecek sinema vardır.

Atatürk (Raşit Ağa) Konağı'nda faaliyet gösteren Devlet Güzel Sanatlar Galerisi, Kayseri'deki kültürel eserlerin sergilendiğimekanlardan biridir.Ayrıca Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi ile Büyükşehir Belediyesi Konservatuarkültürel açıdan öncöli eğitim kurumlarıdır.

Günümüzde kayserinin kültürel yapısı çok çeşitlilik gösterir.Bunun sebebi de İl'e komşu iller ve doğu illerinden gelen aşırı göçlerdir. Buralardan iş bulmak, kan davasından kaçmak vb. sebeplerle gelen kişiler kültürlerini ve sorunlarını da İl'e getirmiş bu da hem onlarda hemde Kayseri'de bir kültür yozlaşmasına sebep olmuştur.

Geleneksel El Sanatları:

Kayseri kültürünün bir parçası olan ve geçmişte ekonomik hayata yansıyangeleneksel el sanatlarının çoğu kaybolmuştur (Örneğin deri işletmeciliği).

Bununla birlikte, yüzlerce yıl sürdürülen kimi el sanatları, günümüzde de halen varlığını sürdürmektedir.Bunlardan en önemlileri halıcılık ve kilimeciliktir.

Kayseri Mutfağı:

Kayseri'nin zengin bir mutfak kültürü vardır.Kayseri mutfağı ağırlıklı olarak unlu ve etli besinlerden oluşur.Kayseri denilince akla pastırma, sucuk ve mantı gelir.Bunların yanında ısmakarna, su böreği, rabaşı,pehli,fırmağzı, karım-mumbar, yağbarı, pöç, kovalama, vbyemekler in ünlüleridir.

Tatlılar ise zengin bir çeşide sahiptir.Oklava-açma-kamış-güllü baklava, fincan ağzı, revzine, un helvası, telteli,incir dolması vb. Kayseri sofralarını süsleyen tatlılardır.

Pastırma:

Orta Asya'dan batıya akın aeden Türk Hun süvarileri atlarının eğerlerindeki çantalarına koydukları etler, atla -atlı arasında sıkışıp bu gün ki pastırma tadını alan lezzetli bir yiyecek olmuştur.

Günümüzde de pastırma büyükbaş hayvanlardan yapılır.Kesimden sonra eller uzlanarak bekletilir, daha sonra bol su ile yıkanıp çengellere takılarak birbirine değmeyecek şekilde asılıp 10-15 gün kurunaya bırakılır.Etlersiyahımsı bir renk aldığıında indirilip bir gün tencerelerde bekletilir.Ertesi gün çemene yatırılır.Çemenlenen pasırma dört beş gün içinde kurur ve piyasaya sevk edilir.

Kayseri Mantısı:

Araştırmalara göre Kayseri'de 36 çeşit mantı yapılmaktadır.Bunlardan en ünlüsü Kayseri Mantısı'dır.Önce hamur haline getirilerek sertleşinceye kadar yoğrulur.Bezelere ırılarak oklava ile açılıp yufka haline getirilir.Yufkalar küçük kareler halinde kesilir, içerisine baharatlı et konularak bükülür.

'Mantı doldurma ' denilen bu işi kadınlar dayanışma halinde toplanarak yaparlar.Daha sonra mantılar kaynamış suya atılıp pişirilerek süzülüp bir kaba boşaltılır. Bir tava içinde yağ salça ve bir miktar sudan oluşan sos hazırlanıp mantının üzerine dökülür.Sarımsaklı yoğurt ve sumak tonarak servis yapılır.

Bunların dışında Kayseri'nin kendine özgü çok çeşitli yemekleri vardır. Ayrıca aşırı göç olması sebebi ile bir çok ilin ve bölgenin yemek kültürüde ilimize taşınmış ve ilimizin yemek kültürü daha da zenginleşmiş, fakat Kayseri kimliğini kaybetmeye başlamıştır.

YÖRESEL HALK EDEBİYATI:

Cumhuriyet öncesi dönemde yaşamış Kayseri şairlerinden en tanınmış olanlar; Erkiletli Aşık İhsan, Aşık Seyrani ve Dadaloğlu'dur.

Cumhuriyet döneminde de Behcet Kemal ÇAĞLAR ve Ahmet ERİNTAN gibi bir çok şair yetişmiştir.

HALK MÜZİĞİ VE GELENEKSEL HALK OYUNLARI:

Halk müziği ve halk oyunları kültürü tüm canlılığı ve renkliliğini sürdürmektedir. Davul-zurna, kaval, tef, zil, kaşık, bağlama vb. çalma geleneği yaygındır.

Kayseri ağıtları, gerek ezgisi ile gerekse sosyal olayları sonraki nesillere aktarması yolu ile Türk Halk Edebiyatında ve müziğinde önemli bir yer tutar. Dadaloğlu, Seyiy Osman, Karaca oğlan, Seyrani, Aşık İhsan, Kerem, Garip vb. gibi ozanlarındeyişleri yöre ezgilerinin söz kaynağı olmuştur.

"Erkilet Güzeli", "Gesi Bağları", "Germir Bağları", "Yarım İstanbul'u mesken mi tuttun?", "Süpürgesi yoncadan" gibi sevilen türküler çok tanınmıştır.

Oyunların çoğu türkölü oyunlardır. Türkölü oyunlarda bir grup bir dörtlük söyler, diğer grup onu tekrar eder. Oyun genelde içerde oynanır.

Meydan oyunları davul-zurna eşliğinde oynanır.

BAĞCILIK:

"Kayseri'de bağcılığın önemi büyüktür. Erciyes'in kuzey yamaçları ve buradaki tepeler bağlarla kaplıdır. Gesi, Erkilet, Hisarcık, Germir, Hacılar vb. en önemli bağ bölgeleridir. Bağlar; Kayserili'nin yazın sıcağından kurtulmak için gittikleri sayfiye yerleridir. Okulumuzun bulunduğu bölgede bir bağ bölgesidir.

SPOR:

Çevresine hayat veren Erciyes Dağı, her konuda olduğu gibi, sporda da yöre insanı için büyük bir potansiyel olmuştur. Dağcılık ve kayak Kayseri'deki ilk spor dallarından biridir.

Futbol tüm Türkiye'de olduğu gibi Kayseri'de de en fazla ilgi gören spor dalıdır. Kayserispor ve Erciyespor ikinci ligde mücadele eden takımlarımızdır.

Kayseri; Türkiye liglerinde 5 futbol, bir basketbol, 1 satranç, 2 voleybol, 2 hentbol takımı ile temsil edilmektedir.

Ayrıca pek yaygın olmayan havacılık sporu da ilimiz gençlerinin uğraştığı sporlardan biridir.

TURİZM

Kayseri İli, Anadolu Yarımadası'nın ortasında bir konumdadır. Tarihi ve kültürel değerleri ile turizm bakımından önemli bir potansiyele sahiptir. Bu potansiyel son yıllarda artan bir hızla değerlendirilmeye başlanmıştır.

Ülkemizde son yıllarda "yeşil turizm", doğa turizmi", "eko-turizm" "yayla turizmi", "alternatif turizm" vb. adlarla anılan yeni turizm aktiviteleri gelişmeye başlamıştır.

Kayseri İli'ndeki turizm değerleri bu bakımdan zengin bir potansiyel taşımaktadır. Erciyes Dağı, Aladağlar Milli Parkı (Kapuzbaşı Şelaleleri- Yedigöller-Yerköprü- Yeşilköy Şelalesi-Kızılkaya), Derebağ Şelalesi, Sultan Sazlığı (Kuş Cenneti), Tuzla (Palas) Gölü, doğal mağaralar (Develi-Perirliin ve Ayitini mağaraları), Termal Su Kaynakları (Bayramhacı, Tekgöz Kaplıcası, Yeşilhisar Dutluk İçmecesesi ve Develi-Zile Acısuyu) il'deki doğal turizm alanlarıdır.

Kayseri'de M.Ö. 3 bin yılının ortalarından itibaren yaşayan pek çok uygarlıktan geriye çok sayıda tarihi eser kalmıştır. Bu yönü ile il, değişik uygarlıkların izlerini taşıyan açık bir müze görünümündedir.

İldeki tarihi eserleri şöyle sıralayabiliriz.

Müzeler :

SİLKİLER HACI AYDINCI İLKÖĞRETİM OKULU

Arkeoloji Müzesi, Etnoğrafya Müzesi ve Gevher Nesibe Tıp Tarihi Müzesi

Tarihi Yerler:

Küllepe (Kaniş-Karum), Fraktın Kaya Kabartması

(Develi-Gümüşören), Soğanlı Ören Yeri ((Yeşilhisar), Saat Kulesi (Cumhuriyet Meydanı), Raşit Efendi Kütüphanesi.

Kaleler:

Kayseri Kalesi, Develi-Öksüt- Akkişla- Zengibar ve Viranşehir Kaleleri vardır.Kayseri

Kalesi dışındaki kaleler harap haldedirler.

Külliyeler:

Hunat hatun Külliyesi (merkez), Mezifonlu Kara Mustafa Paşa Külliyesi (İncesu)

Camiler:

Ulu Camii - Güllük Camii ve Medresesi- Hacı Kılıç Camii ve Medresesi – Lale (Lala)

Camii, Han Camii - Kurşunlu Camii

Merkezde), Develi Ulu Camii ve Bünyan Ulu Camii.

Medreseler:

Şifaiye ve Gıyasiye Medresesi – Sahabiye Medresesi – Seracettin Medresesi – Avgunlu

Havuzlu) Medresesi – Köşk Medrese – Hatuniye Medresesi (merkez) – Hamidiye Medresesi (Develi-Şilili),

Kümbetler ve Türbeler :

Alaca Kümbet – Çifte Kümbet – Döner Kümbet – Ali Cafer Kümbeti – Emir Ali Türbesi

Kutluğ Hatun Türbesi – Sırçalı Kümbet (Merkezde), Melik Gazi Türbesi (Pınarbaşı-Pazarören).

Hanlar, Çarşı ve Bedestenler :

Sultan Hanı (Bünyan-Sultanhanı Köyü), Karatay Han (Bünyan-Karadayı), Vezir Hanı

(Merkez), Pamuk Han (Merkez), Kapalıçarşı (merkez), Bedesten (merkez).

Köprüler :

Tekgöz Köprüsü (Kızılırmak), Çokgöz Köprüsü (Kızılırmak), Şahruh Köprüsü

(Sarıoğlu-Karaözü).

Köşkler ve Konaklar :

Hidrellez Köşkü (İrkilet), Haydar Bey Köşkü

(Argınçık), Güpgüpoğlu Konağı (Cumhuriyet Mh.), Atatürk"Raşit Ağa" Konağı (Cumhuriyet Mh.), Atatürk Köşkü (Talas).

Gezi ve Mesire Yerleri :

Erciyes Dağı"Tekir Yaylası", Sarımsaklı Barajı, Kekubat Gölü Çevresi (Şeker

Fabrikası), Hisarcık- İrkilet-Gesi- Talas ve Hacılar bağları, Develi-Elbiz, Pınarbaşı-Pınarın Başı piknik yerlerinin başlıcalarıdır.